

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**YABANCI DİL OLARAK RUSÇA
ÖĞRETİMİNDE FİLM KULLANIMI
(C1 SEVİYESİ)**

İrina Şen

2501150569

Danışman

Prof. Dr. Türkan Olcay

İstanbul, 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : İRINA ŞEN Numarası : 2501150569
PROF.DR.TÜRKAN OLCAY : DALI Danışmanı : PROF.DR.TÜRKAN OLCAY
Tez Savunma Tarihi : 29.05.2019 Saati : 12.30
Tez Başlığı : Yabancı Dil Olarak Rusça Öğretiminde Film Kullanımı (C1 seviyesi)

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ/ OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.TÜRKAN OLCAY		kabul
DR.ÖĞR.ÜYESİ HÜLYA ARSLAN		kabul
DR.ÖĞR.ÜYESİ KORHAN KORBEC		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.EMİNE İNANIR		
DR.ÖĞR ÜYESİ JALE COŞKUN		

ÖZ

İrina Şen

Yabancı Dil Olarak Rusça Öğretiminde Film Kullanımı (C1 Seviyesi)

Dilsel çevrenin dışında başarılı bir yabancı dil öğretimi için doğallığa en yakın dil ortamı oluşturulması önemlidir. Bununla birlikte Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’de belirtildiği üzere yabancı dil öğretiminde dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört temel dil becerisinin geliştirilmesi esas alınmalıdır.

Bu araştırmanın amacı dilsel çevrenin dışında yabancı dil olarak Rusça öğretiminde dilsel çevreyi doğallığı ve gerçekçiliğiyle yansıtan film kullanımının önemini, gerekçelerini ve yararlarını irdelemek; dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik film temelli etkinlikler hazırlamaktır. Bu amaç doğrultusunda dilsel çevrenin etkisi, özellikleri ve bileşenleri incelenmiştir. Bir ders materyali olarak filmin yapısı, işlevleri, yararları, hazırlama ve uygulama ilkeleri, dört dil becerisinin gelişimindeki etkililiği belirlenmiştir. Filmin hacimsel ve içeriksel zenginliği yabancı dil eğitimi için önemli olan birçok öge ve unsur sunmaktadır. Doğru seçilmiş ve hazırlanmış etkinliklerle birlikte film kapsamlı, çok işlevli bir araçtır ve dilsel çevrenin dışında yabancı dil öğretim programının önemli bir parçasıdır.

Çalışmada, 2011 yılında çekilen, yönetmenliğini Avdotya Smirnova’nın yaptığı “İki Gün” (“Два дня”) adlı film örneğinde dilsel çevrenin bileşenlerini canlandıran, temel dört dil becerisini geliştirmeye yönelik, C1 dil seviyesine uygun film temelli etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinliklerin içeriği dilsel çevrenin eksikliğini karşılayacak şekilde; sırası ve kapsamı ise farklı eğitim programları ve ders şartlarında uygulanabilecek şekilde geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: yabancı dil olarak Rusça öğretimi, dilsel çevre, dil öğretiminde film kullanımı

ABSTRACT

Irina Şen

Using film in Teaching Russian as a Foreign Language (C1 Level)

It is important to create a natural environment for a successful language learning process outside of the target language environment. In that respect the development of four basic language skills such as listening, speaking, reading and writing should be taken as basis. The Common European Framework of Reference for Languages also advises that those skills should be the key factor in language teaching.

The aim of this study is to emphasize the importance and benefits of film use in teaching Russian as foreign language outside the linguistic environment and to develop film based activities for four basic language skills. Films which use in that teaching process must reflect the linguistic environment in a natural and realistic way. For this purpose the effects and components of the linguistic environment were investigated. The film's structure, functions, benefits, principles of preparation and application, was determined. Also this study analyzes the effectiveness of film to four language skills. In addition to that contextual richness of films offers many elements that are important for foreign language teaching outside the linguistic environment. If films are selected correctly, they are very multifunctional tools.

In that study, the film *In Two Days* ("Два дня") directed by Avdotya Smirnova in 2011, used in order to reflect the components of linguistic environment and to develop basic four language skills. This film is a proper one for the students who was C1 level language comprehension. The content of these trainings were developed in a such a way that they could be applied in different training programs and course conditions.

Keywords: teaching Russian as a foreign language, linguistic environment, using film in language teaching

ÖNSÖZ

Dilsel çevrenin dışında yabancı dil öğretiminde, öğrenenler hedef dilin iletişim kitlesinden, kültüründen ve gündelik yaşamından kopuk ve izole şekildedirler. Bu durum eğitim sürecini olumsuz etkilemektedir. Söz konusu sorunu ortadan kaldırmak veya etkilerini en aza indirmek için dilsel çevrenin tüm bileşenlerinin ders ortamında doğal ve gerçeğe yakın canlandırılması önemlidir. Bunun üstesinden gelmek için reklam, gazete ve dergi makaleleri, çağdaş yazarların eserleri, modern belgesel veya sanatsal filmler, TV programları, dil taşıyıcılarıyla iletişim gibi dilsel çevrenin bir parçası olan veya onu doğru yansıtan araçlar kullanılması gerekmektedir.

Bu çalışmada hedef dilin doğallığını ve gerçekçiliğini yansıtan, çeşitliliği ve kolay erişimiyle avantaj sağlayan filmin, yabancı dil olarak Rusça öğretiminde kullanımı konu olarak seçilmiştir. Dilsel çevrenin eksikliğini kapatacak, C1 dil seviyesinde temel dört dil becerisini geliştirecek film temelli etkinlikler hazırlanması ve filmin çok işlevselliğinin gösterilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda yabancı dil öğretiminde dilsel çevrenin rolü, işlevleri ve etkisi araştırılmıştır. Bununla birlikte filmin yabancı dil öğretimindeki yeri, önemi, fonksiyonu, faydaları, hazırlama ve uygulama kriterleri belirtilmiştir. Dilsel çevrenin bileşenleri doğallık ve gerçeklilik açısından filmin içerdiği unsurlarla karşılaştırılmıştır. Ayrıca filmin dört dil becerisi gelişiminde etkililiği incelenmiştir. Bu bulgulara dayalı 2011 yılında çekilen, yönetmenliğini Avdotya Smirnova'nın yaptığı “İki Gün” (“Два дня”) adlı film seçilmiş ve film esaslı etkinlikler düzenlenmiştir.

Etkinlik düzenleme ve geliştirme öncesinde filmin senaryosu temin edilmiştir. Senaryo serbest dolaşımda bulunmadığından dolayı filmin yönetmen ve senaristi Avdotya Smirnova'ya ulaşılmaya çalışılmıştır. Dönüş olmadığından dolayı film seyredilerek tüm replikler yazıya aktarılmıştır. Yabancı dil olarak Rusça

öğretimine katkıda bulunabilmek ve yararlı olabilmek için film senaryosu ile buna ilişkin etkinlikler çalışmanın sonunda ek olarak sunulmuştur.

Araştırma sırasında Türkçe kaynaklarda “dilsel çevre” konusu ayrıntılı olarak ele alınmadığı ve yabancı dil öğretimi açısından araştırılmadığı tespit edilmiştir. Türk bilimine kazandırılmak üzere “dilsel çevre” terimi, onun özellikleri, sınıflandırılması ve bileşenleri araştırılıp açıklanmıştır. Bu süreçte karşılaşılan zorlukların başında, konuya ilişkin kavram ve terimlere Türkçede karşılığı bulunması olmuştur. Söz konusu kavram ve terimler Türkçeye kimi kez doğrudan aktarılmış, kimi kez de anlamlarından hareketle adlandırılmıştır. Çalışmada ileri sürülen kavram ve terimlerin Türkçe karşılıkları öneri niteliği taşımaktadır.

Ana dili Türkçe olanlara yabancı dil olarak Rusça öğretiminde yanlış veya eksik anlaşmalara yol açmamak için dikkat edilmesi gereken noktalar mevcuttur. Bu durumun temel sebebi Rusların ve Türklerin kültürel ve zihinsel farklarıdır. Bundan dolayı dilsel çevrenin bileşenleri incelenirken öğrenenler için anlamlı olabilecek, Ruslar ve Rusya’ya has olup özel ulusal anlam taşıyan farklara örnek verilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasının konu seçiminden tezin bitimine kadar her aşamasında beni yönlendiren, yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Türkan Olcay’a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Tezin çeşitli aşamalarında yardımlarını gördüğüm Marmara Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu Öğr. Gör. Dr. Aslı Fişekçioğlu ile arkadaşım Sena Şen’e teşekkür ederim. Yüksek Lisans eğitimine başlamam için beni cesaretlendiren ve dört yıl boyunca başta Hülya Şen olmak üzere desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

İrina Şen

İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE KURAMSAL YAKLAŞIM

1. Yabancı Dil Öğretiminde Kuramsal Yaklaşım.....	4
1.1 Dil, Anadil ve Yabancı Dil Kavramları.....	4
1.2 Yabancı Dil Öğretimi Bağlamında Rusça Öğretimi ve Özellikleri.....	9
1.3 Dilsel Çevre.....	16
1.3.1 Dilsel Çevrenin Sınıflandırılması.....	18
1.3.2 Dilsel Çevrenin Bileşenleri.....	20
1.4 Dil Ortamının Oluşturulması.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE FİLM

2. Yabancı Dil Öğretiminde Film.....	34
2.1 Filmin Yabancı Dil Öğretiminde İşlevleri ve Yararları.....	38
2.2 Filmin Hazırlanması ve Uygulanmasında Öğretmenin ve Öğrenenin Rolü.....	41
2.3 Filmin Hazırlanması ve Eğitin Sürecine Dâhil Edilmesi.....	43

2.4 Dört Dil Becerisi Gelişiminde Filmin Etkililiği ve C1 seviyesine uygunluğu.....	53
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

C1 SEVİYESİNDE “İKİ GÜN” (“ДВА ДНЯ”) ADLI FİLMİN KULLANIMI

3. C1 Seviyesinde “İki Gün” (“Два Дня”) Adlı Filmin Kullanımı.....	61
3.1 Filmin Künyesi.....	62
3.2 Dilsel Çevrenin Bileşenleri Açısından Filmin İncelenmesi.....	64
3.3 Film Temelli Öğretim Etkinlikleri.....	71
3.3.1 İzleme Öncesi Etkinlikler.....	72
3.3.2 İzleme Sırasında Etkinlikler.....	76
3.3.3 İzleme Sonrası Etkinlikler.....	85
SONUÇ.....	104
KAYNAKÇA.....	108
EKLER.....	122

GİRİŞ

Bilim ve teknolojideki gelişmeler, yabancı dil öğretim sürecini etkileyen faktörlere yansımıştır. Söz konusu faktörler çeşitli araştırmalara konu edilmiş, birçok yöntem ve teknik geliştirilmiştir. Tüm bunlar yabancı dil öğretimine farklı kazanımlar sağlamıştır. Bunların başında kültürbilim, budunbilim ve ülkedilbilimi gibi bilim dallarının dil ile kültürün ayrılmaz parçalar olduğunu açıklayarak yabancı dil öğretimine kültürbilimsel yaklaşım gelmektedir. Bu noktada dilsel çevre kavramı önem kazanmıştır.

Dilsel çevrenin dışında gerçekleşen eğitim süreci kontrollü ve öngörülebilir niteliktedir; doğallık ve kendiliğindenlik unsurları eksiktir. Hedef dilin dilsel çevresinde bulunmamak eğitim sürecini yavaşlatmakla birlikte, dilsel çevrenin aktardığı bilgilerden, sunduğu canlı hayat akışından ve iletişime maruz bıraktığı ortamdan da uzak kalmak anlamına gelmektedir. Bu da eğitimin verimliliğini, eğitim sürecinin akışını ve öğrenenlerin motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

Çalışmamızda, dilsel çevrenin dışında gerçekleşen yabancı dil olarak Rusça öğretimi için doğallığa en yakın ortamı oluşturabilecek bir eğitim aracını tespit etmek ve bunu uygun ders materyaline dönüştürmek amaçlanmıştır. Çeşitliliği ve kolay erişimiyle avantaj sağlayan, derste ve ders dışında da kullanılabilen bir materyal olarak bir filme karar kılınmıştır. Ayrıca dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik film temelli etkinlikler oluşturulacaktır.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde dil çok yönlü bir olgu olarak ele alındıktan sonra yabancı dil öğretim sürecinin tarihsel gelişimi üzerine durulacak, özellikle de Rusça öğretiminin evreleri ele alınacaktır. Başta kavramsal çerçevesi olmak üzere, dilsel çevrenin tanımı, sınıflandırılması, özellikleri, bileşenleri ve yabancı dil eğitimindeki etkisi ayrıntılı olarak irdelenecektir. Özgün ve uygun dil ortamının oluşturulmasını sağlayan faktörlere yer verilecektir.

İkinci bölümde yabancı dil öğretiminde bir araç olarak filmin kullanım süreci incelenecektir. Filmin tanımı, özellikleri, eğitimde kullanımının tarihsel gelişimi,

yabancı dil öğretimine katkısı ve bu konuyla ilgili yapılan araştırmalara değinilecektir. Ayrıca bir eğitim materyali olarak filmin yapısı, işlevleri, yararları, seçme ve uygulama ilkeleri belirlenecektir. Film temelli derslerde öğretmen ve öğrenenin rolleri saptanacaktır. Bununla birlikte dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört temel dil becerisinin gelişiminde filmin etkililiği araştırılacaktır. Çalışmamızda, yapılandırılmamış konuşmaları takip etme; televizyon yayınlarını ve filmleri çok zorluk çekmeden anlama¹ yeterliliği kazandıran C1 dil seviyesi esas alınacaktır. Etkinliklerin dil seviyesine uygunluğunu belirlemek için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin kriterleri dikkate alınacaktır. Ek olarak filmin içerdiği eğitici unsurlar, dilsel çevrenin bileşenlerini aktarma kapasitesi açısından ele alınacaktır.

Bu araştırmanın sorunsalı, yabancı dil olarak Rusça öğretiminde bir araç olarak bir filmin dilsel çevreyi gerçek ve doğal şekilde öğrenenlere aktarabilmesi ve temel dört dil becerisinin gelişimine etkili olabilmesi için nasıl kullanılmalıdır? Söz konusu sorunsaldan hareketle 2011 yılında çekilen, yönetmenliğini Avdotya Smirnova'nın yaptığı “İki Gün” (“Два дня”) adlı film örneğinin yabancı dil olarak Rusça öğretiminde kullanılması amacıyla bir çalışma üçüncü bölümde yapılacaktır. İlk başta filmin künyesi ve seçim süreci anlatılacaktır. Ardından dilsel çevrenin bileşenleri açısından film incelenmesine yer verilecektir. Daha sonra film temelli öğretim etkinlikleri oluşturulacaktır. Söz konusu etkinlikler ders akışına uygun olarak izleme öncesinde, izleme sırasında ve sonrasında olmak üzere üç başlık altında ele alınacaktır. Etkinliklere dâhil edilmek üzere filmin yanı sıra senaryosu, film ile ilgili yorumlar ve eleştiriler de kullanılacaktır.

Ulaşılan bulgular son bölümde sunulacaktır. Yabancı dil olarak Rusça öğretiminde filmin, çeşitli etkinlikler eşliğinde çok işlevli ve çok yönlü bir materyal olduğu kanıtlanacaktır. Oluşturulan film temelli etkinlikler neticesinde, temel dört dil becerisinin gelişimine yönelik kazanımlara yer verilecektir. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin esası olan eylem odaklı yaklaşımın derste uyarlanması için film kullanımının faydaları saptanacaktır. Tarafımızdan geliştirilen film temelli

¹ АООС, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

etkinliklerin bu konuya ilgi duyan öğretmenlere kolaylık sağlaması, benzer uygulamalarda katkıda bulunulması umulmuştur. Bununla birlikte derslerde film kullanımının, dilsel çevrenin dışında, canlı iletişimden kopuk ve izole olan öğrenenlere iletişimsel, bildirişimsel ve sosyo-kültürel yeterlik kazandırıp başarılı olmalarına destek sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE KURAMSAL YAKLAŞIM

“Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik acılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüğü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünölmeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur.”²

Dilin bir insanın hayatındaki yerini ve insanlığın gelişimine sağladığı katkılar değerdendirilirse; dil, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli niteliklerden biri olup dünyadaki yerini ve rolünü belirleyen ve duygu, düşünce, fikirlerini açıklamasını sağlayıp gelişmesini devam ettiren bir olgudur. İnsan dil aracılığıyla aklındakilerini paylaşabilmekte, topluma katılıp fayda sağlayabilmektedir. Bundan dolayı bir bireyin dili, onun toplumsal kimliğın en önemli öğelerinden biridir. Günümüzde bilimin, sanatın, kültürün ve ekonominin ulaştığı seviye dil sayesinde gelişip ilerlemiştir.

1.1 Dil, Anadil ve Yabancı Dil Kavramları

“Dil” sözcüğü incelendiğinde birçok dilde farklı anlamların olduğu görölmektedir; hem tat alma organını, hem de sözlü iletişim aracını açıklar.

TDK sözlüğünde “dil” sözcüğün sekiz açıklamanın birincisi “ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı”³ olarak verilmiştir. Dil bir organ olarak biyolojinin alt bilim dalları ve tıp bilimleri tarafından incelenir.

Dili, çok yönlü ve geniş bir olgu olarak kabul eden, bir iletişim aracı açısından inceleyen, onun sorunlarına çözüm ve açıklama arayan bilime dilbilim adı verilmiştir.

² Doğan Aksan, **Her Yönüyle Dil. Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara, Türk Dil Kurumu, 2009, s. 11.

³ **TDK**, (Çevrimiçi)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b430fb7eed450.48094547 , 09 Temmuz 2018.

Adı Osmanlıca “lisaniyat”, Fransızca ise “lengüistik” olan “dilbilim” oldukça yeni bir bilim dalı sayılabilir, fakat “gramer” ya da “dil-düzeneği” konularını içeren dil incelemeleri milat’tan önceki yüzyıllara kadar uzanmaktadır.⁴ O dönemden günümüze kadar dilbilimin ana amaçlarından biri toplum içinde bildirişim aracı olan dili en doğru şekilde tanıtmaktır.

Genel olarak bakılırsa 19. yüzyıla kadar dilbilimin daha çok gramer kurallarına odaklandığı görülmektedir. Günümüzde ise dilbilim, dili tüm yönleriyle inceleyen ve diğer bilim dalları ile yoğun bilgi aktarımı içerisinde olan bağımsız bir çalışma alanıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısında yeni araştırmalar ve buluşlar sayesinde dilbilim dallanmış, yeni akımlar ve alt dalları ortaya çıkmıştır.

Bir dilbilim terimi olarak dil; “Nedensiz simgelerden oluşan, bildirişimin gerçekleşmesini sağlayan dizge; çok boyutlu kavramlar bütünü”⁵ olarak tanımlanmaktadır.

Candemir Doğan dili iki boyutta açıklar. Buna göre, daha yüzeysel ve basit bir boyut açısından dil, belirli kurallardan oluşan sabit bir modeldir. Daha derin bir boyutta incelendiğinde ise “sınırlı sayıda kurallar ve dilsel öğelerle sınırsız dilsel ifadenin oluşumuna izin veren dinamik ve bir anda kavranamayacak kadar çeşitli etken unsurlardan oluşan, karmaşık birleşik ve bireyin davranışlarına, ruh hallerine yön veren birbirine bağlı şuuraltı hayalleri ifade eden çok boyutlu model bir sistemin bütünüdür.”⁶

Dil, bir sistem olarak ele alındığında, ilk önce yapısı, işleyişi, kendine özgü kuralları ve istisnaları incelenmektedir. Dil ve insan ilişkisi ve dilin insanlar arasındaki bildirişim aracılığı dikkate alındığında, dilin çok daha geniş ve kapsamlı bir olgu olduğu anlaşılmaktadır. İnsanlar birbirleriyle anlaşabilmek için iletişim kurar; bir insan aklındaki sözlerle açıklayarak diğer insana dil aracılığıyla iletildiğinde bilgi aktarımı gerçekleşmektedir. Bu bilgi aktarımı tam ve engelsiz

⁴ Özcan Başkan, **Bildirişim, İnsan-Dili ve Ötesi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1988, s. 178.

⁵ Kamile İmer, Ahmet Kocaman v.d., **Dilbilim Sözlüğü**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2011, s. 86.

⁶ Candemir Doğan, **Sistematik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**, İstanbul, Ensar Neşriyat, 2012, s. 21.

gerçekleştirilmesini sözlerin ve onlara yüklenen anlamların herkes tarafından bilinmesi ve aynı algılanması sağlamaktadır. Sebebi ise dilin, canlı bir varlık olarak insan topluluğun ilk gününden başlayarak her daim bir gelişim sürecinde bulunması ve insan zihninin ayrılmaz bir parçası olmasıdır.

Bir diğer tanıma göre de dil “bir toplulukta, insanların birbirleri ile karşılıklı olarak anlaşmalarına yarayan bir bildirişim düzeneği olup, iki kesimden oluşmuştur. Birincisi, anlamları ‘saymaca’ olarak saptanmış, temelde sözlü, fakat yazılı da olabilen sözcük göstergeleri; ikincisi ise, bu göstergelerin kullanımını düzenleyen, gene saymaca nitelikli bir kurallar topluluğu.”⁷

Bu aşamada dil, fonksiyonları açısından incelenirse: “yapısal açıdan, anlamı düzgüleyen bağıntılı öğelerin kurduğu bir dizge, işlevsel açıdan, anlamın dile getirilmesi için bir araç, etkileşim açısından ise bireyler-arası ilişkilerin gerçekleştirilmesinde, bireyler-arası toplumsal alışverişte kullanılan bir araç olarak tanımlanmaktadır.”⁸

Yukarıda sözü geçen dil fonksiyonları diller tek tek incelendiğinde geçerlidir. Dünyadaki tüm diller söz konusu olunca, sorun artık basit bir aktarma düzeneği olmaz, dillerin ortak nokta ve farklılıkları, karşılaştırılmalı tarihi gelişim süreçleri ve dil aileleri, dilsel kimlik, dillerin toplumların zihniyetlerine etkisi, diller arası etkileşim ve daha birçok kapsamlı konu açılır. Bu konuları incelemek ve sorunlara cevap bulmak için kültürdilbilim, toplumbilim, budunbilim, ülkedilbilim ve diğer dilbilim disiplinleri geliştirilmiştir. Dünyanın çok dilli yapısı dikkate alınırca anadil ve yabancı dil kavramları karşımıza çıkmaktadır.

Yeni doğan bebeğin “agulamayla” başlayarak ilk birkaç yılın içinde anadilini tüm ayrıntılarıyla kavrama süreci bilim adamları tarafından hala açıklanamamıştır. Net bilinen doğrulardan biri; “yeni doğan bebeğinin beyni ilk üç yılda fiziksel boyutunun %85’ne ulaşmaktadır”⁹. Anadil edinim süreci de bu yıllara denk gelmektedir.

⁷ Özcan Başkan, **Bildirişim, İnsan-Dili ve Ötesi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1988, s. 102.

⁸ Ömer Demircan, **Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri**, 5. bs., İstanbul, Der Yayınları, 2013, s. 147.

⁹ Dana Suskind, **Tridjat millionov slov**, Moskva, Mann, İvanov i Ferber, 2. bs., 2017, s. 15.

20. yüzyılda dilbilimciler tarafından anadil edinim sürecine ilgi artıp farklı yaklaşımlar geliştirilmiştir. İki temel yaklaşım birbirine zıt kuramlar sunmaktadır; tüm diğer dil edinimindeki kuramlar ise bu iki yaklaşımın arasında yer almaktadır.

En aşırı davranışçı görünüşe bakılırsa, insan beyni doğuştan boş bir alan (tabula rasa) durumundadır. Çocuk çevreden alınan uyarılar ve bunlara gösterilen uygun tepkiler karşısında aldığı pekiştirmeler ve düzeltmeler yoluyla anadilini öğrenmektedir. Buna göre çocuğun dili ayrı ayrı dilsel öğelerden oluşmaktadır.¹⁰ “Çevreci” veya “deneyci” olarak da adlandırılan bu yaklaşım insanlarda özel bir dil yeteneği olmadığını, çocuğun yaşadığı tecrübelerin genetik faktörlerden daha önemli olduğunu kabul ederler. Dil edinimin de çocuğun çevresiyle etkileşim sırasında gerçekleştirdiği taklit ve tekrar sonucunda geliştiği öne sürülür.

Bu bakış açısıyla tamamen ayrışan “akılcı” veya “doğuşancı” yaklaşım çocuğun bir dil yetisiyle doğduğunu kabul eder. Akılcı kuram, bir insanın dil gelişimini doğuştan sahip olduğu kapasitesinin ve genetiğinin belirlediğini iddia etmektedir.¹¹ Bu yaklaşım dil edinim sürecinin beyinde programlandığını ve dil öğrenmeye yatkın kurgulandığını savunur.

Bu konunun önemli diğer bir hususu da; farklı varsayımlara dayanan akılcı ve deneyci yaklaşımlar, birbirinden ayrılan yöntem ve teknikler geliştirmekle birlikte, temelde birbirini tam reddetmemektedir.

Günümüzde tıp görüntüleme ve araştırma teknolojileri harikalar yaratsa da, dil edinim süreci hala gizemlerle doludur ve nöro-dilbilim çalışmaları dil ve beyin arasındaki ilişkiyi incelemeye devam etmektedir.

21. yüzyılın kültürdilbilim araştırmalarında anadilin insanların “milli dil dünya görüşünü”¹² oluşturduğu sonucuna varılmıştır. “Her dil, dünyayı kendine göre

¹⁰ Ömer Demircan, **Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri**, İstanbul, Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım, 1990, s. 15.

¹¹ Murat Özudoğru, Hakan Dilman, **Anadil Edinimi ve Yabancı Dil Öğrenim Kuramları**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2014, s. 8.

¹² Gauhar M. Alimjanova, **Karşılaştırmalı Kültürdilbilim**, Çev. Seyhan Uçar, Şekip Aktay, Ankara, Gazi Kitabevi, 2016, s. 83.

sınıflandırır; yani her dilin dünyayı keline özgü kavramlaştırma yöntemi vardır. Bu her dilin yapısında belirli bir model ya da dünya görüşünün var olması demektir.”¹³

Görüldüğü gibi bir insanın hayata bakışını bile oluşturan anadili, bebekken başlayan ve hayat boyunca genişletilen ve geliştirilen bir edinim sürecidir. Fakat günümüzdeki globalleşme şartlarında eğitim, ticaret, sanat, ekonomi, haberleşme, siyaset, bilim, turizm alanların uluslararası seviyesine çıkartılıp yürütülmesi için anadilinden başka yabancı dillerin öğrenilmesi gerekmektedir.

Yabancı dil tanımına bakılırsa; “Zaman bakımından ikinci sırada edinilen, yani kullanımını, öğrenilmiş bilinç-üstü kurallar yerine edinilmiş bilinç-altı kurallarla gerçekleştirilen dile ikinci dil denir. Bu dili edinmek, iletişim kurulacak olan topluluğun gerek dilsel ve bilişsel gerekse simgeleme öğelerini tıpkı anadilinkiler gibi öğrenip kullanmak demektir.”¹⁴

Yabancı bir dili bilmek, dilin sadece dilbilgisi ve sesletimini öğrenmekten ibaret değil, bununla birlikte ne zaman, kime, neyi, nasıl söylenmesi veya söylenmemesi gerektiğini bilmek, sosyal ve kültürel ortamı bilmek ve ona uyabilmektir.

Bir dilin sözlüğü ve grameri öğrenildiği zaman yabancı dil öğrenilmiş kabul edilir, fakat öğrenilen bir sözcük farklı topluluklarda farklı çağrışımlar uyandırabilmekte, bu husus dikkate alınmadığında iletişimde kopukluk veya yanlış anlaşılmaya yol açmaktadır. Bu sebeple yabancı dilin kullanımı ve yorumlanması önem taşımaktadır.

Dil toplumu ve o toplumun kültürünü yansıtır. Öğrenilen dilin ait olduğu kültürü, öğrenenin dilsel hayatının tüm yanlarını etkilemektedir. Bundan dolayı yabancı dili öğrenim süreci gelecekte yaşanacak ihtimalleri karşılaması gerekir.¹⁵

1.2 Yabancı Dil Öğretimi Bağlamında Rusça Öğretimi ve Özellikleri

¹³ Gauhar M. Alimjanova, **Karşılaştırmalı Kültürdilbilim**, Çev. Seyhan Uçar, Şekip Aktay, Ankara, Gazi Kitabevi, 2016, s. 86.

¹⁴ Ömer Demircan, **Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri**, İstanbul, Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım, 1990, s. 280.

¹⁵ Candemir Doğan, **Sistemik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**, İstanbul, Ensar Neşriyat, 2012, s. 44.

Global açıdan bakıldığında yabancı dil öğrenme ihtiyacı küreselleşme sürecinde teknolojik ve bilim gelişmelerin yaygınlaşmasından dolayı durmadan artmaktadır. Yabancı dil öğrenme ihtiyacı arttıkça dil öğrenimin bileşenleri, süreci, aşamaları, etkenleri ve unsurlarının incelenmesi ve araştırılması genişleyerek bağımsız bir bilim oluşturulmuştur.

Yabancı dil öğretimi – son derece karmaşık bir fenomendir. Milyonlarca insan ikinci dil öğrenme deneyimine sahiptir ve öğrenmelerine yardımcı olan (veya öğrenmelerini engelleyen) metotları yeterince tecrübe etmişlerdir; fakat bu tecrübe ve faydalı bilgilere rağmen işlemin nasıl gerçekleştiği yeterli derecede anlaşılamamıştır.

Barış Aydın’a göre öğrenme süreci, “çevresini ve çevresinde gelişen olayları anlamaya çalışan insan zihninin bu amaca yönelik işlemleri sonucunda gerçekleşir. Öğrenme, zihinsel bir edim ya da bireyin özelliklerindeki değişme olarak tanımlanır”¹⁶.

O halde yabancı dil öğrenmek “öğrencinin sistematik uygulamalarla kendi isteğiyle dilsel davranışlarında hedef topluma etkileşime elverişli değişimler meydana getirme çabalarını kapsayan eylemlerin tümüdür”¹⁷.

Dilbilimin çalışmaları zaman çizelgesinde izlenirse 20. yüzyıla kadar ‘dil’ kelimesi ‘kelimeler kümesi’ olarak algılandığından dolayı bir dili öğrenmek o dilin kelimelerini öğrenmek anlamına gelmekteydi. Yabancı dil öğretimin başlangıç noktasının bilinmemesiyle birlikte bu konuda ilk izler ve gelişmeler aşağıda sıralanmıştır.

Yazının daha keşfedilmediği eski çağlarda yabancı dil öğreniminin, o dili konuşan insanlar arasında yaşayarak veya o dili bilen birisinden öğrenerek gerçekleştiği düşünülmektedir. Toplumlar büyüyüp geliştikçe savaş, barış, ticaret, ortak mücadele gibi durumlarda yabancı dil öğrenmeye ihtiyaçları doğmuştur.

¹⁶ Barış Aydın, **Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 223.

¹⁷ Candemir Doğan, **Sistematik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**, İstanbul, Ensar Neşriyat, 2012, s. 39.

Yazı bulunduktan sonraki dönemin en gelişmiş medeniyetlerinden olan Sümerler, Hintliler, Grekler ve Romalıların yabancı dil öğrenimine ve öğretimine dair ilk yazılı kayıtları bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar eski çağlarda yabancı dil öğretiminde dilin daha çok yazılı boyutuna önem verildiğini ve çoğunlukla “yazmak” ve “okumak” amaçlı öğrenildiğini göstermektedir.

Grekler yabancı dil öğretiminde ilk olarak Klasik dönemde (M.Ö. II. yy – M.S. IV yy) gramercilerince başladığı tahmin edilmektedir. Grekçe’nin M.S. 3. yüzyıla kadar Akitanya ve Marsilya’da çok insan tarafından konuşulduğu, İskenderiye ve hatta Galya’nın da ilk dili olduğu bilinmektedir. Yabancı dil öğretiminde okuma etkinliğine ilk çeviriyi ekleyen Mısır ve Galya’nın Grek toplulukların öğretmenleri olduğu tahmin edilmektedir.¹⁸

Romalılar M.Ö. 2. yüzyılda Grekçe öğrenmeye başlamışlardır ve yabancı dil öğretimleri “dolaysız yöntem”e yakın unsurlar içermektedir. Örneğin; çocuklar için yabancı dil konuşan bakıcı alınmakta ve böylece iki dilde eğitim sağlanmaktaydı. Roma’nın büyük devlet adamlarından biri Quintilian (M.S. 35-96) “eğitim ve öğretimle ilgili görüşlerini “Hitabet Hakkında” (‘Institutio oratoria’) adlı eserinde açıklar”¹⁹ ve “yabancı dil öğretiminde daldırma yönteminin (bazı derslerin Grek diliyle öğretilmesi) kullanılmasını, Romalı çocuğun ilk eğitim dilinin Grekçe olmasını, eski-sözcükler yerine çağdaş kullanımın bağlam içinde öğrenilmesini önermektedir”²⁰.

Günümüzde kullanılan yabancı dil konuşma kılavuzlarını anımsatan iki dilde yazılmış kitapların M.S. 300 yıllarında yazıldığı bilinmektedir. O dönemin dil

¹⁸ C.H. Moore, **Latin Exercises in a Greek Schoolroom**, C:CP, No:19, 1924, s. 317. Aktaran Louis G. Kelly, **25 Centuries of Language Teaching : an Inquiry into the Science, Art, and Development of Language Teaching Methodology, 500 B.C, 2.bs.**, Newbury House Publishers, 1976, s. 137.

¹⁹Funda Esin, Emel Demirgen, “Antik Roma’da Müzik ve Müzik Eğitimi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C:X, No:51, Ağustos 2017, s. 393. (Çevrimiçi)
http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt10/sayi51_pdf/3sanattarihi_arkeoloji_cografya/esin_funda.pdf, 01 Mart 2018.

²⁰ Bowen Donald J., Harold Madsen, Ann Hilfery, **TESOL: Techniques and Procedures**, Newbury House Publishers, 1985, s. 416. Aktaran Ömer Demircan, **Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri**, 5. bs., İstanbul, Der yayınları, 2013, s. 152.

öğretim sisteminde tümevarım yöntemin izleri de mevcuttur: gramer kuralların yerine pratik dil becerilerini geliştirilmesi tercih edilmektedir. Ayrıca okuma etkinliğinde çeviri de kullanılmıştır.²¹ Yabancı dil öğretiminin sonucu olarak Roma edebiyatının Yunan edebiyatından çok etkilendiği söylenebilir: Livius Andronicus, Cicerone, Quintilian ve Horace gibi önemli çevirmenlerin eserleri Roma’da çeviri akımını başlatmışlardır.

Yabancı dil öğretiminin farklı bir boyutta gelişmesi Grekçenin önemini yitirmesiyle ve Latincenin önem kazanmasıyla başlar.

Yeni dillerin incelenmesi, onların yabancı dil olarak öğrenme taleplerinin artması ve öğrenenlerin dil kullanımı ile ilgili ihtiyaçlarının değişmesi doğrultusunda zamanla dil öğretim yöntemlerinde gelişme ve değişim yaşanacaktır. Modern dilbilimin 20. yüzyılda yapılan çalışmaları sayesinde ise dil, belli bir sistemi olan ve bir düzene göre çalışan bir mekanizma olarak kabul edilecektir.

İnceleme konumuz olan yabancı dil olarak Rusça öğretiminin yüzyıllara dayanan bir geçmişi olsa da bağımsız bir disiplin olarak ancak 1940 yıllarında oluşmuştur.²² Kullanılan yöntemler hakkında zaman zaman tartışmalar yaşanmış olsa da günümüzde genel itibariyle uzlaşmaya varılmıştır.²³

Yabancı dil olarak Rusça öğretimi, bağımsız bir disiplin olarak Avrupa ve Amerika’da yabancı dil öğretim metodolojisinin gelişimine paralel olarak gelişmiştir. Gelişmeyi etkileyen iki ana etken bulunmaktadır: öğretim amaçlarındaki ve içeriğindeki temel değişiklikler ve yeni fikirlerin ve kavramsal şemaların ortaya çıkmasıyla bağlantılı metodolojide niteliksel gelişmeler.²⁴ Ayrıca bir bilim dalı olarak Rusya’nın jeopolitik durumundan ve yaşadığı tarih olaylarından da

²¹ Ömer Demircan, **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**, 5. bs., İstanbul, Der yayınları, 2013, s. 152-153.

²² Daha detaylı bilgi için bkz.: Zoya Şengüder, **Yabancı Dil Olarak Rusça Öğretiminde Drama Tekniğinin Etkililiği**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 19-25.

²³ Anatoliy N. Şçukin, “Metodı obučeniya v istorii prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo”, **Foreign Language Teaching**, C:40, No: 1, 2013, s. 107. (Çevrimiçi) <https://master-rki.net/docs/Shtukin012013.pdf>, 09 Nisan 2018.

²⁴ Sergey İ. Lebedinskiy, Liudmila F. Gerbik, **Metodika prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo**, Minsk, BGAU, 2011, s. 16. (Çevrimiçi) <https://www.twirpx.com/file/1118408/>, 09 Nisan 2018.

etkilenmiştir. Büyük ve güçlü ülke olması Rusçaya dünyada eğitim pazarında talep yaratmaktadır. Fakat kapalı bir ülke olarak Sovyetler Birliği'nin kurulması Rus dilbilimcilerini dünya bilim gelişmelerinden izole etmiştir. Ayrıca çalışmalara sıkı sansür uygulanmaktaydı. Bununla birlikte Sovyetler Birliği'nin içindeki tüm ülkelerin Rus dilini kullanmayı başlamasıyla Rusçanın yabancı dil olarak öğretimine geniş bir araştırma ve çalışma alanı açılmaktadır. Bu dönemde yapılan önemli gelişmelerin sırası aşağıda incelenmektedir.

1917 yılının Ekim Devriminden sonra yabancı dil olarak Rusça öğretiminde yeni gereksinimlerle birlikte yeni gelişmeler de yaşanmıştır. Yeni açılan üniversitelerde eğitim Rusça olduğundan dolayı, Sovyetler Birliği'nin farklı cumhuriyetlerinden gelen öğrencilere kısa sürede Rusça öğretme hedefi konulmuştur.²⁵ Bu dönemin eğitim amacı pratik kapsamlı olup konuşma ve okuduğunu anlamaya ağırlık vererek dört dil becerisini de geliştirilmesidir. Ders için materyal seçiminde sosyo-politik metinler ve edebiyat eserleri tercih edilmiştir. Dili öğrenmenin en iyi yolu “dilsel çevreye daldırma” («пребывание в стихии языка») olduğu sanılmaktadır. Doğal ve direkt yöntemlerle birlikte bu dönemde Gezi Yöntemi (экскурсионный метод) de yaygın olarak kullanılmıştır. Geziler, yabancı öğrencilerin dil öğretimin önemli bir parçası haline getirilmiştir: öğrencilerin hayatın çeşitli yönleriyle tanışmalarına yardımcı olduğu ve onların kelime dağarcıklarının zenginleştirilmesine katkıda bulunduğu ileri sürülmüştür. Böylece “dilsel çevreye daldırma” yaklaşımı hayata geçirilmiştir.²⁶

İkinci Dünya Savaşı bu verimli çalışmaların durdurulmasına sebep olup, yabancı dil öğretimiyle ilgili gelişmeler 1945 yılından sonra devam etmiştir. Ülkenin düşük ekonomik durumu dikkate alınmaksızın Rusçanın yabancı dil olarak öğretimine önem verilmiştir.

1951 yılında Moskova Devlet Üniversitesinde ilk yabancı dil olarak Rusça bölümü, 1954 yılında ise yabancı öğrenciler için hazırlık bölümü açılmıştır. Bu

²⁵ Tamara İ. Kapitonova, Anatoliy N. Şçukin, **Sovremennie metody obučeniya russkomu yazıku inostrantsev**, 2. bs., Moskva, Russkiy Yazık, 1987, s. 39-40.

²⁶ Tamara İ. Kapitonova, Anatoliy N. Şçukin, **Sovremennie metody obučeniya russkomu yazıku inostrantsev**, 2. bs., Moskva, Russkiy Yazık, 1987, s. 40-44.

dönemin yaklaşım ve yöntemleri dilbilimci L. V. Şerb'in *Orta Okulda Yabancı Dil Öğretimi* ("Преподавание иностранных языков в средней школе") kitabında (1947) açıklanan fikirleri etkisi altında gelişmiştir. Bu çalışmada bilinçli-karşılaştırmalı yöntemin ilkeleri sıralanmıştır: öğrenenlerin anadilini dikkate almak, hedef dilinin sistemini ve yapısını anadille karşılaştırmalı incelemek, dilbilgisi kurallarına önem vermek ve dilin dört becerisini de geliştirmek. Sonrasında bu yöntem dilbilimci V. N Vagner çalışmalarında geliştirilmiş ve ulusal-dilsel oryantasyon yöntemi ("методика национально-языковой ориентации") olarak adlandırılmıştır.²⁷

70-80'li yıllarında yabancı dil olarak Rusça öğretiminin kuram ve yöntemlerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1974 yılında Moskova'da A. S. Puşkin Rus Dili Enstitüsünün kurulması, özel "Rus Dili" yayınevinin ve şubelerinin faaliyete geçmesi, II (Varna, 1973), III (Varşova, 1976), IV (Berlin, 1979), V (Prag, 1982), VI (Budapeşte, 1986) Rus dili ve edebiyatı öğretmenlerinin uluslararası kongrelerinin düzenlenmesi modern yöntemlerin gelişim yollarını ve eğilimlerini belirlemiştir. Bu gelişmelerde psikolinguistik ve sosyolinguistik bilimlerinde yapılan araştırmaların sonuçları da dikkate alınmıştır.²⁸

20. yüzyıl sonu ve 21. yüzyıl başında yabancı dil olarak Rusça öğretiminde iletişimsel yaklaşım gündeme gelmiştir. Rusya'da bu yaklaşımın yaygınlaşmasında V. G. Kostomarov, O. D. Mitrofanova ve E. İ. Passov'un çalışmaları etkili olmuştur.²⁹ Günümüzde ise yabancı dil öğretimi; öğretim süreci, öğrenenin kişiliği ve öğrenim ortamı gibi çeşitli etkenleri dikkate alan, karmaşık, çok boyutlu ve disiplinler arası bir bilime dönüşmüştür.

Çağdaş yaklaşım olarak Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığına bağlı Dil Eğitim ve Öğretim Derneği tarafından diller için "Avrupa ülkelerinde dil öğretim

²⁷ Anatoliy N. Şçukin, "Metodı obuçeniya v istorii prepodavaniya russkogo yazıká kak inostrannogo", **Foreign Language Teaching**, C. 40, No: 1, 2013, s. 111-113. (Çevrimiçi) <https://master-rki.net/docs/Shtukin012013.pdf>, 09 Nisan 2018.

²⁸ Tamara İ. Kapitonova, Anatoliy N. Şçukin, **Sovremennıe metodı obuçeniya russkomu yazıku inostrantsev**, 2. bs., Moskva, Russkiy Yazık, 1987, s. 55.

²⁹ Anatoliy N. Şçukin, "Metodı obuçeniya v istorii prepodavaniya russkogo yazıká kak inostrannogo", **Foreign Language Teaching**, C:40, No: 1, 2013, s. 115. (Çevrimiçi) <https://master-rki.net/docs/Shtukin012013.pdf>, 09 Nisan 2018.

programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve”³⁰ sunan Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinin kullanılması tavsiye edilmektedir.

Bu gelişmeler sayesinde günümüzde Rusçanın yabancı dil olarak öğretiminde kaynak bolluğu, materyal çeşitliliği, metodolojik çalışmaların geniş yelpazesinden istifade etmek mümkün olmaktadır. Fakat dil öğretiminde önemli olan bir diğer etken de dilin kendi karakteristik özellikleri ve öğrenenlerin ana dilleriyle ilişkisidir. Dillerin dinamizm, rasyonellik ve duygusallık dereceleri, anlamsal ayrıntıları, maddi ve manevi hayatın alanlarını kapsama derecesi, belirli kavramlara odaklanma oranları farklılık göstermektedir. Dil, yapısal özgünlüğünü ulusun doğasıyla birleştirmektedir.³¹ Dilin bu özelliği Rusça öğretimde Rusya’nın kültürü, tarihi, halkının örf ve gelenekleri ve çağdaş yaşam tarzının önemini vurgulamaktadır. Rusça öğrenen Türk öğrenciler için ülkelerin tarihi, dini, kültürü birbirinden çok farklı olduğu dikkate alınırsa bu hususun önemi daha da artmaktadır. Rus halkının duygusallığı ve çelişkililiğinin dillerine yansıdığı Rus dilbilimci Viktor Şahovskiy tarafından belirtilmiştir.³² Bundan dolayı Rusçada hem olumlu hem olumsuz duyguları ifade eden dilsel birimler ve küçültme ekleri diğer dillere göre çok sık kullanılmaktadır. Aynı sebeple, Rusların yabancılarla özelini paylaşmak normaldir ve “nasılsın?” sorusuna detaylı cevap verilmektedir. Rus dilsel bilincinin özellikleri (специфика русского языкового сознания) birçok örnek içermekte ve geniş araştırmalara tabii tutulmuştur.³³ Yabancı dil öğretiminde bu unsurlar dikkate alınıp öğrencilere aktarılması gerekmektedir.

Farklı dil gruplarına ait olduğundan Rusça ve Türkçenin alfabe, fonetik yapı, vurgu sistemleri gibi birçok ögesi farklıdır. Sentaks da Türkçeden farklı olarak cümle

³⁰ АООÇ, s.11. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEera_evesi.pdf, 05 Şubat 2018.

³¹ Olga A. Leontoviç, **Russkaya yazıkovaya ličnost: osobennosti kommunikativnogo povedeniya**, Stil, 2003, s. 175, (Çevrimiçi) <https://www.rastko.rs/cms/files/books/49c739efe371b>, 03 Kasım 2018.

³² Viktor İ. Şahovskiy, “Vliyayut li amerikanizmi na istoričeskuyu sudbu Rossii i russkogo yazıka”, **Russkiy yazık: istoričeskie sudbi i sovremennosti**, Materialı Mejdunarodnogo Kongressa MGU, Moskva, 2001, s. 319.

³³ Bkz. A.Vejbijkaya, **Yazık. Kultura. Poznaniye**, Moskva, Russkiye Slovari, 1996; N.D. Arutyunova, **Yazık i mir čeloveka**, Moskva, Yazıkı Russkoy Kulturi, 1999; D.S. Lihaçev, **Kontseptosfera russkogo yazıka**, Moskva, Academia, 1997.

içerisinde sözcüklerin dizimi serbesttir, vurgulanmak isteyen sözcük öne taşınır ve sözcük sıralaması anlamı farklılaştırmaktadır. “En temel biçimde Rusçada cümle isim, yüklem, nesne formülü ile kurulurken, Türkçede isim, nesne, yüklem formülü vardır. Rusçada yüklem cümlede genellikle öznenen sonra gelir, nesne durumundaki söz öbekleri ise cümlenin sonunda yer alır. Bu ayrım her iki dilin dil aile gruplarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Rusça Hint Avrupa Dil Ailesi, Slav Dilleri Grubuna mensup iken, Türkçe Ural- Altay Dil Ailesi, Altay Kolu, Türk Dilleri Grubundandır.”³⁴ Farklı dil ailesinden olduğundan dolayı Rusça dilbilgisi isimlerin cinsleri ve halleri, fiil türleri, sıfatların cins takıları gibi Türkçede olmayan birçok konu içermektedir. Yabancı dil olarak Rusça öğretiminde dilin hem anlamsal hem yapısal özelliklerinin Türkçeyi ve Türk kültürünü dikkate alarak öğrencilere aktarılması gerekmektedir. Rusçanın bu özellikleri dikkate alındığında yaklaşım, yöntem ve teknikler öğretim sürecinin amacı doğrultusunda yapılmaktadır.

Bundan dolayı ilk dil öğretim yöntemleri dilin sözlüğü ve gramer kurallarına odaklıyken, günümüzde yabancı dil öğretimin en önemli amaçlarından biri dilin kullanımını ve yabancı dilde iletişim kurabilmek olmuştur. Küreselleşen dünyada uluslararası bireysel veya kurumsal düzeyde ticaret, siyaset, bilim, turizm, eğitim, kültür, sanat alanlarında haberleşme ve işbirliği yabancı dille sağlanabilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde dilin nerede ve nasıl kullanılacağı öğretimin yapı taşını oluşturur. Dil çok yönlü ve karmaşık bir olgu olduğundan yabancı dil öğretiminde “birey sesinin niteliği, dilin ses örgüsü, konuşma hızı ve göreceli düzgünlüğü, cümlelerin uzunluğu ve yapısal özellikleri, söz dağarcığı niteliği, zenginliği, kullandığı kelimelerin bilimsel tutarlılığı, kelimelerin toplumsal çevre isteklerini karşılama, muhataplarının dil alışkanlıklarına uygunluğu”³⁵ gibi bileşenler göz ardı edilmemelidir.

Bu gelişmelerin sonucu olarak yabancı dil öğretimi, başta dilbilim olmak üzere psikoloji, pedagoji, sosyoloji, toplumdilbilim, kültürdilbilim, ruhdilbilimin gibi

³⁴ Hadi Bak, “Türk Öğrencisi Bakış Açısıyla Rusça Sözdizimi Disiplini”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:21, No:4, Aralık 2017, s. 1674.

³⁵ Candemir Doğan, **Sistemik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**, İstanbul, Ensar Neşriyat, 2012, s. 25.

farklı bilim dallarının kuram ve varsayımlarını birleştiren ve sistemleştiren bilim dalı olmuştur.

Bir bilim dalı olarak tarih boyunca çeşitli kuramlar ve yöntemler geliştirilmiştir, fakat dil öğretim sürecinde yöntem ve teknik seçmeden önce yabancı dilin nerede öğretildiği önemlidir: hedef dile ait olmayan ülkede dil öğretilmesinin hususları farklıdır.

1.3 Dilsel Çevre

20. yüzyılında dilbilim ve onunla birlikte yabancı dil öğretimi de daha kapsamlı ve geniş bir bağlamda incelenmeye başlamıştır. Kültürdilbilim, toplumdilbilim ve ruhdilbilim gibi alt dallarının ortaya çıkması bu süreci doğrulayan bir kanıttır. Bilimsel araştırmalar, yabancı dil öğretim alanının dışına çıkıp psikoloji, sosyoloji, nöroloji, antropoloji gibi disiplinleri de dikkate alarak karmaşık bir yaklaşım uygulamaktadır. Bunun sonucu olarak dilsel çevre kavramının yabancı dil öğretimindeki önemi artmıştır.

Dilsel çevrenin her insanın hayatında önemli rolü vardır: doğumundan itibaren kuşatır ve bireyin kişisel ve entelektüel gelişimini sağlayarak, genişler ve zenginleşir. Modern koşullarında dilsel çevre, yetkin dilsel kimliğin oluşumunda belirleyici bir öneme sahiptir. Yabancı dil öğretiminde ise dilsel çevre kavramı özel ehemmiyet kazanmaktadır.

Dilsel çevre, teknolojik gelişmelerden ve dünyanın hızla değişen jeopolitik durumundan etkilenmektedir. “Canlı” bir olgu olması sebebiyle, terimin tanımı ortaya atıldığı tarihten itibaren zaman içerisinde değişmiştir. Örneğin, N.A. Juravleva’nın 1981 yılında yaptığı tanıma göre dilsel çevre, öğrenenin bulunduğu ülke dilinde, sözlü ve yazılı olmak üzere bilgilerin toplamıdır; dilsel çevrenin bileşenleri ise sözlü (insanlar, filmler, tiyatro gösterileri, televizyon ve radyo programları) ve yazılı (kitaplar, süreli yayınlar, gazeteler) kaynaklardan oluşmaktadır.³⁶ Otuz-kırk yıl öncesini ve günümüzü karşılaştırınca: başka ülkeye

³⁶ N.A. Juravleva, *Yazıkovaya sreda kak obuçayuşiy faktor i rezerv povişeniya effektivnosti kratkosroçnogo obuçeniya russkomu yazıku*, Doktora Tezi, Moskva, 1981, s. 20.

gitmeden hedef dilinde ulaşabildiğimiz kaynak sayısı ve türü internet sayesinde fazlasıyla artmıştır. Bunun gibi sebeplerden ötürü dilsel çevreye bilimsel bakış açısı da değişmiştir. Bu çalışmada son teknolojik gelişmeleri, psikodilbilim, kültüredilbilim ve sosyodilbilim çalışmalarını içeren araştırmalar ve deneylere ağırlık verilmiştir.

2012 yılında Yekaterina Burvikova tarafından yapılan araştırmalara göre modern koşullarda dilsel çevre, hedef dili taşıyanların dil ve zihniyetini birleştiren iletişimsel ve sosyo-kültürel bir alandır.³⁷

Andrey Bogomolov çalışmalarında yabancı dil öğretiminde dilsel çevre kavramını, lengüistik eğitim sürecin bileşenlerini içeren yapılandırılmış iletişim ortamı³⁸ (структурированное коммуникационное окружение субъектов лингводидактического процесса) olarak tanımlamaktadır.

Yabancı dil olarak Rusça öğretiminin, hedef dili ana dili olanlarla doğrudan iletişim kurma imkânı veren dilsel çevrenin içinde veya dışında gerçekleştirilmesi temelde farklıdır ve eğitim sürecini belirlemektedir.

Rus dilbilimci Anatoliy Şçukin'in tanımına göre eğitim sistemi, eğitim materyallerin seçimini, aktarılmayı hedeflenen bilgilerin sunum biçimleri ve yöntemlerini, öğretim araçları ve yaklaşımlarını belirleyen eğitim sürecinin ana bileşenlerin bütünlüğüdür.³⁹ Bir eğitim süreci planlandığında, konulan hedefi göz önünde bulundurarak en kısa zaman diliminde azami verimli program oluşturulmaya çalışılmaktadır. Yabancı dil öğrenim sürecinde dilsel çevrenin varlığı veya yokluğu öğrenme sistem bileşenlerini etkilemekte, eğitim sürecinin verimliliğini değiştirmektedir.

Örneğin, bir Rus üniversitesinde Rusça okurken, Rusça hem bir amaç hem de bir öğrenme aracıdır. Öğrencilerin kendi ülkelerinde öğretimi söz konusu olduğunda,

³⁷ Yekaterina V. Burvikova, "Russkiy yazık v novoy Anglii: opit prepodavaniya RKİ v universitetah", **Russkiy Yazık Za Rubejom**, No:1, 2012, s. 116-120.

³⁸ Andrey N. Bogomolov, **Naučno-metodičeskaya razrabotka virtualnoy yazıkovoy sredi distantsionnogo obučeniya inostrannomu (russkomu) yazıku**, Yayınlanmış Doktora Tezi, 2008, s. 14.

³⁹ Anatoliy N. Şçukin, **Obučeniye inostrannım yazıkam: teoriya i praktika, učeбноe posobiye dlya prepodavateley i studentov**, Moskva, 2007, s. 71.

Rusça sadece eğitimin amacı olup, bir faaliyet aracı olmaktan tamamen çıkarılmasa da, işlevi en aza indirgenmektedir. Bununla birlikte eğitim süreci ana dilinde gerçekleştiriliyorsa, yabancı dili öğrenmeyi önemli ölçüde negatif etkilemektedir.⁴⁰

Dilsel çevrenin dışında yabancı dil öğretimi tamamen kontrollü ve öngörülebilir niteliktedir. Söz konusu şartlarda öğrenciye sadece öğretim sürecinde bilgi aktarılmakta ve iletişim deneyimi, çevredeki tek dil taşıyıcısı olan öğretmeni ile kısıtlanmaktadır. Bundan dolayı eğitimin başarı ve verimliliği büyük ölçüde öğretmenin tecrübe ve yeterliliğine bağlıdır. Dilsel çevrede bulunarak dil öğrenimi ise bir çocuğun anadiline hâkim olma sürecine benzeyen doğallık ve kendiliğindenlik (стихийность) unsurlarına sahiptir. Böylece yaşamın kendisi, yabancı dil sınıflarında edinilen bilgi ve becerileri aktive etmek ve harekete geçirmek için öğrenciyi dile muhtaç kılar.⁴¹ Bu durumda yabancı dil öğretimin başarısı öğrencinin kişiliğine, karakterine ve dilsel çevreye aktif katılma çabasına bağlıdır.

Özcan Başkan yabancı dili öğrenme yolları arasında yabancı ülkede kalmayı belirtmesiyle birlikte, yabancı ülkeye giden öğrencilerin karşılaştıkları sorunlardan da bahsetmektedir. Bunlar, oranın yerli çevresine rahatlıkla girememek, yeteri kadar yabancı dili kullanma fırsatı bulamamak veya kurulan iletişimde konu ve kelime hacmin dar ve yetersiz olmasıdır.⁴² Yabancı dili öğrenenin ve dilsel çevrenin arasındaki bu problemlerin yaşanmaması için dilsel çevrenin tipolojisinin, etkilerin, bileşenlerinin ve eksiklerinin derinden araştırılmasına ihtiyaç vardır.

1.3.1 Dilsel Çevrenin Sınıflandırılması

Çalışmalarında dilsel çevreyi yabancı dil öğrenmenin en aktif bileşeni olarak gösteren dilbilimci İrina Orehova, bu sürecinin hem uyarıcı, hem de katalizatör

⁴⁰ İrina V. Nazarova, “İz opita obuçeniya RKİ v usloviyah otsutstviya yazıkovoy sredi”, **Problemi prepodavaniya filologičeskih distsiplin inostrannim uçaşimsea**, Voronej, Voronejskiy Gosudarstvennıy Universitet, No:1, 2010, s. 56-57. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=21702947>, 23 Temmuz 2018.

⁴¹ İrina V. Nazarova, “İz opita obuçeniya RKİ v usloviyah otsutstviya yazıkovoy sredi”, **Problemi prepodavaniya filologičeskih distsiplin inostrannim uçaşimsea**, Voronej, Voronejskiy Gosudarstvennıy Universitet, No:1, 2010, s. 55. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=21702947>, 23 Temmuz 2018.

⁴² Özcan Başkan, **Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler ve Çözümler**, İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1969, s. 76-79.

fonksiyonu taşıdığını söylemektedir. Araştırmalarında dilsel çevrenin öğretici potansiyelini yöntemsel olarak tamamen kullanabilmek için onun metodolojik bir olgu olarak kabul edip, kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Sosyal ve tarihsel açıdan farklı şartlarda oluşan ve yabancı dil öğreneni farklı boyutlarda etkileyen dilsel çevre araştırmacı tarafından aşağıdaki kategorilerde sınıflandırılmıştır: metropolün dilsel çevresi (языковая среда метрополии), çiftdilli dilsel çevre (бином языковой среды или нетитульная языковая среда), diasporanın dilsel çevresi (языковая среда диаспоры), ataerkil dilsel çevre (патриархальная языковая среда), lengüistik eğitim bilimin dilsel çevresi (лингводидактическая языковая среда).⁴³

Orehova'nın yaptığı araştırmalara göre metropolün dilsel çevresi ülke çapında bile farklılıklar içermektedir ve dil öğrenenleri farklı etkilemektedir. Örneğin: sahilde ve karada olan şehirler öğrenenlere farklı kelimeler kazandırır. Aynı şekilde telaffuzları farklı olan bölgeler de öğrenenlerin konuşmalarını etkiler. Bundan dolayı metropolün dilsel çevresinin alt grupları belirtilmiştir. Rusça için çift dilli dilsel çevre genellikle Sovyetler Birliğine dahil olan ülkelerdir. Günümüzde birçoğunda Rusça ya ikinci dil statüsündedir ya da konuşma dili olarak toplumda kullanılmaktadır. Farklı sebeplerden dolayı Rusya'dan göç edenler dünyanın birçok ülkesinde diasporalar oluşturmaktalar; bu diasporaların da kendine has dilsel çevreleri mevcuttur. Ataerkil dilsel çevreler ise kapalı, kendi kurallarına göre yaşayan toplulukların dilsel çevreleridir: Rusya topraklarında yaşayan Eski İnananlar (Staroobriadtsı), Moloklular, Mormonlar, Lipovaların yerleşimlerinde modern hayattan uzak kaldıklarından dolayı konuşmalarında eski ve dinle ilişkili kelimeler yaygındır. Lengüistik eğitim bilimin dilsel çevresi, yabancı dil öğrenenin bulunduğu dilsel çevreden maksimum fayda sağlayabilmesi için düzenlenen metodik bir eğitim sistemidir. Bu sistemi düzenleyen ve yürüten öğretmenler, öğrenenlerin bulundukları dilsel çevredeki bilgileri doğru anlayıp pekiştirmeyi, bu çevrenin aktif bir üyesi olmayı sağlamaktalar. Aksi takdirde dilsel çevrenin etkisi kontrolsüz ve amaçsız gerçekleşmektedir. Sonuç olarak yabancı dili dilsel çevrede öğrenmek birçok avantaj

⁴³ İrina A. Orehova, **Yazıkovaya sreda. Popıtkı tipologii**, Moskva, Pedagogika, 2009, s.26.

sağlamakla birlikte, sadece dilsel çevrede bulunmak yetersizdir; sistematik eğitim ve çalışmayla birlikte başarılı sonuçlara ulaşılmaktadır.

Dilsel çevrenin türleri birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Öğrenme sürecine farklı niteliksel ve boyutsal etkileri bulunmaktadır. Konuyla ilgili daha detaylı inceleme Orehova'nın "Yazıkovaya Sreda. Popıtka Tipologii" kitabında yer almaktadır.⁴⁴

1.3.2 Dilsel Çevrenin Bileşenleri

Orehova dilsel çevrenin bileşenlerini belirleyip, her bileşenin ayrı ayrı yabancı dil öğretimine etkisini incelemektedir:

- yüksek motivasyon varlığı (наличие гипермотивации)
- daldırma etkisi (обучающая языковая стихия)
- doğal gerçek görsel dizi (естественный достоверный видеоряд)
- doğal gerçek işitsel dizi (естественный достоверный аудиоряд)
- doğal yaşam akışı (естественная ситуативность).⁴⁵

Öğrenciye etki açısından incelendiğinde, dilsel çevrenin daldırma etkisi, doğal gerçek görsel ve işitsel dizileri, arka plan bilgisi doygunluğu, doğal yaşam akışı, öğrencinin irade ve isteklerinden bağımsız bir şekilde nesnel bileşenlerdir. Yüksek motivasyon varlığı ise öğrencinin kişiliğine ve karakterine bağlıdır ve dilsel çevrenin kısmen öznel bir bileşeni olarak kabul edilmektedir.

Yabancı dil öğrenmek için pek çok neden sözkonusudur. Bu nedenler öğrenciyi yönlendirmekte ve motive etmektedir. Yabancı dil öğrenmekte motivasyon çeşitleri ve bunların eğitim sürecine etkisi birçok araştırmada belirlenmeye

⁴⁴ İrina A. Orehova, **Yazıkovaya sreda. Popıtka tipologii**, Moskva, Pedagogika, 2009, s.26.

⁴⁵ İrina A. Orehova, "Yazıkovaya sreda est. Yazıkovoy sredı net", **Russkiy Yazık za Rubejom**, No 3, 2007, s. 35. (Çevrimiçi)
[http://journal.pushkin.institute/archive/archive/2007/3_\(202\)/6032_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%8B_%D0%BD%D0%B5%D1%82/stat2007-3-6032.pdf](http://journal.pushkin.institute/archive/archive/2007/3_(202)/6032_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%8B_%D0%BD%D0%B5%D1%82/stat2007-3-6032.pdf), 08 Haziran 2018.

çalışılmıştır. En sık karşılaşılan nedenler şunlardır: yabancı dilde belirli bilgilere ulaşmak, içsel güdüler (yabancı dilde konuşma arzusu veya alışkanlığı), estetik güdüler (yabancı dilde haber veya edebi eser okumaktan zevk almak), eğlence güdüler (oyunlarda, spor müsabakalarında, film izlemekte yabancı dilinin kullanılması), faydacı ve tüketici güdüler (yabancı dilin, yaşam destek amaçlı ve günlük faaliyetlerini gerçekleştirmek için kullanımı), profesyonel güdüler (üretim problemlerini çözmek için yabancı dilinin kullanılması), eğitim güdüler (eğitim seviyesini geliştirmek amaçlı).⁴⁶ Ek olarak kariyer, seyahat, göç, diğer ülkedeki insanlarla iletişim kurmak isteği veya zorunluluk olarak yabancı dil öğrenme gibi sebepler belirlenmiştir.⁴⁷

Dilsel çevrede olan ve olmayan öğrenciler yabancı dil öğrenme güdülerini açısından karşılaştırılırsa, içsel güdülere dâhil olan yabancı dilde konuşma arzusu dilsel çevre olmayınca her zaman gerçekleştirilememektedir. Günümüzde teknoloji gelişimini ve internet imkânlarını dikkate alsak bile, dilsel çevrenin canlı bir sohbet için arkadaş veya muhatap sunma olanakları rekabetsizdir. Ayrıca, dilsel çevrenin dışında olan öğrencilerin faydacı ve tüketici güdülerini eksiktir. Hedef dilin ülkesinde bulunan öğrencinin her gün alışveriş, ulaşım, yemek gibi sebeplerle yabancı dili kullanması gerekmektedir. Yabancı bir ülkede bulunan kişi yabancı dil öğrenme amacı olmasa bile, dilsel çevre onu temel dil araçlarına hâkim olmak zorunda bırakacaktır. Yabancı dil öğrenenin ise bu şartlarda iç motivasyonu artarak bilgi edinme sürecinin yoğunlaşmasını sağlamaktadır.

Orehova'nın yaptığı deney ve gözlem sonuçlarına göre hedef dile ait ülkede bulunan öğrenci, öğretmen katılımı olmadan her gün miktarı ve niteliği değişen dil birimleri edinmektedir. Bu bilgilerin miktarı ve niteliği birçok nesnel ve öznel nedenlere bağlıdır: dil seviyesi, dilsel çevrede bulunma süresi, öğrencinin amaçları, içsel motivasyon, iletişim kurulan ortamlar ve dilsel çevrenin bölgesel özellikleri. Bu araştırmanın sonuçlarına göre ülkeye geldiği an orta seviyede dile hâkim olan

⁴⁶ O.Ç. Narukve, **Funktsionalnaya rol russkogo yazıka v malih sotsialnih gruppah nigeriytsev**, Doktora Tezi, Moskva, 1993, s. 96.

⁴⁷ Olga V. Smolovik, N.V. Şutova, "Sravnitelnyy analiz motivov izuçeniya inostrannogo yazıka u sovremennyh studentov", **Sovremennye nauçnye issledovaniya i innovatii**, No:2, 2007, s. 2. (Çevrimiçi) <https://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelnyy-analiz-motivov-izucheniya-inostrannogo-yazyka-u-sovremennyh-studentov>, 03 Eylül 2018.

öğrenci günde yeni sekiz dil birimine kadar öğrenebilir; başlangıç dil seviyesine hâkim olanlarda bu sayı iki-üç kadar düşer. İçsel motivasyon yokluğunda ise iki-üç günde ancak bir-iki dil birimi hatırlamaktadır. Dilsel çevrede geçirilen ilk zamanlarda öğrenilen dil birimleri sayısı fazladır; sonraki süreçlerde ise sayısı azalmakla beraber öğrenilen dil birimleri daha zor ve karmaşıktır.⁴⁸

Dilsel çevrenin ikinci bileşeni olan daldırma etkisi yabancı dil öğretiminde kullanılarak daldırma programları geliştirilmiştir (immersion education). Daldırma programı ilk defa Kanada’da 1960’lı yıllarda Fransızca dilini kazandırmak amaçlı uygulanmaya başlanmıştır.⁴⁹ Başarılı sonuçlar vermekle birlikte öğrencilerin öğrendiği dil tekyönlü, kısıtlı ve sadece okul programını kapsayan bilgileri içermektedir. Hayatın diğer kısımlarını kapsayamadığı için yabancı dile tam bir hâkimiyet söz konusu olamamıştır. Dilsel çevrede bulunan öğrenciler ise doğal ve çok yönlü bir daldırma etkisi altındadırlar: toplumdaki birçok sınıf ve grubunun konuşma tarzlarını ve kullandıkları kelimeleri tanıma fırsatına sahiptirler. Örneğin, Türkiye’de Rusçayı öğrenmiş üniversite öğrencisi üniversiteye has sözcük birimleri veya argo kelimelerini (сленг) tam anlamıyla kavrayamayacaktır: botan – inek, çok ders çalışan öğrenci (ботан), para – üniversite dersleri, genellikle çift ders olduğundan ismini almıştır (пара), şpora – kopya kâğıdının kısaltımı (шпора).

Daldırma etkisi yabancı dil öğrenene dili modern, canlı, çok yönlü bir biçimde sunup, aynı zamanda öğreneni bu dilde iletişim kurmaya mecbur bırakmaktadır. Bunun avantajı yapılan araştırmalarda açıklanmaktadır: doğrudan dilsel çevrede öğrenilen tüm dil birimleri, fonetik, dilbilgisel ve sözcüksel olarak öğrenciler tarafından doğru hatırlanmaktadır.⁵⁰ Bu olgunun olumsuz yönlerine bakılırsa öğrenilen argo kelimelerin anlamının net algılanmamasıyla birlikte yanlış yerde ve gereksiz sayıda konuşmada kullanılmasıdır. Bu hatalar ve yanlış kullanımlar

⁴⁸ İrina A. Orehova, **Obuçayuşiy potentsial russkoy sredi v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 44.

⁴⁹ Jim Cummins, **Immersion Education for the Millennium: What We Have Learned from 30 Years of Research on Second Language Immersion**, Second Katoh Gakuen International Symposium on Immersion and Bilingual Education, Katoh Gakuen, s. 34-47. (Çevrimiçi) <https://carla.umn.edu/cobalt/modules/strategies/CUMMINS/CUMMINS.PDF>, 03 Eylül 2018.

⁵⁰ İrina A. Orehova, **Obuçayuşiy potentsial russkoy sredi v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 43.

yukarıda sözü geçen lengüistik eğitbilim dilsel çevresi içinde, yabancı dil öğretim sürecini yönetenler tarafından düzeltilmesi beklenmektedir.

Doğal gerçek görsel ve işitsel dizi olan iki diğer bileşenin önemi, işitsel-sözel yöntemde “görsellik” eksikliği olduğunun ortaya çıkmasıyla birlikte 1900’lü yılların ikinci yarısında öğrencilerin yabancı dilde canlı diyalog kurmalarını sağlamayı planlayan görsel-işitsel adı verilen yeni bir yöntemin ortaya çıkmasıyla vurgulanmıştır.

Bu yöntemde eğitim sürecinde doğal konuşma ortamının yaratılmasına önem verilir. İşitsel araçların kullanılması, öğrenenlere sesletim, vurgu ve doğal konuşmanın ton, tempo ve duraksamalarını tanıtmakta; görsel araçlar ise paralinguistik (sözsüz) iletişimin unsurlarını aktarmaktadır. 1970’li yıllarda dil öğretimine mekanik bir süreç olarak uygulanması sebebiyle görsel-işitsel yöntem eleştirilmiştir, fakat yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel araçlar günümüzde dahi önemini yitirmemiştir.

Bu noktada derslerde sunulan görsel ve işitsel araçların ve dilsel çevrenin ‘canlı’, her daim değişen doğal gerçek görsel ve işitsel dizilerin arasındaki hem kavramsal fark açısından, hem de yabancı dil eğitimin sürecine olan etkileri açısından incelemekte fayda var.

Metodolojik terimler sözlüğünde ‘görsel ve işitsel araçlar’ kavramının tanımı, eğitim amacıyla özel olarak görsel ve işitsel algılanmaya yönelik oluşturulan nesneler ve olayların tanıtan araçlar olarak verilmiştir.⁵¹ Doğal gerçek görsel ve işitsel diziler ise belirli anda algılanabilen tüm nesne ve olayların güncel, doğal, hacimli ve objektif yansıtan dilsel çevrenin bir özelliğidir. Sınıf ortamında kullanılan araçlar, eğitim amaçlarına göre kolayca metodolojik olarak yönetilebilir, sınıflandırılabilir, kısıtlanabilir ve/veya tekrar kullanılabilir. Dilsel çevre ise sınıf ortamında ulaşılamayacak sayı ve türde dizi sembiyozu sunmaktadır; çok sayıda faktörlerin etkisinde sürekli bir değişim içinde olan görsel ve işitsel diziler kontrol edilememekte ve bir amaca özel kullanılamamaktadır. Aynı zamanda gerçekliğin

⁵¹ Elhan G. Azimov, Anatoliy N. Şçukin, **Noviy slovar metodiçeskih terminov i ponyatij**, Moskva, İKAR, 2009, s. 152.

daha canlı ve bütünsel bir algısını oluşturmakta ve bununla birlikte yabancı dilde öğrenilenler daha net ve kalıcı hatırlanmaktadır. Eğer etkileşim ve etki süresi açısından bakılırsa, görsel ve işitsel araçların etki süresi sadece sınıfta geçirilen zamanla sınırlıdır, doğal gerçek diziler ise hedef dilin ülkesine atılan ilk adımdan itibaren öğreneni aralıksız çevrelemektedir.⁵²

Doğal gerçek görsel dizinin, yabancı dilde iletişim kurmayı amaçlayan öğrenciye sunduğu unsurlarından biri de iletişimde önemli rol oynayan sözsüz iletişimdir. Özcan Başkan belirttiği gibi “insan-dili denilen davranış, ‘sözlü-görüntülü’ bir karışımdır”⁵³, ve sözsüz iletişim bahsedilen görüntülü kısmını oluşturmaktadır. Sözsüz iletişim kavramının tanımı için dilbilim terimleri sözlüğüne başvurulursa, dilsel araçlar kullanılmadan iletişim sürecini sağlayan, belirli bir iletişim sisteminin uyumlu ve ayrılmaz bir parçasıdır. Genellikle sözlü iletişimle birleşir, bazen yerine kullanılır, destek veya yardımcı fonksiyonu taşımasıyla birlikte iletişimin etkinliğini belirler. Sözsüz iletişimin ana araçları: toplumsal olarak geliştirilmiş hareketler – jestler, iletişim anında dinamik bir yüz ifadesi olan mimikler, iletişimcilerin beden dili, birbirlerine göre konumları ve kişinin durumunu ortaya koyan görünümüdür.⁵⁴ Bazı bilimsel çalışmalarda sözsüz iletişim teriminin yerine beden dili veya sözsüz dil terimleri kullanılmaktadır.

Psikologlar, insanlar arasındaki etkileşim sürecinde, iletişimin % 60-80'inin sözel olmayan iletişim yoluyla ve sadece % 20-40'ının sözlü iletişim yoluyla gerçekleştirildiğini söylemekte.⁵⁵ Bunun sebebi sözsüz iletişim araçların ve kodların insanlık tarihi kadar eski olmasıdır, köklerin daha ilkel insan toplumlarının günlük yaşam ve dini törenlerine uzanmasıdır. Bundan dolayı bazı sözsüz iletişim kodların farklı ülkelerde aynı olmasıyla birlikte, genel olarak ulusun kültürünü, tarihini ve ulusal karakter özelliklerini yansıtan kodlar her ulusta farklıdır. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde hedef dilin sözdizimi ve dilbilgisi ile birlikte hedef

⁵² İrina A. Orehova, **Obuçayuşiy potentsial russkoy sredi v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 18-19.

⁵³ Özcan Başkan, **Yabancı Dil Öğretimi, İlkeleri ve Çözümler**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1969, s. 73.

⁵⁴ Elhan G. Azimov, Anatoliy N. Şçukin, **Noviy slovar metodičeskih terminov i ponyatij**, Moskva, İKAR, 2009, s. 159.

⁵⁵ Oskar Y. Goyhman, T.M. Nadeina, **Reçevaya kommunikatsiya: učechnik**, 2.bs., Moskva, İNFRA-M, 2001, s. 161.

kültürüne özgü beden dili kodlarının aktarımı verimli bir yabancı dil öğretimi için önem taşımaktadır.

Sözsüz iletişimin önemli araçları olan jest ve mimikler⁵⁶ dinamiktir, fakat onların sabit karşılıkları da mevcuttur: kısa veya uzun bir süre korunmuş insan vücudunun anlamlı pozları veya konumları, yüz kaslarının bir süre anlamlı sabit kalması – duygu veya mesaj aktaran yüz ifadesidir. Yüz ifadesi çok uzun süre sabit kalsa bile değişebilir özelliğine sahiptir ve bu yüzden yüz hatlarıyla karıştırılmamalıdır.⁵⁷

Bununla birlikte sözlü iletişimde susmak ve sessizlik yaratmak anlamlı olabileceği gibi, sözsüz iletişimde de ‘sıfır’ tepki veya hareket de anlam taşıyabilir: üzülmesi gereken yerde tepkisiz kalmak acımasızlık, alakasızlık olarak anlaşılabilir.

Doğal gerçek görsel dizi sözsüz iletişim kodları dışında daha birçok unsur içermektedir: şehrin kendisi, sokakları, ulaşım araçları, binalar, müzeler, yazılı reklamlar ve ilanlar, şemalar, kılık kıyafet, tabelalar vs. Bunların çoğu da kültürden kültüre değişmekte ve yanlış algılanabilmektedir. Sözsüz iletişimin başka birçok unsur ve detayının, dile sözcük ve deyim hacmi kazandırdığı dikkate alınmalıdır. Yabancı dil öğrenene sözsüz iletişimi en ufak incelikleriyle birlikte en kolay biçimde kavramayı dilsel çevre sağlamaktadır.

İşitsel dizi ise bir ülkedeki ulusal, özgü arka plan sesleri de dâhil olmak üzere tüm sesleri içeren doğal, değişken bir ses kümesidir. Yabancı dil öğrenen bu ses kümesinden ilk önce ayrı sözcükleri, sonra kalıpları, sonra da cümleleri ayırt edebilmeyi öğrenmelidir. Dinleme ve dinlediğini anlama becerisi iletişim için çok önemlidir, çünkü söylenenler muhatap tarafından anlaşılmadığı sürece iletişim kurulması güçtür.

Yabancı dil öğrenim sürecinin başında öğrencinin dilin genel fonetik yapısıyla tanışmaya ihtiyacı vardır. Hedef dilin dilsel çevresinde bulunmak ve ana dili Rusça

⁵⁶ Rus kültürüne özgü jest ve mimikler “Jestı i mimika v russkoy reči” kitabında detaylı açıklanmıştır. Alla A. Akişina, H. Kano, T.E. Akişina, **Jestı i mimika v russkoy reči**, Moskva, Russkiy Yazık, 1991.

⁵⁷ Evgeniy M. Veresçagin, V.G Kostomarov, **Yazık i Kultura**, Moskva, Russkiy Yazık, 1976. s. 158.

olanlarla konuşmalarını tekrarlayarak ve taklit ederek sözlü iletişim kurmak bu ihtiyacı büyük ölçüde karşılamaktadır.

Dillerin fonetik yapıları ve vurgu sistemleri farklılık gösterdiğinden dolayı hedef dilin fonetik yapısının izole ortamda öğretilmeyeceği kabul edilmektedir. Bu nedenle öğrencilere dinleterek ve tekrarlatarak yeni sözcük öğretiminin gerçekleştirilmesi tavsiye edilmektedir. Bazı Slav dilleri dâhil olmak üzere birçok dilde vurgu belli bir hecede sabittir, fakat Rusça dilinde hem hareketli, hem serbest olabilir; sözcüğün farklı hecelerine gelebilmesiyle birlikte çekim formlarında (в формах склонения и спряжения) sözcük içinde yer değiştirebilmektedir. Ayrıca vurgu kelimenin stilistik rengini ayırt etmeye yardımcı olmaktadır; nötr ve resmi stili (добы́ча и до́быча), edebi ve lehçe stili (хо́лодно и холодно́) gibi.⁵⁸

Bununla birlikte Rusçanın doğal konuşma tonu, temposu, yapılan duraksamalar da diğer dillerden farklılık göstermektedir. Doğal gerçek işitsel dizi ise bu unsurlarının tümünü canlı ve güncel yansıtır, yabancı dil öğrenenin dinleme ve dinlediğini anlama becerisini geliştirmekte, öğrendiği yeni sözcük ve kalıp hacmini arttırmaktadır.

Yabancı dil öğrenenleri zorlayan bir diğer faktör ise konuşma dili ve yazılı dilin arasında çok fark olmasıdır: sözcüğün yazılı halindeki harflerin telaffuz edilmemesi, sözcüklerin kısaltmalarını kullanılması, ses tonunun söylenen cümlelerin anlamını etkilemesi, yanlış cümle kalıplarının kullanılması. Rusça konuşma dilinin özellikleri derin araştırmalar ve gözlemler yapan Rus Dilin Ulusal Merkezin sitesinde (Национальный корпус русского языка) daha detaylı incelenebilir.⁵⁹ Dil, dilsel çevrenin içinde öğrenildiği zaman canlı konuşma dili öğreneni her daim çevrelemektedir, dışında öğrenenler ise yazılı dile daha çok odaklanır ve güncel konuşma dilini algılamakta sorun yaşayıp konuşma becerilerini eksik geliştirmiş olurlar.

⁵⁸ Meryem Moradi, “Analiz yazıkovoy interferentsii v protsesse osvoyeniya russkogo udareniya v usloviyah otsutstviya yazıkovoy sredi”, **Vestnik RUDN, Seriya Teoriya yazıka. Semiotika, Semantika**, 2014, No:1, s. 149-150.

⁵⁹ Natsionalnyy korpus russkogo yazıka, (Çevrimiçi) <http://www.ruscorpora.ru/>, 06 Eylül 2018.

Bir diğerk bileşen arka plan bilgileri, yani “ulusal toplumun tüm üyeleri tarafından bilinen şeylerdir”⁶⁰. Bu bilgiler günlük konuşmalarda, edebi eserlerde veya haberlerde kastedilene açıklamadan sıkça kullanılmakta, dilin zenginliğini ve özgünlüğünü oluşturmaktadır. Fakat yabancı dil öğrenenler için sözcüklerin direkt anlamını bilse dahi, kastedilene anlamak güçtür, çünkü bu bilgiler ulusun ve ülkenin tarihinden, mitolojisinden, kültüründen, edebi eserler, fıkralar, filmler ve onların kahramanlarından alıntılardan oluşmaktadır. Örneğin, özel sorunlarını konuşan iki kişinin arasında duygusal bir diyalogun sonunda “Moskva slezam ne verit” (Moskova gözyaşlarına inanmaz) söylemi Vladimir Menşov’un filmini izlemeyen ve bu söz dizininin özel anlam taşıdığını bilmeyen bir yabancı için bir anlam ifade etmez, diyalogun nasıl bittiğini açıklamaz. Aynı isimli filmle yaygınlık kazanan, fakat anlamını daha Moskova prensliği zamanlarından alan bu ifade kimsenin şikâyetlerine ve ağlamasına inanmamayı kastetmektedir.

Arka plan bilgilerin iletişim kurmak için önemli unsur olduğunu kabul edilmekle birlikte yabancı dil öğrencilerine de aktarılması gerektiği anlaşılmaktadır. Dilsel çevrenin dışında öğrenenlere arka plan bilgileri açıklama ve yorumlamayla anlatılmaktadır. Böylece örnekleme açısından da, yorumlanabilecek arka plan bilgi birimleri açısından sayısal ve zamansal kısıtlama bulunmaktadır; ders kitaplarında verilen örnekler güncel değil, standart ve tekdüzedir. Dilsel çevre ise doğal sebeplerden dolayı hem öğreneni her gün yüksek hacimde arka plan bilgisi ile karşılaştırmakta, hem de öğretmene birçok yöntemsel tekniğin kullanımını sağlamaktadır. Arka plan bilgisi kullanılan durumlar ve örnekler güncel ve pratiktir. Bundan dolayı dilsel çevre yabancı dil öğrenene arka plan bilgisi içerisinde sözcük ve kullanım şekliyle birlikte, ülkenin tarihi ve kültürel değerlerini de sunmakta, toplumla iletişim kurmakla birlikte hedef dilin toplumunun zihniyet ve düşünme biçimini anlamayı da öğretmektedir.

Dilsel çevrenin dışında Rusça öğrenen yabancılar, gündelik iletişim kurmakta zorlanmaktalar ve günlük konuşma dilini kullanamamaktalar. Bunun sebebi doğal

⁶⁰ İrina A. Orehova, **Obuçayuşiy potentsial russkoy sredi v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 37.

yaşam akışının dışında olmaları ve dil taşıyıcıların canlı konuşma ve davranışlarından uzak kalmalarıdır.

Orehova tarafından doğal yaşam akışın birbirine bağlı ve birbirinden etkilenen şu dört ögesinin varlığına işaret edilmiştir:

- ulusal iletişim davranışları (национальное коммуникативное поведение)
- sosyo-kültürel iletişim klişeleri (социокультурный стереотип общения)
- kültürlerarası dilsel teması (межкультурный языковой контакт)
- konuşma durumu (речевая ситуация).⁶¹

Her ulusun, asırlar boyunca oluşan ve gelişen kültürünü yansıtan, kendine has iletişim davranışları mevcuttur. Bu davranışlar ait oldukları toplumun kurallar haritasıdır. Yabancı dil öğrenen biri bu kuralları bilmeksizin hareket ettiğinde davranışları yanlış anlaşılabilir, sonuç olarak da yabancı dile en yüksek seviyede hâkim olmasına rağmen, yabancı dil öğrenmenin asıl amacı olan iletişim gerçekleşmemektedir.

Ulusal iletişim davranışları, en genel anlamda bir ulusun iletişiminin normları ve geleneklerini içerir ve onları bilmek “kültürde kodlanmış mesajların”⁶² doğru algılanmasını ve uygun tepkilerin verilmesini sağlamaktadır. Farklı ulusların iletişim görgü kuralları önemli ölçüde değişmekte ve yabancılara garip, sıra dışı ve hatta şok edici görünebilmektedir. Kullanılan sözcükler ve ibareler hedef dil topluluğun iletişim davranışları dikkate alınmadan kendi dilinden çevrilirse iletişim kopukluğuna, hatta iletişim kurulamamasına sebep olabilmektedir. Ayrıca el sıkışma, sarılma, tebessüm, ve öpücüklerin anlamı ve aktarılacak istenilen mesaj durumdan duruma değişiklik gösterebilmekte ve doğru kullanılmadığı takdirde yanlış anlaşılmalara yol açabilmektedir. Bu sebeple bu bilgilerin yabancı dil öğretimine dâhil edilmesi öğrencilere fayda ve kolaylık sağlamaktadır. Ulusal iletişim

⁶¹ İrina A. Orehova, **Obučayuşiy potentsial russkoy sredı v formirovanii lingvokulturoloģeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 21-36.

⁶² Seelye H. Ned, **Teaching Culture: Strategies For Intercultural Communication**, 3. bs., Lincolnwood, National Textbook Co, 1993, s.29. (Çevrimiçi)
https://openlibrary.org/books/OL1038022M/Teaching_culture, 04 Ağustos 2018.

davranışlarıyla ilgili daha detaylı bilgiye aşağıdaki kaynaklardan ulaşılabilmektedir.⁶³

Doğal yaşam akışının ikinci ögesi olan sosyo-kültürel iletişim klişeleri ulusal iletişim davranışlarıyla yakından bağlantılıdır. Walter Lippmann'a göre klişe, yaşam felsefemizi oluşturan kapsayıcı desenlerdir; dünyanın her birey tarafından farklı olarak kodlandığı ve tüm olayların bu oluşturulan kod/desenler sistemine göre algılandığı kabul edilmektedir. Bu kodların oluşumunu insanın doğduğu ülke, kültür ve toplum da etkilemektedir.⁶⁴ Yuriy Prohorov'un tanımına göre "sosyo-kültürel iletişim klişesi, belirli bir etnokültürün temsilcisine ait zihinsel-dilsel kompleksin sosyokültürel birimidir"⁶⁵.

Sosyo- kültürel iletişim klişesi, insanın zihniyetinde bir algının birçok kez tekrarlanıp sabitleşmesiyle oluşmaktadır. Oluşturulduktan sonra insanın düşünceleri üzerinde çok sabit ve sarsılmaz bir önyargı etkisine sahip olur ve yaşanan tecrübeler bile klişeleri yıkamazlar. Her toplumda iletişim klişeleri bireylerin arasındaki konuşmaları, tepkileri ve hareketleri belirler, bu sebeple yabancı toplumun etkileşimin bir "anahtarı" sayılırlar.

Örneğin, farklı dillerde seslenme (vokatif) ve hitap ifadeleri farklı olup, birçok koşul ve duruma bağlıdır. Bu konuda bir yanlış iletişimin daha ilk dakikasında saygısızlık veya yanlış anlaşılmalara yol açabilmektedir. Rusçada hem vokatifler hem de isimler duruma göre değişiklik göstermektedir: bireyin yaşı, cinsiyeti, samimiyeti, akrabalık yakınlığı, toplumdaki veya işyerindeki statüsü, diyalogun yer aldığı ortam gibi. Örneğin İrina ismi sayılan durumlara göre birçok ek alabilmektedir: İra, İrka, İročka, İrinočka, İrusik, İrina Valentinovna vb. Fakat yanlış yerde kullanımı veya yanlış tonlama ve vurgu koyulması birçok negatif yetki bırakabilir. Aynı derecede iltifatlar da konuşma anındaki duruma ve ortama bağlıdır:

⁶³ Bkz. Y.E. Prohorov, İ.A. Sternin, **Ruskiye: kommunikativnoe povedeniye**, Moskva, Flinta, 2006; Y.E. Prohorov, **Natsionalnie sotsiokulturnie stereotipi rečevogo obşeniya i ih roli v obučenii russkomu yazıku inostrantsev**, 5. bs., Moskva, LKİ, 2008; İ.V. Şerbina, "Lingvističeskie aspekti mejkulturnoy kommunikatsii", **Mejkulturnaya kommunikatsiya i professionalno orientirovannoe obučenje inostrannım yazıkam**, Materyalı V mejdunarodnoy naučnoy konferentsii, Minsk, BGU, 2011, s. 33-34. (Çevrimiçi) <https://www.twirpx.com/file/872044/>, 04 Ağustos 2018.

⁶⁴ Walter Lippman, **Public Opinion**, New York, Harcourt, Brace and Co, 1922, s. 61.

⁶⁵ Yuriy E. Prohorov, **Natsionalnie sotsiokulturnie stereotipi rečevogo obşeniya i ih roli v obučenii russkomu yazıku inostrantsev**, 5. bs., Moskva, LKİ, 2008, s. 98.

yanlış yerde yanlış şekilde iltifat edilmesi saygısızlık, alay veya hakaret olarak algılanabilmektedir. Direkt çeviri hatalarından bir örnek incelersek, Türkçede yaygın kullanılan “canım” hitabı, Rusçaya “душа моя” olarak çevrilirse, çok özel ve daha çok 19. yüzyılına ait bir hitap olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte Türkçede sıkça kullanılan “buyurun”, “efendim” gibi hitaplar da Rusçada kullanılmak üzere Rusçada geçerli klişeleri dikkate alınarak özel çeviriye ve kullanım durumlarının açıklanmasına ihtiyaç vardır. Sonuç olarak yabancı bireyin Rusçayı yabancı dil olarak öğrendiğinde iletişimin ayrılmaz parçası olan sosyo-kültürel klişeleri bilmesi, kabul etmesi ve kendi kültüründeki klişeleri direkt aktarmaması önemlidir.

Doğal yaşam akışının diğer bir ögesi olan kültürlerarası dilsel temas ani, doğal ve çok geniş kapsamlıdır. Kendi ülkesinde yabancı dil öğrenenler internet aracılığıyla kısıtlı konularda temas kurabilmekte, ama doğallığını kaybettiğinden dolayı tam anlamıyla kültürlerarası temas özelliğini kaybetmekte ve yabancı dil öğrenene sağladığı fayda da en aza düşmektedir.

Prohorov, kültürlerarası dilsel teması iki kişinin iletişim kurma başarısına göre dört gruba ayırmıştır: dokunma (соприкосновение), katılma (приобщение), nüfuz (проникновение), ve etkileşim (взаимодействие).⁶⁶ Dilsel temasın bir türü olarak “dokunma”, her şeyden önce, farklı kültürlerde kabul edilen iletişim kalıplarının uyumsuzluğu ile karakterize edilir; iletişim kuralları ve birimleri uyuşmadığı durumda ortaya çıkabilir. Bunun en yaygın örneği; farklı para birimleri, ağırlık, sıcaklık, mesafe ölçüm birimleri, ülkeden ülkeye değişen yemek öğünleri gibi unsurlardır. “Katılma” türünde ise iki tarafın da iletişim kalıpları hakkında belirli bir bilgiye sahip olmasıyla karakterize edilebilir, fakat taraflardan biri hem kendi hem yabancı iletişim kalıplarını kullanırken, yine de referans olarak kendi iletişim klişelerini dikkate almaktadır ve karşı tarafa önyargılı baktığından dolayı olanları gerçek boyutunda kavrayamamaktadır. Bu durum genellikle diyalogda kendi kültürüne ait benzetmeler veya kendi tarihinden alınan örnekler kullanılınca karşı tarafın anlayamaması ve iletişimde kopukluk yaşanmasıyla sonuçlanır. Örneğin, bir Türk’ün “eşek gözlü” benzetme veya iltifatını Rusçaya doğrudan çevirmesi yanlış

⁶⁶ Yuriy Y. Prohorov, *Natsionalnie sotsiokulturnie stereotipy rečevogo obşeniya i ih roli v obučenii russkomu yazıku inostrantsev*, Moskva, KomKniga, 2006, s. 104-112.

anlaşılır; veya çok iyi Rusça bilen birisi bile konuşmada “Petr ve Fevroniya gibi” benzetmeyi duyunca, sekizyüz yıl önce yaşayan bu çiftin hikayesini bilmiyorsa sohbet kesilmiş olur veya açıklama gerekir. “Nüfuz” aşamasında ise iki taraf da iletişim klişeleri hakkında bilgi olur ve iletişimde uygulamaya gayret gösterirler. Bu iletişim türü başarılı gerçekleştiğinde yabancıların kendi kültürlerinde benzeri olmayan yeni iletişim kalıplarını öğrenmeleri ve hedef dile hâkimiyetleri sağlanmaktadır. “Etkileşim” türü ise iki tarafın da her ikisinin kültür farklılıklarını tanımakta ve iletişimini bunu dikkate alarak kurmaktadır. Günümüzde teknolojik gelişmeler farklı kültürleri tanımakta inanılmaz imkânlar sunmaktadır, hatta son yıllarda bunun sonucu olarak kültürlerarası dinamikler ve değişim yoğunlaşarak küreselleşen bir dünya izlemekteyiz. Bu değişimler yabancı dil öğretimi için de bir avantaj ve kolaylık sağlamış, kültürlerarası dilsel temas kurulmasında hata ve kopukluk oranını düşürmüştür. Örneğin, Rusya’da gerçekleşen 2018 Dünya Futbol Kupası büyük ölçüde kültürlerarası dilsel temasa sebep olmuştur ve sonuç olarak, Rusya ve Ruslar hakkında değişen klişelere dair internette birçok örnek bulunmaktadır. Bu örnekler yabancı dil olarak Rusçayı öğrenenler için Rusların doğal yaşam akışı hakkında birçok bilgi sağlamış, yanlış bilinenleri ve önyargıları düzeltmiştir. Belirtilen tüm dilsel temas türleri dil öğrenenin yeni ülkede adaptasyon sürecine bağlıdır ve zamanla değişmektedir.

Yabancı dil öğretimi bakımından konuşma durumu dilbilimsel paradigmaların öğrenilmesini sağlayan bir birim olmanın yanı sıra “iletişimin kültürel bileşenlerini de açıklayan belirli bir metodolojik mikro sistemdir”⁶⁷. Dilsel çevrede oluşan doğal konuşma durumları ile öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmek amacıyla okulda oluşturulan eğitimsel konuşma durumları arasında ayrım yapılmaktadır. Eğitimsel konuşma durumları daha çok standart konulu diyalogları kapsarken, doğal konuşma durumu farklı koşullar altında öngörülemeyen, beklenmeyen, geniş konu yelpazesini kapsayan bir olgudur. Son zamanlarda tüm dünyada olduğu gibi Rusya toplumu da hızlı bir değişim yaşadığından dolayı yabancı dil öğrenen kitaplarda verilen örnekler bazen güncelliğini yitirmekteler. Örneğin, gişeden bilet alma ya da ulaşım kartı

⁶⁷ İrina A. Orehova, **Obuçayuşiy potentsial russkoy sredı v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannih uçaşihsea**, Doktora Tezi, Moskva, 2004, s. 35.

doldurma işlemi artık daha sık insan aracılığı olmayan doldurma makinelerinden gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bu konudaki diyalogların da değiştirilmesine ihtiyaç vardır. Aynı şekilde iş yerindeki, arkadaşlar arasında, aile üyeleri arasındaki diyaloglar da zaman içerisinde değişikliğe uğramaktalar. Bu sebeple dilsel çevrede gerçekleşen doğal konuşma durumları güncel, canlı, değişken ve konuşmaya teşvik edicidir.

Buraya kadar ele alınan dilsel çevrenin tüm bileşenleri yabancı dil öğrenene hedef dilde iletişim kurmak için birçok kolaylık ve avantaj sağlarken, eksikliği bazı engel ve sıkıntılara yol açabilmektedir.⁶⁸ Söz konusu sıkıntıları önlemek veya olumsuz etkisini en aza indirmek amacıyla dilsel çevrenin dışında yabancı dil öğretiminde dil ortamı oluşturulurken dilsel çevrenin tüm bileşenlerinin doğal ortama en yakın derecede canlandırılması fayda bilim insanları tarafından önerilmektedir.

1.4 Dil Ortamının Oluşturulması

Dilsel çevrenin dışında başarılı bir eğitim için dil ortamı (yapay dilsel çevre) oluşturmak öğretmenin görevlerinden biridir. Orehova'ya göre reklam, gazete ve dergi makaleleri, çağdaş yazarların eserleri, modern belgesel veya sanatsal filmler, TV programları, dil taşıyıcılarıyla canlı veya internet aracılığıyla iletişim gibi objektif gerçekliğin bir parçası olan araçlar kullanılmalıdır.⁶⁹ Dil ortamı oluşturmak amacı doğrultusunda seçilen araçların dilsel çevreyi doğru yansıtmaları ve öğretmenin erişimine açık olması gerekir.

Dil ortamı oluştururken teknoloji ve internetin gelişip yaygınlaşmanın sonucu olarak doğan sanal dilsel çevrenin sunduğu imkânların kullanılması önemlidir.

⁶⁸ Tatyana Balihina yabancı dil öğrenenin orijinal dilsel çevreden kopuk olması veya izole olmasından dolayı (атриция) öğrenilen dilin bozulmasına sebep olduğunu söylemektedir. Tatyana M. Balihina, "Nauchne teorii i praktika kommunikativnoy adaptatsii v novoy yazikovoy srede i obrazovatelnom prostranstve", Vestnik RUDN, **Voprosi obrazovaniya: yaziki i spetialnosti**, 2010, No:4, s. 10; Monika S. Schmid, **Language Attrition. Key Topics in Sociolinguistics**, Cambridge University Press, Cambridge, 2011, s. 3.

⁶⁹ İrina A. Orehova, "Yazikovaya srede est. Yazikovoy sredi net", **Russkiy Yazık za Rubejom**, No:3, 2007, s. 37. (Çevrimiçi)
[http://journal.pushkin.institute/archive/archive/2007/3_\(202\)/6032_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%BE%D0%B9_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%8B_%D0%BD%D0%B5%D1%82/stat2007-3-6032.pdf](http://journal.pushkin.institute/archive/archive/2007/3_(202)/6032_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%AF%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%BE%D0%B9_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%8B_%D0%BD%D0%B5%D1%82/stat2007-3-6032.pdf), 08 Haziran 2018.

Yeni gelişen fakat hızla hayatın her bölümüne giren sanal fenomenler yabancı dil öğretimine de katkıda bulunmaktadır. Rusça dilinde sınırsız ulaşılabilen kitap, dergi, fotoğraf, film, canlı yayın, TV programları, Ruslarla iletişim kurma imkânları vb. Sanal dilsel çevre, öğrencilere zengin kaynak çeşitliliği sunmasıyla birlikte öğretmenlere de eğitim sürecinde kaliteli dil ortamı oluşturmak için her konuda materyale ulaşma imkânı vermektedir.

Dilsel çevrenin dışında dil ortamı oluşturmak, yabancı dil öğretimini hem teşvik eden, hem de katalizör fonksiyonunu taşıyan ana bileşenlerinden biridir. Özgün ve uygun dil ortamını oluşturmak için dilsel çevrenin tüm bileşenlerini doğallığı ve gerçekçiliğiyle yansıtan, çeşitliliği ve kolay erişimiyle avantaj sağlayan, derste ve ders dışında da kullanılabilen bir materyal olarak film, bu çalışmanın devamında incelenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE FİLM

Uzun bir geçmişı olan müzik, tiyatro resim ve edebiyat gibi sanat dallarıyla karşılaştırıldığında yüz yaşını yeni aşmış sinema sanatının başlangıç evresinde olduğu düşünülebilir. Yine de söz konusu zaman içerisinde eğlence aracı olmanın ötesinde bir sanat dalına dönüşerek milyonlarca insana duygu, bilgi ve mesaj aktarmaktadır. Günümüzün teknolojik gelişmeleri ise sinema sanatının ulaşabilirliğini kolaylaştırıp yaygınlaşmasını sağlamıştır.

TDK sözlüğünde yer alan “güzel sanatların dalı olarak filmleri yaratma sanatı”⁷⁰ cümlesinde önemli bir noktaya vurgu yapılmıştır. Nitekim günümüzde yaratılan aksiyon, macera, komedi, animasyon, belgesel, dram, trajedi, korku, bilim-kurgu, gerilim vb. film türleri bu sanat dalının gelişimini ve ustalaşma seviyesini göstermektedir.

Bu gelişmenin özelliği sinemanın öncelikle endüstriyel amaçlı olması, sonrasında sanatsal boyutu ortaya çıkmasıdır. Paralı gösteriler kar sağladıkça finansal yatırımlar artmış, çekilen filmlerin süresi ve kalitesi zamanla iyileştirilmiştir. Dünyanın her yerinden hükümdarların ve zengin insanların bu mucizeyle tanışmayı ve onu elde etmeyi istemeleri sinemanın hızla yaygınlaşmasını sağlamıştır. Filmin insanlar üzerindeki etkisi ve onlara bir mesaj iletmedeki rolü anlaşıldığı zaman basit bir eğlence aracı olmanın ötesinde, sosyal fayda açısından da değerlendirilmeye başlamıştır. Bu noktadan itibaren de sinemanın sanata dönüşümü gerçekleşmiştir.

Sinema, bir sanat dalı olarak incelendiğinde, diğer sanat dallarından farkı ortaya çıkmaktadır. Kagan, oluşum tekniklerine göre sanat türlerini üçe ayırmaktadır: mekânsal (resim ve mimarlık sanat dalları), zamansal (sözel ve müzik sanat dalları), zaman-mekânsal (oyunculuk ve koreografi).⁷¹ Sinema sanatı ise tüm bu oluşum tekniklerini birleştiren suni bir sanat türü olarak sanat ve teknolojinin sentezidir. Ayrıca diğer sanat dalların araç ve tekniklerini de dâhil edip, tüm sanatsal

⁷⁰ TDK, (Çevrimiçi)

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b96480fb91503.65534933
10 Eylül 2018.

⁷¹ Moisey S. Kagan, **Estetika kak filosofskaya nauka**, Sankt-Peterburg, Petropolis, 1997, s. 336-340.

potansiyelini ortaya çıkarmaktadır.⁷² Sinemanın etkisi sanat dünyasında arttıkça, eğitim alanına da girip önemli katkılarda bulunmuştur.

Filmlerin yaygınlaşmasıyla birlikte eğitim gücü de fark edilmiştir. 1910 yılında Amerika’da, binden fazla film içeren Eğitim Filmleri Kataloğu yayınlanmıştır. Sonraki yirmi yıl içerisinde Ford Motor Company, Yale Üniversitesi ve Eastman Kodak Şirketi tarafından farklı bilim alanlarında birçok eğitim filmi hazırlanmıştır. Eastman Kodak Şirketi kendi filmlerini denemek amacıyla on binden fazla öğrenciye izletmiştir. Bu denemenin başarılı sonuçlarına istinaden Kodak sonraki yirmi yılda 300 eğitim filmi daha geliştirmiştir.⁷³ Sözü geçen olay tüm ülkelerde birçok eğitim alanını etkilemiştir. İlkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim programlarına giren film, dini ve askeri okullarda da kullanılmıştır. Böylece eğitimde filmin kullanılması hızla yaygınlaşmıştır.

Rusya’da filmin eğitim amaçlı kullanılmasıyla ilgili ilk kaynaklar 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkmıştır. Danilov’un 1897’de yayınlanan "Sihirli Fener" («Волшебный фонарь») kitabında eğitim filmlerinin olanaklarından bahsedilmektedir. İlk sinema projeksiyon cihazının Rusya’da 1896 yılında kullanılmaya başlandığı dikkate alınırsa, sinemanın geleneksel öğretim modellerine mükemmel bir alternatif olacağı ve öğretme imkanını genişletebileceğinin o zamandan fark edildiği söylenebilir. İlk Rus eğitim filmleri 1907’de çekilmiş, bunların gösterimi için 1909’da ise Odesa ve Moskova’da ilk sinemalar açılmıştır.⁷⁴ Sinemanın eğitimde kalıcı ve önemli yer aldığının kanıtı 1914 yılında bazı Moskova okullarının programlarına süresi 45 dakikadan bir saate kadar olan "bilimsel-eğitici" filmlerin dâhil edilmesidir.⁷⁵

Rusya’da filmin eğitimde kullanımı altı döneme ayrılmaktadır. 1850–1896 arası eğitim filmi oluşturmanın önkoşulları gelişmiştir. 1896–1930 arasında,

⁷² V.A. Monastırskiy, “Kino kak vid iskusstva”, **Vestnik Tambovskogo Universiteta: Gumanitarne nauki**, VI Derjavinskie čteniya, 2001, s. 79-80. (Çevrimiçi) <https://cyberleninka.ru/article/n/kino-kak-vid-iskusstva>, 10 Eylül 2018.

⁷³ Zeki Kaya, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara, Pegem A yayıncılık, 2005, s. 160.

⁷⁴ Liudmila A İvanova, **Liniya kinoobrazovaniya v pedagogike Rossii (Konets XIX-XXvv)**, İrkutsk, Evraziyskiy Lingvisticskiy İnstitut, 2012, s. 73-74.

⁷⁵ Ramil Sobolev, **Liudi i filmy russkogo dorevoliutsionnogo kino**, Moskva, İskusstvo, 1961, s. 175.

gelişimin başlangıcı izlenmektedir. 1930–1940 arasında filmler eğitim sürecine dâhil edilmiştir. 1940-1960 arası savaş ve savaş sonrası dönemler olarak adlandırılmaktadır. 1960–1980 arası eğitim filmi ayrı bir bilimsel sinema türü olarak ortaya çıkmıştır. 1980 sonu-2000 arası, eğitim filmlerinin oranında azalış gözlemlenmiştir. Son yıllarda ise eğitim filmlerinin üretimi serbestleşmiş ve bilgilendirme filmleri ortaya çıkmıştır.⁷⁶

Günümüzde teknoloji ve internet imkânları sayesinde eğitim filmleri serbest çekilmektedir. Denetim ve içerik kontrolü bulunmaması sebebiyle internette büyük bir havuz oluşturulmuştur. Kaynak bolluğu ile beraber bilgi fazlalığı ve kirliliği yaşandığını da göz ardı etmemek gerekir.

Filmin yabancı dil eğitimine nüfuz etmesi ise davranışsal yaklaşımın geliştirdiği görsel-işitsel yöntemin uygulanmasıyla 1960-1970 yıllarında başlamıştır. “Dil bir davranıştır” sözüyle bu yaklaşımın temsilcisi olan Skinner, yabancı dilin öğretiminin alışkanlık kazandırılarak gerçekleşeceğini savunmuştur.⁷⁷ Davranışçı yaklaşımın ilkeleri yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntemler gelişmesine sebep olmuştur. Bunların en yaygın kullanılanları ise işitsel-sözel ve görsel-işitsel yöntemlerdir. Zamanla dilsel alışkanlıklara dayalı olan işitsel-sözel yöntemde “görsellik” eksikliği olduğu ortaya çıkmıştır.

1900’lü yılların ikinci yarısında yabancı dil öğretiminde yeni bir yöntem geliştirilmiştir. Davranışçılığa dayanan ve dört temel dil becerisini dikkate alan yöntem “görsel-işitsel” olarak adlandırılmıştır.⁷⁸ Söz konusu yöntemde duyduğunu anlamaya öncelik verilmiştir. Önem sıralamasında yazma ve okuduğunu anlama becerileri ikinci sırada yer almaktadır. Yabancı dil öğretiminde bu temel dil

⁷⁶ Valeriya A. Meng, “Ucebnyy film v otecestvennoy pedagogike: Ot istokov zarojdeniya k novim vozmojnostyam ispolzovaniya v sovremennom obrazovanii”, **Pedagogika, İzvestiya Universiteta im. A.İ.Gertsena**, 2012, s. 118.

⁷⁷ Firdevs Güneş, “Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:VIII, No:15, 2011, s. 129. (Çevrimiçi) <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/122219-2011062815530-06gunes.pdf>, 14 Mart 2018.

⁷⁸ Barış Aydın, **Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi**, Ed.: Ece Korkut, İrem Onursal Ayırır, 1. bs., Ankara, Seçkin, 2015, s. 227.

becerilerine öncelik verilerek, öğrenenlerin günlük konular hakkında kolayca iletişim kurabilmelerini sağlamak amaçlanmıştır.⁷⁹

Görsel-işitsel yöntemin yaygınlaşmasıyla film sektörünün gelişmesinin aynı döneme denk gelmesinden dolayı film, yabancı dil eğitiminde önemli bir öğretim materyali olmuştur. Film, bu yöntemin tüm ilkelerinin gereksinimlerini karşılamakta ve yabancı dil öğretim sürecine önemli katkılarda bulunmaktadır. Bundan dolayı 1970’li yıllarda görsel-işitsel yöntem mekanik bir süreç olarak eleştirilmiştir, fakat yabancı dil öğretiminde görsel araçlar günümüzde dahi önemini yitirmemiştir. Günümüzde filmin yabancı dil öğretiminde kullanılması ile ilgili yapılan metodolojik ve pratik çalışmaların sayısının artması, yaygınlaştığını göstermektedir.

Yabancı dil öğretimi açısından film, öğrenimi destekleyen, hızlandıran, daha ilgi çekici yapan, bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlayan görsel-işitsel bir araçtır. Bilginin akılda kalma oranları dikkate alınırsa filmin görsel-işitsel özelliğın önemi ortaya çıkmaktadır. Bilginin hatırlanmasında okuma, işitme, görme ve söyleme etkililiğı sırasıyla % 10, % 20, % 30 ve % 70’dir. Bununla birlikte görme ve işitme etkililiğı % 50 iken yapma ve söyleme için ise bu oran % 90’dır.⁸⁰ Bu oranlar, film kullanılmasının yabancı dil öğretiminde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir.

Günümüzde yabancı dil öğretiminde film kullanımına ilişkin birçok çalışma ve metodolojik önerilerin bulunmasına rağmen uygulamada yaygınlık kazanmamıştır. Buna başlıca neden olarak ders süresinin kısıtlılığı, teknik donanım ihtiyacı, filmin faydalı bir materyale dönüştürülmesinin uzun zaman alması, filmin derste izlenmesinin öğrencilerde dikkat dağılımına ve disiplin eksikliğine sebep olma ihtimali gibi nedenler öne sürölmektedir. Halide G. İ. Yakar tarafından 2013 yılında Türkiye’de eğitim amaçlı film kullanımını değerlendirmek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre film, en çok tarih ve yabancı dil öğretiminde kullanılmakla birlikte Avrupa ve Amerika eğitim süreçleriyle kıyaslandığında oldukça sınırlıdır. Eğitim sürecinde film kullanımını arttırmak için

⁷⁹ Barış Aydın, **Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi**, Ed.: Ece Korkut, İrem Onursal Ayırır, 1. bs., Ankara, Seçkin, 2015, s. 227-228.

⁸⁰ Özcan Demirel, **Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası**, Ankara, Pegem Yayınları, 2011, s. 69.

“okullarda gerekli teknolojinin bulunması, müfredata uygun filmlerin satın alınmış veya temin edilmiş, gerektiğinde kullanılmak üzere arşivlenmiş ve korunmuş, öğretmen eğitiminin tamamlanmış olması gerekmektedir”⁸¹.

Bu gereksinim özellikle dilsel çevrenin dışında yabancı dil öğretimi için önemlidir. Dilsel çevrenin bileşenlerini yansıtan film öğrencilerin birçok eksiklerini kapatmalarını sağlamaktadır. Saraç’a göre hedef dildeki ulusal bilinci, düşünce yapısını, kültürel unsurları, milli değerleri yansıtan sanatsal filmler yabancı dil eğitimine dâhil edildiğinde içerdikleri faydalı öğeler sayesinde başarıyı yükseltmektedir.⁸² Kapsamlı ve doğru uygulanması için çok zaman gerektiren bu araç ek materyal olarak kullanıldığında tüm kapasitesi kullanılamamaktadır. Filmin yabancı dil eğitiminde çokişlevliliğinin ve etkililiğinin kullanılabilmesi amacı “eğitim programında ayrı bir film kursu şeklinde entegre bir yaklaşım ihtiyacı meydana getirmektedir”⁸³.

Filmin hacimsel ve içerik olarak zor bir materyal olduğu dikkate alınmasıyla birlikte, doğru yöntem ve teknikler kullanıldığında yabancı dil öğretiminde yararları göz ardı edilemeyecek kadar fazladır.

2.1 Filmin Yabancı Dil Öğretiminde İşlevleri ve Yararları

Filmin bir öğretim aracı olarak özelliklerine bakıldığında film türlerindeki çeşitliliğin önemli bir avantaj sağladığı görülmektedir. Öğrenenlerin yaş, dil seviyesi, amaç ve diğer özellikleri dikkate alınarak her gruba uygun örnekler seçilebilir. Filmin içeriği ve diyaloglar dil seviyesine göre seçildiğinde öğretim sürecin her aşamasında kullanılabilir. Ayrıca bu çeşitlilik, aktarılması planlanan bilgiye göre ders amacına uygun, farklı temalarda (edebiyat, tarih, biyografi, günlük hayat, farklı uzman dalları içerikli) film bulunmasını sağlamaktadır. Farklı görüş açıları, farklı zaman dilimleri ve farklı ortamlar aktaran filmler öğretmene geniş konu yelpazesi sunmakta, aktarılacak bilgi hacmini arttırmaktadır. Bununla birlikte film,

⁸¹ Halide G.İ. Yakar, “Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel bir Değerlendirme”, **Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi**, C:1, No:19, 2013, s. 32.

⁸² Hakan Saraç, “Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Sanatsal Filmler”, **İDİL**, C:1, No:4, 2012, s. 41.

⁸³ Tatyana Y. Bodrova, O.V. İgnatyev, “Nekotorie aspekti formirovaniya kommunikativno-reçevoy kompetentsii na videouroke pri izuçenii RKİ”, **Aktualniye problemi gumanitarnih i estestvennih nauk**, C:5, No:5, 2016, s. 13-15. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=26099846>, 21 Eylül 2018.

diğer materyallerden farklı olarak tüm bilgileri canlı, doğal ve gerçeğe en yakın şekilde sunmaktadır.

Günümüzün teknolojik imkânları sayesinde zaman ve konum sınırı olmadan herkes filmlere kolay ve ücretsiz olarak erişebilmektedir. Böylece filmin eğitim sürecine dâhil edilmesi kolaylaşmakta; öğrenenlere, öğretmenden ve sınıf ortamından bağımsız olarak materyale ulaşabilme olanağı sunulmaktadır. Bununla birlikte film izleme sırasında durdurabilme ve tekrar izleyebilme olanağı mevcuttur. Fragmanlara bölme, altyazı ekleme, sessiz görüntüleyebilme gibi teknik imkânlar, öğretmenin derse filmle ilgili çeşitli uygulama ve/veya etkinlik dâhil edebilmesini sağlamaktadır. Bu şekilde öğrenenlere tekrar etme ve pekiştirme olanağı vermektedir. Derste film kullanılması büyük maddi yatırımlar gerektirmediğinden dolayı film, rekabetçi ve avantajlı bir materyal olarak kabul edilmektedir. Bir görsel-işitsel araç olarak filmin yukarıda sayılan özellikleri doğru uygulandığı takdirde öğretim sürecinin tüm aşamalarına katkıda bulunmaktadır.

Derste film kullanılması alışılan ders gidişatından farklı olup öğrenme sürecini daha ilgi çekici hale getirmekte ve öğrenenin motivasyonunu arttırmaktadır. Bununla birlikte film, derse duygusal faktörü dâhil ederek aktarılan bilginin daha iyi hatırlanmasını sağlamaktadır. Filmin eğitimsel etkisi öğrenenleri araştırma ve okumaya teşvik etmektedir.

Gerçek işitsel ve görsel dizileri aktaran film, eğitim sürecine azami iletişimsel yönelim kazandırmaktadır. Doğru vurgu ve telaffuzu örneklemesinin yanında, doğal konuşma hızı ve ses tonunu, farklı insanların konuşma şekli ve çeşitli lehçeleri aktarmasından dolayı öğreneni günlük iletişime hazırlamaktadır. Ayrıca filmin “soyut şeyleri somutlaştırması”⁸⁴ sunulan bilgilerin daha net ve anlaşılır yapmaktadır. Görsel hafızanın etkisini arttırarak bilgilerin akılda daha kalıcı yer etmesini sağlamaktadır.

Hedef toplumun yaşam biçimini, görgü kurallarını, geleneklerini, yaşam tarzını gözlemlene imkânı verip hakkında genel bir fikir edinmesini sağlayan film,

⁸⁴ Halil İ. Yalın, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara, Pegem Yayınları, 2010, s. 83.

bir kültürel bilgi kaynağıdır. Dilsel çevrenin birçok bileşenini içerip aktararak canlı, doğal ve gerçeğe yakın bir yaşam dizisi sunmaktadır. İzleme sürecinde öğrenenlere “yaşanılan sosyal ve fiziki çevre ile teması”⁸⁵ sağlamaktadır. Bunun sayesinde öğrenenlerin önyargılarını ve klişe düşüncelerini kaldırmakta, onların hedef çevreye uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır. Hedef halkın günlük konuşma dilini ve davranışlarını göstermekte, öğrenenlerin gelecekte olası iletişim kurmalarını kolaylaştırmakta, yanlış anlama, yorumlama ve/veya algılama ihtimallerini azaltmaktadır. Bununla birlikte film, öğrenilen yeni kelime hacmini arttırmakta, deyim, atasözü, antroponim, anıştırma, özolgu, espri vb. anlamlarını netleştirmekte ve diyalogda kullanım yerini göstermektedir. Ayrıca, önceden diğer kaynaklardan öğrenilenlerin tekrar edilmesini ve pekiştirmesini sağlamaktadır.

Filmin yabancı dil öğretimine yukarıda sayılan katkıların tamamına bakıldığında dilsel çevreyi yansıtırma işlevini gerçekleştirdiği söylenebilir. Rusçayı kendi ülkesinde öğrenenler için bu dilin dilsel çevresinin birçok bileşeninin doğal halini aktararak öğrenme sürecini kolaylaştırır, hızlandırır ve kalitesini artırır. İzleyici kitleye göre doğru seçilmiş bir film, merak uyandırır, ilgi çeker ve izleyen tarafından anlaşılmaya çalışılır. Böylece dikkatli ve etkili dinlemeyi sağlar. Filmlerin içerdiği duygusal unsur de dikkate alırsak yeni bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırmakta ve daha kalıcı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, insan davranışları ve bunların arkasında yatan nedenler gösterildiği için, dil öğrenenin yabancı topluma özgü davranış ve tepkileri anlama ve algılamasına yardım etmekte; kendi tepkilerinin söz konusu kültür, gelenek, zihniyet ve hayat felsefesine göre doğru düzenlemesini kolaylaştırmaktadır. Bu sayede dil öğrenenin kendine güveni artar ve iletişim kurma cesareti kazanır. Filmin bu çok işlevliliğini korumak ve sağladığı tüm yararlarından faydalanabilmek için onu uygun bir materyale dönüştürmesi ve ders çalışma sürecinde doğru uygulanması önemlidir. Bu süreci başarılı gerçekleştirmek için öğretmen ve öğrencinin üstlenmesi gereken birçok rol bulunmaktadır.

⁸⁵ Adem İşcan, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi”, **Turkish Studies**, C:VI, No:3, Yaz 2011, s. 941.

2.2 Filmin Hazırlanması ve Uygulanmasında Öğretmenin ve Öğrenenin Rolü

Yabancı dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin yerine önerilen eylem odaklı yaklaşım⁸⁶ hem öğretmenin hem öğrencinin dil öğretim ve öğrenim sürecindeki rolünü ve işlevini değiştirmektedir. Öğrencinin yerini aktif ve istekli öğrenenler almaktadır ve öğrenenler “öncelikle sosyal aktörler; yani, belli koşullarda, belirli çevrelerde ve eylem alanlarında, salt dilsel olmayan, bildirimsel görevleri üstlenen toplum üyeleri”⁸⁷ olarak kabul edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda ders materyali olarak kullanılan filmin derste uygulaması sırasında öğretmenin ve öğrenenin rolleri aşağıda incelenmiştir.

Yabancı dil dersinde film kullanılması iyi bir organizasyon, detaylı bir hazırlık ve etkili bir çalışma gerektirir. Derste elde edilecek sonuç ve başarının yanında yaşan süreç de önemlidir. Ders programına film dâhil edilmesinden elde edilen sonuç önemli olduğu kadar, derste yaşanan süreç de önemlidir. Dolayısıyla öğretmen, hem ders hazırlama aşamasında, hem derste, hem de dersten sonraki ölçme ve değerlendirme aşamasında aktif ve girişken pozisyonundadır. Ancak sadece öğretmenin etkin olması yeterli değildir. Verimli bir öğretim süreci gerçekleştirebilmek için öğrencilerin katılımını teşvik etmek, motivasyonlarını yüksek tutmak ve odaklanmalarını sağlamak gerekmektedir. Bu amaçla öğretmenin geleneksel, bilgi aktaran ve denetleyen rollerden uzaklaşıp inisiyatifi daha çok öğrenenlere bırakması beklenmektedir. Aynı zamanda öğretim sürecinin başarısını temin etmek ve öğrenenlerin aktif katılmalarını teşvik etmek için öğretmen birçok yeni rol üstlenmektedir.

Ders akışını etkileyen başlıca faktörlerden biri öğretmenin liderlik vasfıdır. Bu faktör hem ders sürecini amaçları doğrultusunda aksatmadan yönetebilmek hem de öğrencileri etkileyip yönlendirebilmek açısından önemlidir. Daha önce de

⁸⁶ AOÖÇ, s. 18. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_jain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEera_evesi.pdf, 05 Şubat 2018.

⁸⁷ Bkz AOÖÇ, s. 18-25. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_jain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEera_evesi.pdf, 05 Şubat 2018.

belirtildiği üzere filmin öğretim materyali olarak kullanılması uzun ve çok aşamalı bir süreçtir. Bundan dolayı gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin sürece katılımının sağlanması iyi bir yönetim gerektirmektedir. Liderlik rolü aynı zamanda düzenleyicilik ve uyarlayıcılık rollerini de içermektedir. Başarılı bir ders iyi düzenlenen program ve ders ortamının sonucudur.

Derste aktarılan bilgi, kullanılan araç-gereç ve materyaller öğrenenlerin dil seviyesine, moraline, yeteneklerine, isteklerine göre uyarlandığında maksimum seviyede algılanıp hatırlanmaktadır. Öğretmenin bu durumda iyi bir psikolog olması önemlidir çünkü film seçiminde grubun ne tepki vereceğini öngörmesi, sınıfın yorulduğu veya sıkıldığı zamanı hissetmesi, ders sürecinde öğrencilerin arasında olabilecek çatışmaları çözmesi beklenmektedir. Bunları sağlayabilmek, yeni metotlar, teknikler uygulamak, öğrencilerin dikkatini çekecek ilginç bilgilere ulaşmak öğretmenin iyi bir eğitmen ve bilgi kaynağı rolünü üstlenmesi beklenmektedir. Bununla birlikte metodolojik çalışmalara, yapılan yeni araştırmalara ve eğitim alanında teknolojik gelişmelere ayak uydurabilen bir araştırmacı olması gerekmektedir. Film teknolojik bir araç olduğundan dolayı, sahne seçme, görüntüye altyazı veya not ekleme gibi işlemlerini yapılması için günümüzde son derece yaygınlaşmış olan video düzenleme programlarının tanınması önemlidir.

Aynı zamanda öğrencinin başarısını sağlamak için öğretmenin bir mentorluk görevi mevcuttur. Film izlenmesi ve üzerinde çalışılması alışılmadık bir etkinliktir ve ilk başlarda öğrencinin kendine güvenini kaybetmesi beklenen bir durumdur. Bunu önlemek için öğretmenin her aşamada yardımcı olması önemlidir. Filmin bilinmeyen bilgi içeren kısımlarında öğrencilere rehberlik etmek, sordukları sorularda ise danışmanlık rolünü yerine getirmek öğrencilerin motivasyonlarını desteklemekte ve izleme isteklerini arttırmaktadır. Ayrıca aktif katılımdan çekinen öğrencilerin onlara özel sorulan sorularla teşvik edilmesi şarttır. Çekinen, özgüvensiz ve dikkati dağınık öğrencileri fark edebilmek için öğretmenin derste ki gözlemci fonksiyonu unutulmamalıdır. Film izlenmesi, önceki ve sonraki aşamaların nasıl geçtiğini, ne kadar ilgi çektiğini, yapılan uygulamalar ve etkinliklerin yararı ve öğrencilerin katılma oranını belirlemek için daima bir eleştirici gözüyle tüm ders sürecini izlemek öğretmenin eksiklerini görmesini ve gelişmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak da hem

öğrencilerin edindiği bilgiyi ölçmek, hem kullanılan metot ve tekniklerin verimini görmek için öğretmen tarafsız bir denetimci rolünü üstlenmektedir. Filmin sağladığı faydayı ölçmek ve değerlendirmek yapılan çalışmanın sonuçlarını ortaya çıkarıp, hem öğretmeni hem öğrenenleri devamına teşvik etmektedir.

Dilbilimci Svetlana Somova'ya göre, yabancı dil öğretimi çift taraflı bir süreçtir. Başarılı bir sonuca ulaşılması için hem öğreten hem öğrenen aynı oranda sorumluluk taşımaktadırlar.⁸⁸

Öğrenenin geleneksel olmayan bu öğretim uygulamasında birçok rol üslenmesi beklenmektedir. Genel olarak yeni bilgilere açık olması, etkinliklerde ve uygulamalarda aktif rol alması, verilen ödev ve görevleri yapması ders sürecinin maksimum faydayla geçmesini sağlamaktadır. Film izlenmeden önce öğretmen tarafından verilen bilgilerin dikkatlice incelenip, analiz edilmesi filmin anlamasını kolaylaştırmaktadır. Bu aşamada yorum yapan, bilgi paylaşan aktif katılımcı ve meraklı bir araştırmacı rolü üstlenmesi gerekmektedir. Film izlenimi sırasında dikkatli ve odaklı bir izleyici olarak konsantrasyonunu yüksek tutup filmde mümkün olduğunca yeni bilgi öğrenmesi verimli bir izleme olarak kabul edilmektedir. Filmde anlaşılmayan noktalar ve oluşan sorular sınıfta paylaşılmakta, öğretmen tarafından cevaplanmaktadır. Burada öğrenenin sorgulayan ve eleştiren rolünde olması onun ders ile ilgili merakını ve girişimciliğini göstermektedir. Filmde sonra yapılan yorumlama aşamasında saygılı olmak şartıyla doğal ve serbest bir şekilde fikrini açıklamak, grup çalışmalarına ve etkinliklere aktif katılmak öğrenenin filmde alınan bilgileri pekiştirmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak başarılı bir yabancı dil öğretim/öğrenim süreci için hem öğretmenin hem de öğrenenin işbirliği söz konusudur.

2.3 Filmin Hazırlanması ve Eğitim Sürecine Dâhil Edilmesi

Film, hacimsel ve içeriksel olarak sahip olduğu birçok unsur ve detaydan dolayı kapsamlı ve komplike bir öğretim aracıdır. Eğitim sürecine uygun ve faydalı bir materyale dönüştürülmesi için, öğretmenin açık ve net konulan hedefler

⁸⁸ Svetlana V. Somova, *Liçnost učitelja inostrannogo yazıka*, (Çevrimiçi) <http://www.science-education.ru/pdf/2015/1-2/20192.pdf>, 21 Eylül 2018.

doğrultusunda yaklaşım, yöntem, teknik ve materyal geliştirme ilkelerine yönelik seçimini doğru yapması önemlidir. Öncelikle filmin görsel ve işitsel diziler, altyazı gibi yapısal özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere film, saniyede belli oranda hareketli resimlerin seri şekilde gösterilmesi ile oluşmaktadır. Filmler, kamerayla kayıt edilmiş gerçek insan, obje ve olayların veya çizilmiş animasyon resimlerinden oluşan hikâyeyi yansıtır. Teknolojinin gelişmesiyle film gösteriminde müzik, ses ve özel efektler eklenmesi mümkün hale gelmiştir.⁸⁹ Filmin yapısı başka birçok teknik unsur içermektedir, ancak bu çalışmada sadece yabancı dil öğretimini etkileyen unsurlar üzerine durulacaktır.

Film aracılığıyla gerçek, fantastik veya tarihi bir görsel dizi sunulmaktadır. Ders amacının doğrultusunda gereken konu öğretmen tarafından seçilmektedir. Genellikle dilsel çevrenin doğal yaşam akışını aktarmak için güncel, gerçek ve doğal bir görsel dizi sunan filmler seçilmektedir.

Görüntüye eşlik eden ses kaydı da doğal gerçek işitsel diziyi yansıtmaktadır. Film aracılığıyla dilsel çevrenin dışındaki öğrenenlere günlük konuşma dili, hız, vurgu, telaffuz, duraksamalar gibi konuşma dilinin tüm öğeleri aktarılmaktadır. Ayrıca birçok filme eşlik eden şarkılar da ayrı bir etkinlik oluşturma olanağı vermektedir. İşitsel ve görsel dizilerin birleşimi, öğrenenlere hedef dilin toplumunun birçok adet, gelenek ve ulusal iletişim davranışlarını gösterip doğru bir algı oluşturulmasını sağlamaktadır.

Filmde geçen tüm konuşmaları altyazı olarak film sahnelerini takiben ekranın altında görüntüleme imkânı bulunmaktadır. Altyazılar konusunda farklı yaklaşımlar söz konusudur. Bilim insanları öğrenenlerin ana dilinde altyazı kullanılmasının öğrenim sürecini engellediği konusunda hemfikirken yabancı dilde altyazı kullanılıp kullanılmayacağı konusunda fikir ayrılığına düşerler. Yapılan araştırmalar altyazıların da yabancı dil öğretimine birçok faydası⁹⁰ olduğunu kanıtlamaktadır.⁹¹ Filmin

⁸⁹ Boris N. Konoplev, **Osnovi kinoproizvodstva**, 3.bs., Moskva, İskusstvo, 1988, s. 9.

⁹⁰ Zanon'a göre filmdeki altyazılar dinleme ve okuma becerilerin arasında köprü oluşturmakla birlikte sözcük daracığını genişletmekte, sözcüklerin doğru yazılış şeklini gösterip doğru telaffuzunu da

altyazılı izlenmesi kararı, öğrenenlerin dil seviyeleri, dersin amacı, geliştirilmesi planlanan dil becerisine göre öğretmen tarafından verilmelidir. Örneğin Çaybok-Tverefu'nun görüşüne göre filmin bir defası altyazılı olmak üzere toplam üç defa izlenmesi gerekmektedir.⁹² Altyazılar sadece film izleme sırasında değil, ayrıca bir diyalog metni olarak da kullanılabilir.

Yukarıda sözü geçen yapısal unsurlara ek olarak filmin izleyici üzerindeki yüksek psikolojik etkisi de önemlidir. Psikologlara göre izleme sürecinde izleyici ekrandakilerle özdeşleşmektedir.⁹³ Bu özdeşleşme izleyicinin filmde gösterilen sahnelerle dâhil olmasını, dili daha geniş ve duygusal açıdan algılamasını sağlamaktadır. Bu özellik de filmi, öğrenenin kendi yaşadığı tecrübeye benzeyen bir tecrübe yaşatan özel bir ders materyaline dönüştürmektedir.

Film, yapısı, özellikleri ve derse sağlayabileceği katkılar göz önünde bulundurularak seçildikten sonra hazırlık aşamasına geçilir.

Söz konusu aşamada materyal seçiminde esas alınan genel ilkeler geçerlidir. Bunlar: anlamlılık, sadelik, bilinenden başlama, çok örnek, süreklilik, tutarlılık, görelilik, seçicilik, tamamlama, fonun anlamlılığı, kolay erişim, kapalılık, birleştiricilik, algıda değişmezlik, derinlik, yenilik, amaç-araç, öğrenciye uygunluk

vermekte, cümle ve diğer gramer kalıplarının kullanışını aktarmakta, deyim ve atasözlerin hatırlanmasını, filmin daha iyi anlaşılmasını ve izleyenin odaklanmasını sağlamakta, okuma hızını arttırmaktadır. Noa T. Zanon, "Using Subtitles To Enhance Foreign Language Learning", **Porta Linguarum**, 2006, s. 46. (Çevrimiçi) http://www.sub2learn.ie/downloads/talavn_2006_using_subtitles_to_enhance_foreign_language_learning.pdf, 21 Eylül 2018.

⁹¹ Bkz. Suparmi, Bambang Yudi Cahyono, M. Adnan Latief, "Subtitled Videos, Un-Subtitled Videos, and Indonesian EFL Students' Writing Ability", **Studies in English Language Teaching**, C:5, No:3, 2017, s. 466, (Çevrimiçi) <http://dx.doi.org/10.22158/selt.v5n3p466>, 21 Eylül 2018; Abdurrahman Arslanyılmaz, Susan Pedersen, "Improving Language Production Using Subtitled Similar Task Videos", **Language Teaching Research**, C:14, No:4, 2010, s. 377-395. (Çevrimiçi) <https://doi.org/10.1177/1362168810375363>, 21 Eylül 2018; W.C. Canning, J. Wallace, "Practical Aspects of Using Video in the Foreign Language Classroom", **The Internet TESL Journal**, C:4, No:11, 2000, s. 1; A. Hayati, F. Mohemdi, "The effect of Films With and Without Subtitles on Listening Comprehension of EFL Learners", **British Journal of Educational Technology**, C:42, No:1, 2011, s. 181-192. (Çevrimiçi) <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2009.01004.x>, 21 Eylül 2018.

⁹² İldiko Çaybok-Tverefu, "İspolzovaniye kinofilmov na praktičeskih zanyatiyah po RKİ", **Ruskiy yazık za rubejom**, No:4, 2010, s. 99. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=15238739>, 21 Eylül 2018

⁹³ Oleg V. İgnatyev, Sredstva verbalnogo i neverbalnogo vozdeystviya na uçaşihsea pri izučenii russkogo yazıka s ispolzovaniyem filmov, **Vestnik RUDN, Russkiy i inostrannie yazıkı i metodika ih prepodavaniya**, No:3, 2012, s. 109.

ilkeleridir.⁹⁴ Adı geçen ilkeler filmin seçimi, hazırlanması ve uygulanması aşamalarda göz önünde bulundurulmalıdır.

Anlamlılık ilkesine göre seçilen film öğrenciler için ilgi çekici olmalıdır. İlgi uyandırmayan bir filmin seçilmesi öğrencilerin dikkat ve motivasyonunun azalmasına sebep olup verimliliği düşürmektedir. Herkes farklı ilgi alanlarına ve algıya sahip olduğundan film seçiminde görelilik ve seçicilik ilkesine uymak kolay olmamakla birlikte son derece önemlidir. Filmin, herkese hitap etmesi, her öğrencinin dikkatini çekmesi ve aktarılan mesaj veya bilginin herkes tarafından doğru anlaşması için grubun yaşı, seviyesi ve ilgi alanları dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte film seçiminde hedef kitlenin dil seviyesinin yanında yaş, zekâ, yetenek, tecrübe, hayat değerleri de önem taşımaktadır. Ek olarak filmin sahnelerinin öğrenci grubunun ahlak anlayışına aykırı olmamasına ve din, ırk, cinsiyet ayrımcılığı içermemesine dikkat edilmelidir.

Sadelik ilkesi uyarınca ise filmin, ders konusunu daha kolay anlamayı sağlaması ve gereksiz bilgi içermemesi önemlidir. Film konusu seçilirken yeni ve dikkat çekici olmasının yanı sıra, incelenen konuyu detaylı açıklaması gerektiği öngörülmektedir. Klişe bir konu veya yaygın olarak bilinen bir film öğrencilerin odaklanmasını sağlamayacaktır. Yeni olsa bile yüzeysel olarak açıklanan konu ise bir bilgi kaynağı olamamakla birlikte yanlış yönlendirmeye sebep olabilmektedir. Kullanılan materyalin eğitim sürecine, ders programına ve konu çerçevesine uyumlu olması, kopukluk oluşturmaması ve ana amaçtan sapmaması gerekmektedir. Dolayısıyla, seçilen film faydalı olsa bile eğitim sürecinin amaçlarına uymuyorsa ve konu dışında kalıyorsa öğrenciler için zaman kaybına dönüşecektir. Ayrıca filmin aktaracağı bilgilerin önceki bilgilerle çelişmemesi gerekir. Eğer durum veya konuda belirsizlik veya kesin olmayan unsurlar bulunuyorsa, önceden açıklanması ve belirtilmesi yaşanabilecek anlayışsızlıkları ortadan kaldıracaktır. Derste uygulanan filmdeki bir konuyu tamamiyle açıklamak yerine sadece ipucu veya bilginin bir kısmını vererek öğrenciye düşünme payı verilmesi de önemlidir.

⁹⁴ Bkz. Özcan Demirel, Eralp Altun, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**, 3bs., Pegem Akademi, Ankara, 2009, s. 61-65; Tuğba Y. Şahin, Soner Yıldırım, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, 1999, Anı Yayıncılık, Ankara, s. 27-31; Zeki Kaya, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Pegem A yayıncılık, Ankara, 2005, s. 183-197.

Bilinenden başlama ve birleştiricilik ilkeleri öğrencilerin konuyu daha iyi anlayabilmeleri için daha önce bildikleri bir konuyla bağlantılı veya bilinen bir şey ile ilişkilendirilmiş olması gerektiğini vurgulamaktadır. Hatırlanması veya öğrenilmesi istenilen konu birkaç defa vurgulanmalı veya birkaç örnek üzerinden incelenmelidir. Film aracılığıyla aktarılan önemli noktaların filmde veya film ile ilgili çalışmalarda birkaç defa tekrarlanması önemlidir.

Fonun anlamlılığı ilkesinde ise özellikle film gibi çok yönlü bir materyalin ana konusu dışında içerdiği diğer bilgi ve mesajların da değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Film aracılığıyla yabancı bir kültür, alışılmamış bir hayat tarzı açıklanırken öğrencilerde olabilecek önyargı ve klişe düşünceler dikkate alınmalıdır. Bu önyargı ve klişelerin zor değişmesi, iletişim kurmayı zorlaştırması ve karşı kültürü anlamayı engellemesi sebebiyle film izleme sırasında öğretmenin desteği ve açıklaması önemlidir.

Ek olarak hem öğretmen hem öğrencinin filme kolay erişimi olmalıdır. Ücretli veya şifreli erişim öğrencilerin tekrar izleme isteğini engellemektedir. Erişim konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta derste aksaklıkları önlemek amacıyla donanım yeterliliği ve sınıfın fiziki ortamının film çalışmalarına uygun olmasıdır.

Yukarıda sıralanan ilkelerin yanı sıra teknik hazırlıklar da önem taşımaktadır. Bunların başında filmin ses ve görüntü kalitesi gelmektedir. Ayrıca sınıfta kullanılan sesin herkes tarafından duyulması sağlanmalıdır, aksi durum izleyenlerin diyalogları anlamasına engel olur. Günümüzde tüm sunucu araçlar durdurma ve geri alma fonksiyonlarına sahiptir. Öğretmenin olağan bir aksaklığı önlemek için dersten önce kullanacağı cihazla tanışması ve/veya kontrol etmesi önemlidir. Seçilen filmin yansıttığı zaman dilimi özenle incelenmelidir. Eğer dersin amacı edebiyat eseri veya tarih olayını tanıtmak dışında ise, filmdeki dil güncel ve çağdaş olmalıdır.

Bir diğer husus da filmin uzunluğu ile sağladığı faydanın oranıdır. İlk önce zaman tasarrufu ve öğrenenlerin odaklanma sürecinde kopukluk yaşanmaması açısından konuyu açıklayacak en kısa film seçilmesi faydalıdır. Ayrıca filmdeki diyalog içeren sahnelerin oranı da önem taşımaktadır. Diyalog oranı az olan filmler

hem dinleme becerisini geliştirmek hem de aktarılan sözcük sayısı açısından dezavantajlıdır. Yabancı dil öğretiminde film seçimi sadece ön aşamadır; sonrasında eğitim sürecine dâhil edilmekte ve film temelli uygulamalar hazırlanmaktadır.

Yabancı dil öğretimine film dâhil etme kararı verilmeden önce bu eğitim sürecinin hedefi, ayrılan zaman ve öğrencilerin dil seviyeleri öğretmen tarafından sabit veri olarak belirlenmektedir. Bu verilere istinaden planlama aşamasına geçip film kullanılmasının amacı, aktarılması planlanan bilgi hacmi ve konusu, beklenen katkı öngörülmekte, sonuç alabilmek için bu katkının ölçme ve değerlendirme şekilleri seçilmektedir. Ek olarak eğitim sürecinde filme ayrılacak süre ve bu sürenin gün başı ve toplam haftada kaç saat olacağına karar verilmektedir.

Yabancı dil dersinde film uygulanması izleme öncesinde, sırasında ve sonrasında olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir.⁹⁵ Her aşama için ayrı etkinlik veya uygulamalar hazırlanmakta, fakat aşamalar arasında kopukluk hissettirmeden ders süreci bir bütün olarak sunulmalıdır.

Çaybok-Tverefu'ya göre izleme öncesi kritik öneme sahiptir, çünkü bu sürecin yanlış veya eksikleri öğrenenlerin ilgilenmemesine, filmi yanlış anlaşılmasına yol açabilmektedir.⁹⁶ Bundan dolayı başarılı bir film çalışması için izleme öncesi etkinliklerine yeterince zaman ayrılması ve filmin detaylı incelenmesi önemlidir. İşcan'ın önerisine göre öğretmenin dersten önce filmin öyküsü, çekimi, aktörleri, gösterimi, eleştirileri ile ilgili tüm bilgileri hazırlayıp, filmin daha iyi anlaşılması için gerekenlerin öğrencilerle paylaşması gerekmektedir.⁹⁷

Film incelemesine başlamadan önce filmin katkısını değerlendirmek amacıyla öğrenenlere sosyo-kültürel bilgiler, konuşma dili kalıpları, atasözleri ve deyimler, sözcük dağarcığı gibi ölçülmek istenilen konularda test yapılabilmektedir.

⁹⁵ Marina A. Bereznyatskaya, A.V. Denisenko, "İspolzovaniye autentichnıh hudojestvennıh filmov v obučenii PKİ", **İnnovationnoe prepodavaniye russkogo yazık a v usloviyah mnogoyazıçıya**, No:1, Moskva, Rossiyskiy universitet drujbi narodov, 2014, s. 41.

⁹⁶ İldiko Çaybok-Tverefu, "İspolzovaniye kinofilmov na praktičeskih zanyatiyah po RKİ", **Ruskiy yazık za rubejom**, No:4, 2010, s. 98. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=15238739>, 21 Eylül 2018.

⁹⁷ Adem İşcan, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi", **Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish**, C:VI, No:3, Yaz 2011, s. 942.

Derste ilk önce filmin ismi hakkında öğrenenlerin yorumu alınır, varsayım ve tahminler yapılır. Eğer filmin ismi basit değil de deyim, gizli anlam veya sembol içeriyorsa detaylı olarak açıklanır. Yılmaz'ın tavsiyesine göre, film afişi de öğrencilerin hayal gücünü kullanıp öğretmenin soruları doğrultusunda tahmin ve yorum yapmaları için kullanılabilir.⁹⁸

Ardından filmin zamansal içeriği incelenir. Hem filmin çekildiği tarih ve o dönemin özellikleri konuşulur, hem de öğrenenlerin filmde anlatılan zaman dilimi hakkındaki soru ve yorumlarına göre bilgileri ölçülüp eksiklikler tamamlanır. Filmde gösterilen yerin özellikleri de belirtilir, özel anlamı varsa öğrenenlere açıklanır. Bir sonraki aşamada filmin öyküsü, konusu ve yönetmeni ile ilgili bilgi verilir. Film ile ilgili özel merak uyandırıcı bilgiler varsa da eklenir. Örneğin, hangi eserden uyarlandığı, hangi ödülleri aldığı, vizyondaki başarısı, yasaklama olup olmadığı (Rusya'da sıkı sansür uygulandığından dolayı bazı filmler yasaklanmaktadır ve sadece yurtdışında gösterilmektedir) gibi konularda konuşulabilir.

Filmi izlemeden önce anlaşılması zor dil unsurları da sınıfta incelenmektedir. Bu sadece liste şeklinde de yapılabilir, fakat sözcüğün veya deyimın daha iyi anlaşılması ve daha kalıcı hatırlanması için cümle bağlamında analiz edilmesi önemlidir. Filmin altyazıları bir metin olarak kullanılıp, gereken sahnelerde anlaşılmayan sözcüklerin incelenmesi filmin izlenmesini kolaylaştırmaktadır. Aynı metin içinde hatırlanması ve/veya pekiştirilmesi gereken gramer kalıpları da bulunup üzerinde çalışılmaktadır.

Filmin daha kolay algılanması için oyuncuların rolleri ve filmdeki isimleri, roller arasındaki bağlantılar incelenir. Dikkat edilmesi gereken nokta Rusçada bir ismin birçok versiyonunun mevcut olmasıdır. Bazıları resmi isimden çok farklı olduğundan aynı kişiden söz edildiğin yabancılar tarafından anlaşması güçtür. (Aleksandr – Sanya, Saşa; Vladimir – Vova, Evgeniy – Jenya, İvan – Vanya, Lyubovi – Lyuba, Anatoliy – Tolya, Aleksey – Lyoşa, Georgiy- Goşa, Jora, Antonina – Tonya, Elizaveta – Liza vb.). Filmde geçen tüm kısaltılmış ve çeşitli

⁹⁸ Fatih Yılmaz, Ayhan Diril, "Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C:3, No:10, Mart 2015, s. 230.

küçültme eki almış formların, resmi ortamda eklenen baba ismi (otcestvo – Lyudmila Petrovna) ve lakapların tek tek açıklanması film izleme sürecinde doğabilecek karışıklığı önlemektedir.

Ayrıca film izleme aşamasında öğrenenlerin dikkatinin dağılmaması için filmin içeriğiyle ilgili sorular hazırlanır. Bu sorular öğrencilere dağıtılır, okunması için zaman ayrılır, soruları veya bilmedikleri sözcükler varsa öğretmen tarafından açıklanır. Bundan sonra film izleme aşamasına geçilebilir. Dikkat edilmesi gereken noktalardan biri öğrenenlerin filmle ilgili merak ve ilgisini azaltan bilgiler veya uygulamalar kullanılmamasıdır. Örneğin, filmin sonunu açıklamak, baskıcı bir görüş sergilemek veya sürece dil seviyesine göre çok basit ve/veya ilgi çekicilikten uzak etkinlikler dâhil etmek öğrenmeyi olumsuz etkileyecektir.

İzleme aşaması filmin derste mi yoksa ders dışında mı izleneceği kararına bağlıdır.⁹⁹ Ayrıca filmin kaç defa izleneceği de önemlidir. Bu farklılıklar dikkate alınırsa izleme sürecinin aşamaları ve uygulamaları farklılık gösterebilmekte, dersin hedefi ve öğretmenin kararı doğrultusunda gerçekleşmektedir. Bu çalışmada her seçenek için uygulanabilecek genel bir etkinlik ve uygulama listesi hazırlanmıştır.

Film izlerken ana karakterlerin özelliklerini listelemeleri teklif edilir. Önceden hazırlanan karakter listesi izlerken doldurulur, sonra öğrenenler arasında karşılaştırma ve analiz yapılır; film içinde karakterlerin görüşleri veya davranışları

⁹⁹ Ders akışını belirleyen bir diğer faktör de, filmin derste öğretmenle birlikte izlenmesi veya izleme aşamasının öğrenenler tarafından ders dışında gerçekleşmesidir. Her iki seçeneğin de avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Filmin derste izlenmesi, kontrollü bir süreçtir, izleme sırasında film durdurup etkinlikler yapılmakta veya ihtiyaç olan yerde öğretmen tarafından açıklama yapılmakta ve öğrenenlerin soruları hemen cevaplanmaktadır. Özellikle “Ekrandan Rus Dili” (Olga P. Bıkova, “Uçebniye Moduli dlya raboty s videomaterialom”, **Russkiy yazık za rubejom, Sovremenniy e sredstva obuçeniya**, No:2, 2009, s. 34. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=13604368>, 20 Eylül 2018) gibi özel kurslar sırasında uygulanması kolaydır. Fakat zaman açısından eğitim süresinin kısıtlı olduğu dikkate alınırsa filmin ders dışında izlenmesi, etkinlik ve uygulamaların ise derste yapılması tercih edilebilir. Böylece zamandan tasarruf edilerek daha fazla uygulama yapılması mümkün olur ve aynı zamanda öğrencilerin filmi istediği bir ortamda izlemelerine, ihtiyacı olan yerde durdurmalarına ve/veya geri almalarına, sorularını oluşturup not etmelerine imkân sağlanmış olur. Bununla birlikte altyazı veya çeviri kullanıp kullanılmadığı ve buna benzer unsurlar öğretmenin kontrolü dışındadır. Bu seçim, avantaj ve dezavantajlar dikkate alınarak grubun özellikleri, dersin amacı ve zamansal imkânlar doğrultusunda öğretmen tarafından yapılmaktadır.

değişiyorsa sebepleri araştırılır.¹⁰⁰ Aynı zamanda önceden verilen sorulara film izleme arasında cevap aranır ve not alınır.

Öğretmenin önceden belirlediği önemli noktalarda film durdurulabilir. Gerçekleşen sahne, diyalog, olay açıklanır, öğrencilerin görüşleri alınır veya önceden durdurulup öğrenenler tarafından bir sonraki sahne veya davranış hakkında tahmin yürütülmesi sağlanır. Eğer film birden çok kez izlenecekse, ikinci veya üçüncü izlemede bazı sahneler sessiz izletilip diyaloglar bir önceki izlemeden hatırlanmaya çalışılır. Bununla birlikte boşluklar içeren metin şekline hazırlanmış altyazılar tamamlanır. Rusların günlük konuşmada çok kullandığı, öğrenenlerin çok hata yaptığı, telaffuzu zor veya çok anlamlı ifade ve deyimler de film içinde gösterilir. Ayrıca farklı olan beden dili ve mimik hareketleri de vurgulanır. Fakat filmin sık sık durdurulması kopukluk hissi verip öğrenenlerin sıkılmasına yol açabilmektedir. Bu hassas ayar öğretmen tarafından belirlenmektedir.

En kapsamlı çalışma izleme sonrasında gerçekleşmektedir. Etkinliklerin sayısı, sırası, öğrenenlerin katılım şekli (bireysel veya grup şeklinde) ve geliştirilmesi amaçlanan temel dil becerisi öğretmen tarafından belirlenmektedir. Bu aşamada öğretmenlerin, öğrenenlerin aktif katılımını sağlaması gerekmektedir.

İlk izleme sırasında ana kahramanların karakteristik özellikleri yorumlanmakta ve film ile ilgili sorulara verilen cevaplar incelenmektedir. Bu çalışma sırasında öğretmen öğrenenlerin filmi ne kadar anladığını ve nerede yanlış algıladığını tespit edip gereken düzeltmeleri yapmaktadır. Sonrasında filmin türü, teması ve ana mesajı analiz edilip öğrencilerin ortak görüşlerine istinaden belirlenir.

Dinleme ve dinlediğini anlama etkinliği olarak filminden seçilmiş bölümleri dinleme ve onlara ilişkin metin parçalarında boşluk doldurma çalışması uygulanır. Bununla birlikte filmde geçen olaylarla ilgili doğru-yanlış etkinliği yapılır. Filmde ana kahramanlarının söyledikleri cümlelerin listesi yapılır ve öğrencilerden kimin söylediğini bulmaları istenir.

¹⁰⁰ Elena A. Pliaskova, "Film E. Ryazanova 'Sluzebnyy roman' na uroke RKİ: metodiçeskie razrabotki", **Problemy prepodavaniya filologiçeskih distsiplin inostrannim uçaşimsea**, No:1, 2010, Vorohej, Vorohejskiy gosudarstvenniy universitet, s. 144. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=21702966>, 25 Eylül 2018.

Okuma becerisini geliştirmek amacıyla film hakkında yazılan eleştiriler okunur ve yorumlanır. Bunun devamı olarak yazma etkinliği de eklenebilir. Öğrenenlerin filmle ilgili kendi eleştirilerini yazmaları istenir, kısıtlı zaman sorunu mevcut ise ödev olarak verilir.

Yukarıda sözü geçen analiz ve yorumlama etkinlikleriyle birlikte konuşma becerisini geliştirmek ve doğru beden dili ve mimik hareketlerini kullanmak için filmde kullanılan duygusal ifadelerin listesi yapılır, öğrencilerden de aynı jest, mimik ve vurguyla okunması istenir.¹⁰¹ Aynı amaçla bazı fragmanların öğrenenler tarafından altyazılar okunarak seslendirilmesi gerçekleştirilir. Bununla birlikte drama tekniği de uygulanabilmektedir. Roller dağıtılıp filmdeki sahneler canlandırılır veya öğrenenlerin hayal gücünü kullanarak farklı bir gidişat sahnelenir. Bu etkinliğin verimliliğini arttırmak için video çekilir ve öğrenenlere kendi jest, vurgu ve telaffuzlarını izleme olanağı sunulur.

Sosyo-kültürel açıdan öğrenenlere filmde gördükleri yeni adet ve gelenekleri kendi kültüründeki adetlerle karşılaştırmaları teklif edilebilmektedir. Bu etkinlik bireysel veya grup şeklinde sözlü veya yazılı olarak gerçekleştirilmektedir.

Filmin etkililiğini ölçmek için, film izlenmeden önce uygulanan test tekrar uygulanıp sonuçlar karşılaştırılmakta ve filmin katkısı değerlendirilmektedir. Sonuçlar ve konulan hedefler göz önünde bulundurarak, beklenenler ve gerçekleştirilenler tartılmakta, hedefin gerçekleşme oranı tespit edilmektedir. Bu değerlendirme işlemi öğretmene genel sonucu göstermekle birlikte bir sonraki film izleme etkinliğine de katkıda bulunmaktadır.

2.4 Dört Dil Becerisi Gelişiminde Filmin Etkililiği ve C1 seviyesine uygunluğu

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2007-2013 dönemine ait AB Müktesebatına Uyum Programı kapsamında ağdaş yaklaşım olarak yabancı dil öğretiminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler erevesi kullanılması tavsiye

¹⁰¹ Fatih Yılmaz, Ayhan Diril, “Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği”, **The Journal of Academic Social Science**, C:3, No:10, Mart 2015, s. 231.

edilmektedir. Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında yayımlanan söz konusu Çerçeve dinleme, konuşma, yazma ve okuma gibi temel dil becerilerine dayalı yabancı dil öğretim sistemlerini¹⁰² önermektedir.¹⁰³

Dilsel çevrede gerçekleşen yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisi ders dışında da doğal ve sürekli bir uyarılma süreci geçirmektedir. Dilsel çevrenin dışında dil öğrenenlerin doğal konuşucuları dinleme, konuşma durumlarının çeşitliliğini görme fırsatları kısıtlıdır. Film izlenmesi ve film ile ilgili dinleme etkinliklerinin uygulanması bu eksikliği gidermektedir.

Yabancı dil derslerinde video ve film gibi araçların dinleme ve dinlediğini anlama becerisine etkisini araştıran birçok çalışma mevcuttur.¹⁰⁴ Jia-Jen Luo tarafından yapılan deneyde bir öğretim yılı programına dokuz DVD filmi ve film temelli etkinlikler dâhil edilmiştir. Deney sonuçları film temelli uygulamaların dinlediğini anlama becerisini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.¹⁰⁵ Aynı

¹⁰² Dört temel dil becerisi üzerinde durulması gerektiğini vurgulayan diğer çalışmalar için bkz. Neuner, Gerhard, "Methodik und Methoden, Überblick", **Handbuch Fremdsprachenunterricht**, Franke Verlag, Tübingen, 1995, s.180-188. Aktaran Tahsin Aktaş, "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti", **Journal of Language and Linguistic Studies** C.1, No:1, Nisan 2005, s. 91.; R. Fehlman, "Viewing Film and Television as Whole Language Instruction", **The English Journal**, C.85, No:2, 1996, s. 43-50; E. Hinkel, "Current Perspectives on Teaching the Four Skills", **TESOL Quarterly**, C:40, No:1, 2006, s. 109-131.

¹⁰³ AOÖÇ, s. 6. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEera_evesi.pdf, 17 Eylül 2018.

¹⁰⁴ Bkz. C.D. Wetzel, P.H. Radtke, H.W. Stern, **Instructional Effectiveness of Video Media. Using DVD Films to Enhance College Freshmen's English Listening Comprehension and Motivation**, Yüksek Lisans Tezi, National Tsing Hua University, Taiwan, 1994; A. Ginther, (2002) "Context and content visuals and performance on listening comprehension stimuli", **Language testing**, C.19 No:2, s. 113-167; P. Gruba, "Playing the videotext: A media literacy perspective on video-mediated L2 listening", **Language learning and technology**, C.10, No:2, 2006, s. 77-92; R. Suvorov, **Context visuals in L2 listening text. The effectiveness of photographs and videos vs. audio-only format**, Yüksek Lisans Tezi, Iowa State University, Iowa, 2008; J. Chung, S. Huang, "The effects of three aural advance organizers for video viewing in a foreign language classroom", **System**, C.26 No:1, 1998, s. 553-565.

¹⁰⁵ J.J. Luo, **Using DVD films to enhance college freshmen's English listening comprehension and motivation**, Yüksek Lisans Tezi, National Tsing Hua University, Hsinchu, 2004. Aktaran: Merita Ismaili, "The Effectiveness of Using Movies in the EFL Classroom", **Academic Journal of Interdisciplinary Studies**, MCSER-CEMAS-Sapienza, University of Rome, C:2, No:4, Mayıs 2013, s. 123.

konuyu ele alan, Carrol A. Herron ve İrene Seay'ın İngilizce¹⁰⁶ ve Joseph R. Weyers'in İspanyolca¹⁰⁷ çalışmaları da olumlu sonuçlar vermiştir.

Konuşma dilini aktaran filmler öğrenciyi doğal tempodaki konuşmayı algılamaya alıştırmaktadır. Başta anlaşılmayan konuşma akışının içinden, önce ayrı sözcükler ayırt edilmekte, sonra cümlelere, daha sonra ise konuşma temposuna alışmakta ve tüm metin algılanmaktadır. Filmler aynı zamanda diyalogların doğal görsel tarafını yansıtarak, iletişimin önemli kısmını oluşturan beden dili ve mimik hareketlerine alışmayı sağlamak ve öğrenene bu beceriyi kazandırmaktadır. Böylece konuşanı anlamak kolaylaşmakta, kendini ifade ederken doğru jestlerin kullanılması sağlanmaktadır.

Film ile ilgili etkinliklerin ortak öneri düzeylerine uygun seçilmesi için geliştirilmesi gereken noktalar belirlenmektedir. B2 düzeye sahip öğrenen dinlemek ve dinlediğini anlamakla ilgili şu eylemleri gerçekleştirebilir: “Bildiğim bir konuda uzun konuşma metinlerini ve sunumları, hatta işlenen konudaki karmaşık gerekçelendirmeleri anlayabilirim. Televizyonda çoğu haber yayınlarını ve güncel söyleşileri anlayabilirim. Ölçünlü dil konuşulduğunda çoğu filmi anlayabilirim.”¹⁰⁸ Görüldüğü gibi B2 seviyesindeki öğrenenin dil yetkinliği sadece bildiği konularla sınırlıdır, dolayısıyla gerçek doğal işitsel diziyi algılama ve anlamaya hazır değildir. Bu nedenle, bu çalışmada C1 seviyesi için uygulamalar hazırlanmaktadır.

C1 düzeyindeki öğrenen ise bağlam açıkça belirtilmemiş olsa bile uzun, yapılandırılmamış konuşmaları takip edebilmekte; televizyon yayınlarını ve filmleri çok zorluk çekmeden anlayabilmektedir.¹⁰⁹ Dilsel çevre, bu becerilerin kazanımını sağlayan en önemli etkidir. Dilsel çevrenin dışında dil öğrenenlerin ise doğal

¹⁰⁶Carrol Herron, I. Seay, “The effect of authentic aural texts on student listening comprehension in the foreign language classroom”, **Foreign Language Annals**, 1991, No:24, s. 487-495. (Çevrimiçi) www.researchgate.net/publication/227895832_The_Effect_of_Authentic_Oral_Texts_on_Student_Listening_Comprehension_in_the_Foreign_Language_Classroom, 03 Nisan 2019

¹⁰⁷ Joseph R. Weyers, “The Effect of Authentic Video on Communicative Competence”, **Modern Language Journal**, C.83, No:3, 1999, s. 339- 349.

¹⁰⁸ AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

¹⁰⁹ AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

gerçek işitsel dizinin etkisini barındıran materyallere başvurusu gerekmektedir. Bu durumda film, doğallığı, konu ve konuşma tempo çeşitliliği ve konuşma durumların zenginliği ile önemli bir kaynaktır. Bu materyalle ilgili yapılan çalışmalara karmaşık dinleme, metinlerden sonuç çıkarma, filmde gerçekleşen entrikaları çözme, bilinmeyen dilsel öğelerin anlamını metin bağlamından anlama gibi etkinlikler dâhil edilmektedir.

Martin Andrew'in yaptığı araştırmaya göre film izleme sürecinde öğrencilere filmi ve karakterleri değerlendirme, yorumlama ve kendi görüşünü açıklama fırsatı verilmesi onların konuşma becerisini geliştirmek için teşvik edicidir. Araştırmada ayrıca, filmin konuşma becerisini geliştirmede olumlu katkısı olduğu saptanmıştır.¹¹⁰ Bu konuda yapılan birçok araştırma¹¹¹ da filmin konuşma becerisinin gelişimine etkililiğini kanıtlamaktadır.

Konuşma becerisi, yabancı dil öğrenenin doğal konuşucularla bağlantı kurmasını sağlamakta, onlara kendini ifade etme, soru sorma, fikirlerini aktarma gibi olanakları sunmaktadır. Demircan'ın belirttiğine göre hem ses üretim ve algılanmasını gerektiren, hem yüz ve vücut hareketlerini de içeren konuşma eylemi algılayıcı, üretici, işitsel ve görsel unsurlarından oluşmaktadır.¹¹²

Film izleme süreci direkt konuşmayı gerektirmediğinden, bu beceriyi geliştirmek için derse film ile ilgili konuşma etkinlikleri dâhil edilmektedir. Bu etkinliklerin en kapsamlı ve önemlisi öğretmenin yönlendirmesiyle öğrencilerin arasında filmin konusu, karakterler ve geçen olaylarla ilgili yapılacak genel tartışmalardır.¹¹³ Bu tartışmalar film izleme sürecinin her üç aşamasında da (önce, izleme sırasında ve sonra) mevcuttur ve bireysel veya grup halinde

¹¹⁰ Andrew Martin, "Speaking About Film and Learning About Speaking: Teaching Speaking Through Film Study", **The TESOL Journal**, C:14, 2006, s. 16.

¹¹¹ Bkz. A. N. Aken, "You've Got Mail: A film workshop", **ELT Journal**, C:57, No:1, 2003, s. 51-59; J. E. Katchen, (2003). "Teaching a Listening and Speaking Course with DVD Films: Can It Be Done", Ed. H. C. Liou, J. E. Katchen, H. Wang, **Lingua Tsing Hua**, Taipei, Crane, 2003, s. 221-236; J. Sherman, **Using authentic video in the language classroom**, Cambridge, Cambridge University Press, 2003; J. R. Weyers, "The effect of authentic video on communicative competence", **The Modern Language Journal**, C:83, 1999, s. 339-49.

¹¹² Ömer Demircan, **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**, İstanbul, Can Ofset, 1.bs., 1990, s. 252.

¹¹³ Adem İşcan, Beytullah Karagöz, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2016, C:20, No:4, s. 1268.

yapılabilmektedir. Genel olarak sözlü yapılan ve öğrenciyi konuşmaya teşvik eden tüm etkinlikler konuşma becerisini geliştirmektedir. Fakat gelişmenin sürekliliği için etkinliklerin öğrencilerin dil seviyelerine uygun olması ve yenilik unsuru taşıması gerekmektedir.

AOÖÇ’de film izleme sürecine hedef koymak ve etkinliklerin seviyesini belirlemek için konuşma becerisinin B2 ve C1 ortak öneri düzeyleri karşılaştırılmaktadır. Konuşma becerisi ‘bir konuşmaya katılım’ ve ‘bağlantılı konuşma’ olarak iki parametre açısından değerlendirilmektedir.

B2 seviyesi akıcı şekilde ilgi alanlarında kendini ifade etmeyi, alışık olunan durumlar hakkında tartışıp görüşleri savunabilmeyi, güncel bir konuyla ilgili fikir belirtebilmeyi kapsamaktadır.¹¹⁴

C1 seviyesindeki bir öğrenci ise dil yetkinliğini şu şekilde açıklar: “Kullanacağım sözcükleri belirgin bir şekilde çok fazla aramaksızın, kendimi akıcı ve doğal bir biçimde ifade edebilirim. Dili, toplumsal ve mesleki yaşamda esnek ve etkin şekilde kullanabilirim. Düşünce ve fikirlerimi açık ve tam olarak anlatabilir ve bunları başarılı bir şekilde başkalarının konuşmalarıyla ilişkilendirebilirim. Karmaşık durumları, alt konularını birbirleriyle bağlayarak, açık ve ayrıntılı bir biçimde anlatabilir, belirli bakış açılarını özellikle göstererek konuşmamı uygun bir şekilde sonuçlandırabilirim.”¹¹⁵

Karşılaştırma yapılırsa, C1 düzeyindeki öğrenci, akıcı bir konuşmadan kendini ana diline yakın, doğal ifade etmeye geçmekte, kendi ilgi alanından çıkarak toplumsal ve mesleki konuları da etkin şekilde açıklayabilmekte, sadece alıştığı durumlarda değil, herhangi bir ortamda her türlü karmaşık konuya dair fikir ve yorumlarını söyleyebilmektedir. Bu geçişi sağlamak ve öğrenciye C1 düzeyini kazandırmak için film izleme sürecinde konuşma becerisini geliştirecek unsurların

¹¹⁴ AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_jain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

¹¹⁵ AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_jain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

dikkate alınması ve uygulanması gerekmektedir. Görüldüğü gibi C1 seviyesindeki etkinlikler film ile ilgili analiz, yorum, tartışmalardan oluşmaktadır.

Emin Özdemir'e göre okuma, “basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organlarımız yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama, yorumlamadır”¹¹⁶. Yabancı dil öğretiminde okuma becerisi iki aşamalıdır. İlki yabancı dilin alfabesini, harflerin ifade ettiği sesleri öğrenmesiyle başlamaktadır. Arkasından cümle kalıplarını doğru algılamak, cümledeki noktalama işaretlerin anlamını bilmek ve okumada teknik olarak yüksek hıza ulaşmak gelir. Okuduğunu anlama ise algısal yönüdür. Diğer bir deyişle sözcüklerin anlamlarını bilmeyi, kullanım şekillerini tanımayı, metinde kullanılan deyim ve atasözlerini doğru anlamayı gerektirmektedir.¹¹⁷

Dilsel çevrenin içinde dil öğrenenler reklam panoları, sokak isimleri, restoran menüleri, telefon abonelik sözleşmeleri vb. sayesinde okuma becerilerini sürekli olarak geliştirmektedirler. Dilsel çevre dışında ise bu gelişim ders saatleriyle sınırlıdır. Bahsedilen dilsel çevrenin sağladığı okuma durumları filmin görsel dizisinde son derece kısıtlı bir şekilde aktarılmaktadır. Mevcutsa bile okumak için zaman ayrılmamıştır. Bundan dolayı okuma becerisini geliştirmek amacıyla altyazı metinlerinin yanısıra oyuncu ve filmle ilgili yazılan metinler kullanılması önerilmektedir. Doğru etkinlik seçimi ve uygulaması öğretim sürecinin başarılı geçmesini sağlamaktadır. Örneğin, Herron ve Seay tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre eğitim sürecine film dâhil edilen deney grubunun okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin, geleneksel eğitim sürecine tabii tutulan kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.¹¹⁸ Joseph R. Weyers tarafından gerçekleştirilen sekiz haftalık deneyde öğrencilere filmi izlemeden önce konusunun kısa bir özeti okutulmuştur. Deneyin sonuçları öğrencilerin okuduğunu anlama

¹¹⁶ Emin Özdemir, **Eleştirel Okuma**, Ankara, Bilgi yayınevi, 7.bs., 2007, s. 11.

¹¹⁷ Murat Şengül, Süleyman K. Yalçın, “Okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan bir model önerisi”, **Milli Eğitim Dergisi**, C:IV, No:164, 2004, s. 36.

¹¹⁸ Carrol Herron, I. Seay, “The effect of authentic aural texts on student listening comprehension in the foreign language classroom”, **Foreign Language Annals**, 1991, No:24, s. 487-495. Aktaran Adem İşcan, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı, **International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish**, C:11, No:21, Sonbahar 2016, s. 492.

becerilerini geliştğini göstermektedir.¹¹⁹ Jia-Jen Luo'nun çalışması da DVD filmlerinin öğrencilerin okuduğunu anlama üzerindeki etkisini incelemiş, olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir.¹²⁰

Uygun okuma metinlerini belirlemek için AOÖÇ'deki C1 düzeyi esas alınmaktadır: “Uzun ve karmaşık, somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.”¹²¹ Buna istinaden filmin çekimi, gösterim tarihi, oyuncularını ile ilgili eleştiriler, yorumlar ve karşılaştırmalar gibi orijinal metinler kullanılabilir. Ayrıca günümüzün teknoloji imkânları dikkate alınırsa, öğrencilerin internet kaynaklarından faydalanarak filmin gösterim tarihi, kamera arkası, oyuncularını vb. ile ilgili bilgileri bulmaları istenebilir. Böylece birçok metni inceleyerek arasından seçim yapması öğrencinin kritik düşünme, okuma ve okuduğunu anlama becerisini gelişimini ve kendisinin sürece aktif katılmasını sağlamaktadır.

Günümüzde, globalleşmiş dünyada yazılı iletişim, hayatın her alanına nüfuz etmiştir. Başarılı yazılı iletişim kurulması için yazma, okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Kitap, haber, dergi okumak, yazışmak, mesajlaşmak, sosyal medyayı kullanmak, sözleşme imzalamak, başvuruda bulunmak gibi durumlar yazılı iletişimi oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi yazılı iletişim de hem üretken hem de algılayıcı olarak katılmayı gerektirir. Bu beceriyi geliştirmek amaçlı film izleme sürecinde ise algılayıcı yönünü geliştirmek için filmin altyazıları veya metni kullanılmaktadır. Rusça sözlü konuşmada birçok harf (ses) ve ek telaffuz edilmemekte, bazı kelimelerin yazılışı ve telaffuzu farklıdır (örneğin süt sözcüğü

¹¹⁹ Joseph.R. Weyers, “The effect of authentic video on communicative competence”, **Modern Language Journal**, C:3, No:83, 1999, s. 339-349. Aktaran Xhemaili Mirvan, “The Advantages of Using Films to Enhance Student’s Reading Skills in the EFL Classroom”, **Journal of Education and Practice**, C:4, No:13, 2013, s. 64.

¹²⁰ J. J. Luo, (2004). “**Using DVD films to enhance college freshmen’s English listening comprehension and motivation**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, National Tsing Hua University, Hsinchu, Taiwan, 2004. Aktaran Xhemaili Mirvan, “The Advantages of Using Films to Enhance Student’s Reading Skills in the EFL Classroom”, **Journal of Education and Practice**, C:4, No:13, 2013, s. 64.

¹²¹ AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

‘молоко’ (moloko) yazılıp ‘malako’ diye telaffuz edilmektedir). Altyazılar sözlü ve yazılı dil arasındaki bu farkları yansıtmakta, gramer kalıplarının kullanılma şeklini göstermekte ve yazılı iletişim kurulurken hata yapılmamasını sağlamaktadır. Üretken yönün gelişmesi için yazma etkinlikleri düzenlenmekte, öğrencilerin kendini yazılı ifade etmeleri istenmekte, yapılan çalışmalar kontrol edilip hatalar öğrenciyle birlikte düzeltilmektedir. Bu etkinliklerin faydalı olması ve bir gelişim izlenmesi için doğru düzeyde olması önemlidir.

AOÖÇ’ye göre öğrenenin görüşünü yazılı şekilde detaylı anlatması, kendini özgürce, iyi yapılandırılmış bir dille ifade etmesi, yazdığı rapor veya mektupta üslup seçebilmesi, istediği noktaları vurgulaması C1 düzeyinde olduğunu göstermektedir.¹²² Bir önceki düzeyle kıyaslanırsa öğrenenin sadece kendisini ilgilendiren konulardan genel konulara geçişi ve yandaş veya karşıt gerekçelerdense toplam analiz ve yorumlama yapması mümkün hale gelmiştir. Günümüz şartları dikkate alınırса iyi bir sosyal medya paylaşımı yazacak kapasiteye sahip olması gerekmektedir.

Diğer becerileri geliştirmek için yapılan tüm etkinlikler yazma becerisine katkıda bulunmaktadır, fakat C1 düzeyine uygun alıştırmalar olarak eleştiri, yorum, karşılaştırmalı analiz gibi çalışmalar kabul edilmektedir. Bu çalışmalarda dikkat edilecek unsurlar öğrencilerin gramer kalıplarını, deyim ve atasözlerini, noktalama işaretlerini doğru kullanmasıyla birlikte kullanılan kelime dağarcığının genişliği, yazıların akıcılığı ve tutarlılığıdır. Ayrıca filmin konusunun doğru anlaşılıp anlaşılmadığı da önemlidir.

Görüldüğü gibi film, temel dört dil becerisinin de geliştirilmesi için kullanılabilir. Başarılı bir öğretim sürecini mümkün kılmak adına öğretmenin doğru film seçip öğrenenin dil seviyesine uygun etkinlikler hazırlaması önemlidir. Etkin faktörlerden biri de öğrenenin etkinliklere aktif şekilde katılması, istek ve motivasyonun yüksek tutulmasıdır. Yabancı dil öğretimine filmin kalıcı etki

¹²² AOÖÇ, s. 32. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

bırakması için uzun vadeli ve kalıcı olarak eğitim programında dâhil edilmesi gerekmektedir.

Sıradaki bölümde “İki Gün” filmi kullanılarak oluşturulan C1 dil düzeyinde bir uygulama örneği ve ilgili etkinlikler verilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

C1 SEVİYESİNDE “İKİ GÜN” (“ДВА ДНЯ”) ADLI FİLMİN KULLANIMI

“İki Gün” filminin seçimi iki aşamada gerçekleşmiştir. Öncelikle yabancı dil olarak Rusça öğretiminde film kullanımıyla ilgili çalışmalar incelenmiş¹²³ ve bu çalışmaların büyük bir kısmının Sovyet döneminde çekilen filmlerden oluştuğu görülmüştür. İnceleme sonunda, dilsel çevrenin dışında Rusça öğrenenlerin ihtiyaçları da dikkate alınarak modern bir Rus filminin seçilmesine karar verilmiş, sonrasında sanatsal değer, aldığı ödüller ve izleyenlerin oylaması göz önüne alınarak 2011-2018 yılları arasında çekilmiş olan ve günümüz Rusya’sını yansıtan yirmi film (Ek 3.1) seçilmiştir. İkinci aşamada önceki bölümlerde ele alınan kuramsal çerçeve ve bilgiler doğrultusunda ek 3.1’de belirtilen filmler arasından elemeler yapılmış, öncelikle ırk, din, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, küfür vb. içeren filmler elenmiş, kalan filmler, derse sağlayabilecekleri katkı göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Değerlendirmelerin sonunda yönetmenliğini Avdotya Smirnova’nın yaptığı “İki Gün” filmi seçilmiştir. İlgi çekici konusu, güçlü kurgusu, zengin kültürel içeriği ve filmde yetenekli oyuncuların rol almış olması bu seçimdeki başlıca nedenlerdir. Ayrıca filmdeki kültürel, edebî, toplumsal ve siyasî içerikli diyalogların öğrenenlerin kelime dağarcığını genişletmeye yönelik zengin bir işitsel dizi kaynağı olacağı düşünülmüştür. Hem Moskova’yı hem taşra hayatını konu edinen film, Rusya’daki farklı toplumsal sınıflarının yaşamını yansıtmaktadır. Böylece öğrenenlere geniş bir görsel dizi sunulacaktır. Bu nedenlerle “İki Gün” filmi, öğrenenlere dil yetkinliği kazandırmakla birlikte hedef dilin kültürel imgelerini, ulusal değerlerini ve konuşma dilini aktaran öğretim materyaline dönüştürülmeye çalışılacaktır.

Filmin senaryosu serbest dolaşımda bulunmadığından senaryoya ulaşmak için filmin yönetmeni ve senaristi Avdotya Smirnova ile iletişime geçilmeye çalışılmış

¹²³ Bkz. E.İ. Begeneva, **Russkaya gazeta k urtennemu kofe. Polosatıy reys**, Ridero, 2017; V.V. Novikova, “Tvorçestvo M.A. Bulgakova na urakoh RKİ (na materiale hudojestvennih filmov i teleperedaç)”, **Russkiy yazık i kultura v zerkale perevoda**, s. 378-385. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=26097613>, 2 Temmuz 2018; E.A. Pliaskova, “Film E. Ryazanova ‘Slujebny roman’ na uroke RKİ: metodiçeskie razrabotki”, **Problemi prepodavaniya filologiçeskih distsiplin inostrannim uçaşimsea**, No:1, 2010, Vorohoj, Vorohojjskiy gosudarstvennyy universitet, s. 144. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=21702966>, 25 Eylül 2018; N.V.Kabyak, “Hudojestvennyy film ‘Moy laskoviy i nejny zver’ na zanyatii po RKİ”, **Sovremennie tehnologii obuçeniya russkomu yazıku kak inostrannomu**, Materiyalı mejdunarodnih kursov povıweniya kvalifikatii, Kirov, VyatGu, 2017, s. 106-110; İ.S. İvanova, S.A. İlyina, “Obuçeniye audirovaniyu na primere hudojestvennogo filma (Na primere kinolenti ‘İroniya sudbı, ili s legkim parom!’)”, **Pedagogiçeskoe Obrazovaniye v Rossii**, No:12, 2016, s. 77-82.

fakat dönüş alınamadığı için diyalogları metne çevirmede Google Sesle Yazma uygulaması¹²⁴ ve Golosovoy Bloknot programı¹²⁵ kullanılmıştır. Bazı sahneler ise dinlenerek yazıya aktarılmıştır (Ek 3.2).

3.1 Filmin Künyesi

Yönetmenliğini Avdotya Smirnova'nın yaptığı “İki Gün” filmi, Moskova'nın 60 km kuzeydoğusunda yer alan ve günümüzde müze olarak kullanılan Abramtsevo malikânesinde çekilmiştir.¹²⁶ Smirnova, senaryo üzerinde çalışırken klasik bir İngiliz romantik komedi filmi olan “Dört Düğün ve Bir Cenaze”yi örnek aldığını ve Jane Austen'in kitaplarının ve İngiliz malikânesindeki atmosferin kendisine ilham verdiğini söylemiştir.¹²⁷

Bütçesi 1,6 milyon dolar olan film, 8 Eylül 2011 tarihinde Rusya'da gösterime girmiş, üç ay sonra ise televizyonda gösterilerek geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır.¹²⁸ Film ayrıca Kazakistan, Ukrayna ve Polonya'da gösterilmiştir.¹²⁹

Film bilgileri: senaryo - Anna Parmas ve Avdotya Smirnova, görüntü yönetmeni - Maksim Osadçiy, kurgu – Yuliya Batalova, besteci – Aleksey Steblyev, Pyotr Klimov, yapımcı - Dmirti Rudovskiy, Fyodor Bondarçuk, Ruben Dişdişyan, stüdyo - Central Partnersip, süre – 90 dakika. Oyuncular: Fyodor Bondarçuk (Pyotr Drozdov), Kseniya Rappoport (Mariya İlyiniçna), Evgeni Muraviç (Vladimir Nikolayeviç İlyin), İrina Rozanova (Larisa Petrovna), Boris Kamorzin (Sergey İvanoviç Begletsov), Gennadi Smirnov (Viktor), Konstantin Şelestun (Arkadiy), Mariya Semyonova (Katya), Andrei Smirnov (Bakan), Olga Dihoviçnaya (Lida), Sergey Umanov (Harkeviç), Yuriy Pronin (Baş Mühendis).

Başrollerini Kseniya Rappoport ve Fyodor Bondarçuk'un paylaştığı romantik komedi, Pyotr Drozdov adlı yüksek rütbeli bir memurun Maşa adlı müze görevlisiyle

¹²⁴(Çevrimiçi) https://docs.google.com/document/d/1cvoYItndF_xMV4tKZ8N3FJRYSWD8yGnSuWM3khvACik/edit, 01 Kasım 2018.

¹²⁵ (Çevrimiçi) <https://speechpad.ru/#medtrdiv>, 01 Kasım 2018.

¹²⁶ (Çevrimiçi) <http://www.abramtsevo.net/guidway/aboutmuseum.html>, 26 Ekim 2018.

¹²⁷(Çevrimiçi) https://www.vokrug.tv/product/show/dva_dnya/, 26 Ekim 2018.

¹²⁸ (Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/poster/64473/>, 26 Ekim 2018.

¹²⁹(Çevrimiçi) <https://www.kinopoisk.ru/film/494741/dates/>, 31 Ekim 2018.

tanıştıktan sonra işine ve tüm hayata bakışının değişmesini anlatmaktadır. Moskova'dan 400 km uzaklıkta bir köyde Pyotr Sergeyeviç Şçeglovitov'un müzesi bulunmaktadır. Bölgenin valisi (Boris Kamorzin) müzenin bulunduğu araziye göz koyup orada yeni bir konut inşa etmeyi planlamaktadır. Rüşvetçi yetkililer müzeyi kapatmak için bahane bulup kapatma işlemlerini başlatmak üzeredirler. Rus aydınlarından olan müze personeli ise bu kültür merkezini korumaya çalışmaktalar.

Kapatma planını resmileştirmek için Moskova'dan Kalkınma ve Ekonomi Bakan Yardımcısı Pyotr Drozdov davet edilir. Bölgenin valisi acil işi çıktığından dolayı ayrılınca, Pyotr müzenin kapatılmasını engellemek isteyen müze çalışanlarıyla baş başa kalır ve müdür yardımcısı Mariya İlyiniçna ile tanışır. Drozdov, ona yolsuzluk ve yetkililerin açgözlülüğü hakkındaki gerçeği söylemekten korkmayan Mariya'ya âşık olur. Pyotr, bu saf ve temiz insanlara yardım etmeye karar verir ve müze ile ilgili alınan kararı değiştirmek için başbakana başvurur. Bu konuyu çözmeye çalışırken özel hayatıyla ilgili de önemli kararlar verir.

“İki Gün” filmiyle Fyodor Bondarçuk, “en iyi erkek oyuncu” dalında; Kseniya Rappoport ise “en iyi kadın oyuncu” dalında “Altın Kartal” Rus film ödülünün sahibi olmuştur. Ayrıca film, 2011’de “Avrupa'ya Açılan Pencere” («Окно в Европу») festivalinde “Altın Kayık” («Золотая ладья») ödülünü almıştır.

3.2 Dilsel Çevrenin Bileşenleri Açısından Filmin İncelenmesi

Film aracılığıyla hedef dilin kültürünü tanıtmak, öğrenenlerin dili tüm bileşenleriyle kavramalarını sağlamaktadır. Öğrenene sosyokültürel yeterlilik kazandırılması için “İki Gün” film örneğinde aktarılan dilsel çevrenin bileşenleri incelenmiştir. Dilsel çevrenin öznel bir bileşeni olan yüksek motivasyon varlığı, psikolojik ve sosyolojik sebeplerden dolayı oluşmaktadır.¹³⁰ Geleneksel uygulamalar yerine film kullanıldığında öğrenenlerin dikkat ve ilgi seviyelerinin yükselmesi beklenmektedir. “İki Gün” filminin senaryosu beklenmeyen olaylar ve çatışmalar içermekte, güncel sorunları ve imkânsız görünen bir aşk hikâyesini ele almaktadır. Bu sebeple film, öğrenenleri olayları çözmek ve filmin sonunu anlamak için dikkatli

¹³⁰ İrina A. Orehova, *Yazıkovaya sreda. Popitka tipologii*, Moskva, Pedagogika, 2009, s.26.

izleme ve dinlemeye motive etmektedir. Filmdeki olaylarda mağdur tarafın yozlaşmış devlet adamlarına karşı koyarak adaleti sağlama çabaları sürükleyici bir anlatımla öğrenenin de “olayların içinde hissetmesini sağlamaktadır”¹³¹. Böylece öğrenenler, bir saat otuz dakika boyunca görsel, işitsel, simgesel ve kültürel bilgiye maruz kalarak daldırma etkisi yaşamaktadır. Filmin izlenmesi daldırma etkisinin pasif yönünü oluşturmakta, film temelli etkinlikler sayesinde de öğrenenlerin aktif rol almaları sağlanmaktadır.

Dilsel çevrenin bir diğer bileşeni olan doğal gerçek görsel dizi açısından da “İki Gün” filmi kapsamlı bilgi sunmaktadır. “Video, sözel bilgiler dışında olayın yerini, konuşanların yaşını, cinsiyetini, görünüşünü ve kullandığı sözsüz iletişim kanallarını aktararak bilgilerin ilişkilendirilip daha iyi hatırlanmasını sağlamaktadır”¹³². “İki Gün” filminin sunduğu görsel dizi, sözsüz iletişim öğeleri ve görsel objeler olarak iki açıdan incelenmiştir.

Yabancı dil öğretiminde görsel dizinin öğrenene gösterdiği ve kazandırdığı jest ve mimikler ulusaldır ve ülkeden ülkeye değişen özel anlam taşıyabilmektedir. Bu bilgiler göz ardı edilirse iletişimde kopukluk yaşanabilir, hatta çatışmalara yol açabilir. Rus dilbilimcileri Prohorov ve Sternin’e göre sözsüz iletişim davranışları aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır:

- Sözsüz İşaretler (невербальные знаки): Beden dili, iletişimde sessizlik, saygı ve saygısızlık göstergeleri
- Sözsüz Belirtiler (невербальные симптомы): Sevinç, keder, hayranlık, samimiyet, uyarı vb.
- Sözsüz Semboller (невербальные символы): Sosyal statü, refah, yoksulluk, yaş, misafirperverlik vb.¹³³

¹³¹ Valeriya L. Prokofyeva, **Volşebnaya sila kino-, videofilma v formirovanii motivatsii k inoyazıçnomu obşeniıu**, Lipetsk, LEGİ, 2006, s. 37.

¹³² Liudmila F. Lihomanova, İrina L. Serişeva, “**Vozmojnosti ispolzovaniya video v protsesse obuçeniya inostrannomu yazıku**”, Materialı nauçno-metodiçeskoy konferentii Severozapadnogo instituta upravleniya, No:1, 2011, s. 194. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=16923823>, 18 Ocak 2018.

¹³³ Yuriy Y. Prohorov, İosif A. Sternin, **Ruskiye: kommunikativnoe povedeniye**, Moskva, Flinta Nauka, 2006, s. 70-81.

Bu bileşenler üzerinden “İki Gün” filmindeki sözsüz iletişim davranışları incelenmiştir. Film, öğrenenlere diyalogları işitsel ve görsel kanallardan aynı anda sunmaktadır. Jest ve mimikler, sözcüklerin anlamlarını netleştirmenin yanı sıra sözcüklerin yerine de kullanılmaktadır. Örneğin bazı sahnelerde (00:09:11) oyuncular cevap yerine sağ sola başlarını sallarlar. Rusya’da “hayır” demek istenildiğinde bu jest yapılır, Türk kültüründe ise bu jest başı önden arkaya doğru kaldırarak yapılır. Filmin 01:04:36 saniyesindeki sahnede ise Türk kültüründe yanlış algılara yol açabilecek bir jest karşımıza çıkmaktadır. Bir diğer örnek, başparmağın işaret ve orta parmak arasından geçirilmesiyle yapılan işaret (кукиш/фига) Türkiye’den farklı olarak Rusya’da kesin ret, paylaşmak istenmediği veya bir şeye ulaşamama anlamına gelmektedir. Eski zamanlarda ise kötü ruhlarla karşı koruyucu kalkan işareti olarak kullanılmıştır. Sözlü ifadesi ata sözlerde ve deyimlerde de yer almaktadır: “Кукиш с маслом” – bir isteğin veya ricanın cevapsız, sonuçsuz kalması; “Смотрит в книгу — видит фигу” – birinin cahilliğini ve bilgisizliğini vurgulamak için söylenmektedir. Daha sık çocuklar tarafından kullanılmasıyla birlikte yetişkinler tarafından kullanıldığında kaba ve terbiyesiz bir jest olarak kabul edilir ama Türkiye’deki küfürlü anlamından çok farklıdır. Yukarıdaki örnekler Rusça öğrenenleri, Rus geleneklerine uygun jestler hakkında bilgilendirmenin ve onlara bu jestleri doğru kullanmayı öğretmenin önemini göstermektedir.

Sözsüz belirtiler karşılaştırılırsa Rus ve Türk sözsüz belirtileri arasındaki farklar ortaya çıkacaktır. Genel olarak Ruslarda olumsuz sözsüz belirtiler daha baskındır, hoşnutsuzluk, alınma, tereddüt içtenlikle yüze yansımakta ve karşı tarafa bildirilmektedir.¹³⁴ Nezaket ve sabrın hâkim olduğu Türk kültürü açısından filmdeki diyaloglar kaba, Ruslar çatık, asık suratlı olarak algılanabilmektedir. Sözsüz belirtilerin anlamları öğrenenlere açıklanarak yanlış algı ihtimalleri engellenmektedir.

Bununla birlikte sözsüz semboller olarak kılık kıyafet ve kişinin görünümü de önem taşımaktadır. Genel olarak Rus kadınların giyimindeki şıklık, aksesuar ve makyaj yoğunluğu, topuklu ayakkabı vb. Türkiye’deki günlük giyinme

¹³⁴Bkz. Y.Y. Prohorov, İ.A. Sternin, **Russkiye: kommunikativnoe povedeniye**, Moskva, Flinta Nauka, 2006.

alışkanlıklardan farklıdır; ulusal özellik olduğu açıklaması yapılmadığı durumda iş yerinde, parkta, markette akşam kıyafetleriyle dolaşıldığı anlaşılabilmektedir. “İki Gün” filminde ise aynı yaşta olan iki kadın karakter sunulmaktadır: Başkentte yaşayan şık, bakımlı Lida ve köyde yaşayan demode giyinen Mariya İlyiniçna. Bu zıtlık sözsüz sembol olarak sosyal statü ve refah/yoksulluk göstergesidir. Ayrıca Marfa adlı yaşlı kadının başörtüsü de dikkat çekmektedir; sorulması halinde öğrenenlere Rus geleneksel kadın kıyafeti konusunu incelemeleri tavsiye edilir. Aksesuar olarak Begletsov’un sağ parmağındaki alyans örnek verilebilir. Rusya’da evli olanlar sağ elin 4. parmağına, Türkiye’dekiler ise sol eline yüzük takarlar.

Sözsüz iletişim davranışları dışında filmin görsel dizisi birçok unsur içermektedir. Olayların gerçekleştiği malikâne (usadba) öğrenenlerin 18. yüzyılın sonu 19. yüzyılın başı Rus toplumsal yaşam ve mimarisini tanımlarını sağlamaktadır. Buna ek olarak Pyotr Drozdov’un gördüğü rüya da sözü geçen dönemin giyim ve ev dekorasyonunu tanıtmaktadır.

Günümüz Rusya’sında görülmeyen, ancak edebiyat eserlerinde karşılaşılan çocukların babasının elini öpme âdeti de gösterilmiştir. Bir diğer kültürel unsur da “banya” isimli Rus hamamıdır. Filmin 00:39:27-00:40:20 dakikaları arasındaki sahne, öğrenenlere Rus hamamını, başı sıcaktan korumak için “şapka” denilen başlıklar ve kan dolaşımını hızlandırmak için “venik” isimli yapraklı dalları ile tanıtmaktadır. Filmde gösterilen bakımsız ahşap evler, sokaktaki çöp yığınları, tozlu toprak yollar öğrenenlere köydeki insanların gelir seviyesi hakkında fikir verebilir ve gördüklerini Türk köyleriyle karşılaştırmaya yönlendirebilir. Kısa düğün sahnesinde (00:41:30-00:42:20) bazı kişilere kurdele takıldığı görülmektedir. Rus geleneklerinde şahitler gibi önemli insanlara “lenta” denilen kurdele takılmaktadır. Dikkat çeken bir diğer husus da tüm erkeklerin tıraşlı olmasıdır. Erkeklerin sakal bırakması veya tıraş olması tarihi dönemlere göre değişmektedir, günümüzde ise yeni moda akımı olarak gençler sakal uzatmaktadır. Yukarıda gösterilen Rus kültürüne özgü kodlar derste incelenerek Türk kültürü ile karşılaştırılır ve olası ilişkilendirmeler açıklanır.

Filmin öğrenenlere aktardığı dilsel çevrenin bir diğer bileşeni ise doğal gerçek işitsel dizisidir. Rusçanın fonetik yapısını, konuşma hız ve tonunu tüm

gerçekliğiyle yansıtan “İki Gün” filmi konuşma dilinin de tüm unsurlarını içermektedir. Konuşma dili fonetik, morfolojik, sözcüksel ve sözdizimsel özelliklere¹³⁵ sahiptir. “İki Gün” filminde bu özellikleri taşıyan örnekler incelenmiştir.

Konuşma dilinin telaffuz anlaşılabilirliği düşüktür ve bu konuşanların iyi bilinen şeyler hakkında konuşmasıyla ya da harflerin veya hecelerin “yutulması”yla açıklanabilir.¹³⁶ Örneğin “Здравствуйте” (Zdravstvuyte) sözcüğü filmde “Здрасьте” (Zdraste) olarak telaffuz edilmektedir. Мария Ильинична (Mariya İlyiniçna) ismi “Марья Ильинишна” (Marya İlyinişna) olarak söylenmektedir. Ayrıca konuşma dili duygusal vurgular ve tonlar içermektedir. “İki Gün” filminde konuşma dilinde duyguları ifade etmek için “-то, -ка, же, ведь, хоть” gibi ek ve birimlere rastlanmıştır. Çalışmamızda ek ve birimlerin fonksiyonlarının açıklaması ve filmde geçen diyaloglardaki tüm örnekler tablo şeklinde verilmiştir (Ek 3.3).¹³⁷

Cümlelerdeki sözcük türlerinin oranı konuşma dilinin morfolojik özelliklerinden biridir: isim, sıfat ve fiil oranı daha düşüktür, zamir ve ünlemlerin sayısı fazladır.¹³⁸ Ayrıca konuşulan konu veya olayı iki taraf da bildiğinden dolayı cümlelerin bazı öğeleri eksik söylenir, isim ve sıfatların yerini zamirler alır. Örneğin: “Ничего бы не было.”, “Это тот, который «Записки рыбака»?”, “Володя, какой приказ, а?”, “Так нельзя банку просто без корзины?”, “Петру Сергеевичу по здоровью нельзя.”.

Konuşma dilinin sözcük yapısı birçok farklılık içermektedir. Kurallardan bağımsız olan konuşma dili yazılı önek, son ek ve kısaltmalar sayesinde dilde olmayan sözcükler üretmiştir. Kelimelerin mecaz anlamları sık kullanılmaktadır.

¹³⁵ Bkz. E.A. Zemskaya, **Russkaya razgovornaya reč: lingvističeskiy analiz i problemı obučeniya**, Moskva, Nauka Flinta, 2004; O.B. Sirotinina, **Russkaya razgovornaya reč: tekstı**, Moskva, Prosveşeniye, 1983; T.G Vinokur, **Stilističeskoye razvitiye sovremennoy russkoy razgovornoı reči**, Moskva, URSS, 1968; V.V. Himik, **Bolwoy slovar russkoy razgovornoı ekspressivnoı reči**, Sankt-Peterburg, Norint, 2004.

¹³⁶ Olga B. Sirotinina, **Çto i začem nujno znat uçiteliyu o russkoy razgovornoı reči**, Moskva, Prosveşeniye, 1996, s. 42.

¹³⁷ T.E. Naydina, E.K.Polyakova, **Jivoy Russkiy: Sluwaem i Ponimaem Razgovornuyu Reč 2**, Zlatoust, 2018, Sankt-Petersburg, s. 8-9. (tablo örneği alınmıştır)

¹³⁸ Olga B. Sirotinina, **Çto i začem nujno znat uçiteliyu o russkoy razgovornoı reči**, Moskva, Prosveşeniye, 1996, s. 73.

Deyim ve atasözlerinin kısaltılmış ya da değiştirilmiş şekilleri görülmektedir. Bunların yanında konuşma dili antroponim, günlük yaşamla ilgili sözcükler, duygu ifade eden sözcük ve ünlemler, halk dilinden sözcükler, argo, kısaltmalar vb içermektedir.

“İki Gün”de kullanılan konuşma diline ait sözcük örnekleri özelliklerine göre ayrı gruplarda incelenmiştir. İlk grupta olan isim antroponimleri ele alınmıştır. Rusçada isim, soyisim ve baba ismi kullanılmaktadır. Ayrıca çevreye veya duruma göre değişiklik gösteren isimlerin farklı biçimleri ve kısaltmaları da vardır. Filmdeki kahramanların isimlerini ve tüm diğer biçimlerinin kullanıldığı cümle örneklerini içeren tablo verilmiştir (Ek 3.4). Film içeriğinden verilen örnekler çeşitliliği bilinen konuların tekrarı olarak öğrenenlere sunulabilmektedir.

İsim antroponimleriyle birlikte Rusçada hitap antroponimleri de yaygın kullanılmaktadır. Antroponimler “sosyo-kültürel ve pragmatik bilgileri yansıtarak duygu değerlerini ortaya çıkarmaktadır”.¹³⁹ Aynı hitap formu söylendiği ses tonu ve duruma bağlı olarak anlam değiştirebilmektedir. Örneğin “Я нет, а вот ты, родной мой, видимо перегрелся.” cümlesinde “родной мой” canım, kanım anlamı taşımaktadır, fakat metne göre olumsuz anlamda kullanılmıştır. Filmde karşılaştığımız diğer örnekler: “любимый” (liubimiy), “граждане” (grajdane), “тетенька” (tyotenka), “умница” (umnitsa), “господа” (gospoda), “мальчик” (malçık), “молодец” (molodets) vb.

Konuşma dilinde yaygın kullanılan bir diğer sözcük grubu küçültme ekleriyle (уменьшительно-ласкательные суффиксы) oluşturulmaktadır. Filmdeki örnekler: “минуточку” (minutoçku), “корзинку” (korzinku), “тарелочки” (tareloçki), “грибочки” (griboçki), “баклажанчики” (baklajançiki), “капельку” (kapelku), “мяско” (myasko), “шкурку” (şkurku), “рассольничек” (rassolniçek), “банька” (ban’ka), “веничком” (veniçkom), “часок” (çasok), “шуточки” (şutoçki) vb. Film temelli dersler öğrenenlerin bu sözcüklerin konuşma dilindeki yoğunluğuna alışmasını, bu ekleri tanımalarını ve öğrenmelerini sağlamaktadır.

¹³⁹ Zeynep B. Özer, “Antroponim Çevirisinin Kültürdilbilimsel Yönü”, Çev. S. Acar, **Kültürdilbilim Temel Kavramlar ve Sorunlar**, Ed. Olena Kozan, Gazi Kitabevi, Ankara, 2014, s. 158.

Bir diğer grup olarak duygusal sözcükler (эмоционально-оценочная лексика) film metninde incelenmiştir. Olumsuz duygusal sözcükler: “больно смотреть” (bolno smotret), “ютятся” (yutyatsea), “ужас” (ujas), “обалдели” (obaldeli), “патовая” (patovaya), “экстремизм” (ekstremizm), “с дикими представлениями” (s dikimi predstavleniyami) vb. Olumlu duygusal sözcükler: “неимоверно счастливы” (neimoverno şçastlivi), “уникальная” (unikalnaya), “немыслимая” (nemislimaya), “капельку” (kapelku), “великолепными” (velikolepnimi), “таких святых” (takih sviyatih) vb. Aynı sözcük hem olumlu hem olumsuz anlamda kullanıldığından, duygusal sözcükler konuşmanın içeriği bağlamında değerlendirilmektedir.

Konuşma dili bazı sözcüklere ekler ekleyerek kendine has yeni formlar türetmektedir: “скромница” (skromnitsa), “музейщики” (muzeysiki), “гуляка” (guleyaka), “повеса” (povesa), “уголовку” (ugolovku), “запродать” (zaprodad), “сагитировал” (sagitiroval), “за хулиганку” (za huliganku), “хотелка” (hotelka), “эдакий” (edakiy), “попахивает” (popahivaet) vb. Bununla birlikte “İki Gün” filmindeki konuşma dilinde deyimler, atasözleri, mecaz anlamında kullanılan sözcükler ve diğer birimler de bulunmaktadır. Ders ve program amaçlarına göre çalışma çerçevesi belirlenmektedir. Film temelli etkinlikler sayesinde yeni sözcükler tanıtılıp öğrenenlerin sözcük dağarcığına katkıda bulunmaktadır.

Konuşma dilinin özel sözdizimsel yapısı konuşmanın hazırlıksız, hızlı, değişken olmasından kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı tek kelimeli, basit, kopuk, öğeler yer değiştirmiş cümleler kullanılmakta, cümlenin önemli sözcükleri ilk sıralara geçme eğilimini göstermektedir.¹⁴⁰ “İki Gün” filminden örnek cümleler: “Жрать они нам давать сегодня будут?”, “Аркаша, покажи Петру Сергеевичу, что вот это было.”, “А здесь вот у нас научные сотрудники ютятся.”, “А что Вы меня, Владимир Николаевич, ногой бьете?”, “Ой, Вы меня извините. Ну, я почию, Мария Ильинична. У меня инструментов сейчас нет. Безобразие какое! А почему Вы улыбаетесь?”

¹⁴⁰ Olga B. Sirotinina, “Razgovornaya reč”, **Effektivnoe yazikovoe obşeniye (Bazoviye kompetentsii)**, Ed. A.P. Skovorodnikova, Krasnoyarsk, Sibirskiy federalniy universitet, 2014, s. 509. (Çevrimiçi) <https://elibrary.ru/item.asp?id=24549759>, 09 Nisan 2019.

Öğrenenlerin işitsel dizinin sunduğunu anlayabilmeleri için Moskva, Orlovskaya guberniya, Mihaylovskoye, Yasnaya Polyana gibi coğrafi objeler arka plan bilgileri olarak tanıtılmalıdır. Bununla birlikte Puşkin, Tolstoy, Leskov, Tyutçev, Dostoevski gibi yazar isimleri de konuşmalarda yer almaktadır. Filmde adı geçen “ОМОН” (OMON), “Газпром” (Gazprom), “киностудия Мосфильм” (kinostudiya Mosfilm) şirketler, “князь Мышкин” (khyaz Mışkin), “Татьяна Ларина” (Tatyana Larina) edebiyat eserlerinin kahramanları, “Берега белая подруга” (Bereza belaya podrug) şarkı sözleri de Ruslar arasında bilinen fakat yabancı dil olarak Rusçayı öğrenenler için yeni bilgilerdir. Bu bilgilerin ne anlamda kullanıldığı bilinmediğinde konuşma tam anlaşılamaz veya iletişim kopukluğu yaşanabilir. Film ve öğretmenin açıklamaları sayesinde bu bilgiler öğrenenlere kazandırılmaktadır.

Dört bileşeni olan doğal yaşam akışı öğrenenlere sadece film aracılığıyla aktarılamaz. Filmdeki karakterler ve aralarındaki iletişim biçimleri Rus iletişim davranışlarının birçok örneğini yansıtmaktadır. Ulusal iletişim davranışı olarak Rusların sosyallik ve konuşkanlık seviyesi yüksektir.¹⁴¹ Filmde görüldüğü gibi resmî konuşmalar kısa süre içinde samimi diyaloglara dönüşmektedir. Hatta resmi bir ziyaret sonunda misafirlere masa kurulmakta ve bakan yardımcısına alkol ikram edilmektedir. Konuşmalar çok duygusal ve içtendir, herkes fikrini açıkça ifade ettiğinden kolaylıkla tartışmaya dönüşebilir. Misafirperver bir masa sohbeti, kendi doğruluğunu kanıtlama isteği ve nezaket kurallarının dikkate alınmaması yüzünden Pyotr Sergeyeviç ve Mariya İlyiniçna arasında meydana gelen bir kavgayla sonuçlanır. Yabancı insanlar arasında geçen resmî ve sert diyaloglar yerini yakın çevrede açık, samimi ve nazik konuşmalara bırakıyor. Pyotr Sergeyeviç’in müze çalışanlarıyla yakınlaşmadan önceki ve sonraki konuşmalarında bu fark açıkça görülüyor. Böylece Rus iletişim davranışlarını yansıtan “İki Gün” filminin incelenmesi sosyo-kültürel iletişim klişelerini en aza indirmeyi sağlamaktadır. Bu sayede öğrenenler kültürlerarası dilsel temasa hazırlanır ve olası yanlış anlaşılımlar önlenebilir.

¹⁴¹ Yuriy Y. Prohorov, İosif A. Sternin, **Ruskiye: kommunikativnoe povedeniye**, Moskva, Flinta Nauka, 2006, s. 104.

Konuşma durumu ve kültürlerarası dilsel temas film temelli konuşma etkinlikleri sayesinde canlandırılır. Öğrenenin, düşüncelerini paylaşması, yorum yapması, sınıf arkadaşlarıyla tartışması, diyalog canlandırması gibi konuşma becerisine yönelik etkinliklere katılma anlarında konuşma durumunun etkisi görülmektedir. Film ve oyuncularla ilgili yorum ve ek bilgiler incelenirken kısmen kültürlerarası temas gerçekleşmektedir. Konuyla ilgili “İki Gün” filmi ile ilgili etkinlik örnekleri aşağıdaki bölümde verilmiştir.

3.3 Film Temelli Öğretim Etkinlikleri

Film seçimi yapıldıktan sonra öğretmen tarafından film ile ilgili uygulama, alıştırma ve etkinlikler hazırlanır. Bu ön hazırlıklar da öğretim programı, öğrenenlerin ihtiyaçları ve dersin amacına göre yapılır. Edebiyat, turizm veya çevirmenlik bölümleri için aynı film seçilse bile uygulama örnekleri farklı olabilir. Ayrıca ağırlık verilen konu da örneklemeyi etkiler; gramer, sözcük, deyim veya atasözü öğretimi; kültür, âdet ve gelenek tanıtımında dinleme uygulamaları ağırlıklı olarak tercih edilebilir. Bu çalışmada, kültür-dilbilim bilgileri esas alınarak C1 dil seviyesinde, dört temel dil becerisine yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinlikler izleme öncesi, sırasında ve sonrasında olarak üç başlık altında geliştirilmiştir.

3.3.1 İzleme Öncesi Etkinlikler

İzleme öncesi etkinlikler iki aşamadan oluşur. İlk olarak hem öğrencilerin bilgilerini ölçmek hem de filmle ilgili çalışmaların öğrenenlere katkılarını görmek amacıyla filmi izlemeden önce değerlendirme testi uygulanır. Çalışmamızda teste “İki Gün” adlı film ile ilgili sosyo-kültürel bilgiler ve filmde sunulan konuşma dilinden sözcük örnekleri soru şeklinde dâhil edilmiştir. Filmin ve ona ilişkin uygulamaların sonunda aynı test bir daha uygulanır ve iki sonuç arasındaki fark değerlendirilir. Kontrol testi, filmin öğrenenlere sağladığı faydayı gösterir ve öğretmenin seçtiği teknik ve uygulamaların etkisini ölçer.

Bir sonraki aşamada izleme öncesi etkinlikler yer alır. Film izlenmeden önce gerçekleşen bu bölüm tanışma niteliği taşır ve öğrenenlere ön bilgiler aktarır.

Öğrenenler filmin ismi, afişi, fragmanı, hikâyesi ile tanışır ve ön tahminler oluşturur. İzleme öncesi aşama aşağıdaki etkinlikleri içerir:

- Test
- Afişle çalışma (inceleme; yönlendirici sorularla ilgili tahmin ve yorum)
- Fragmanla çalışma (izleme; tahmin ve yorum; dinlediğini anlama ve not alma)
- Basın toplantısı fragmanı (dinlediğini anlama; bilgi edinme)

İki bölümden oluşan test toplamda yirmi beş soru içermektedir. Birinci bölüm dört seçenekli on sorudan oluşmakta, ikinci bölüm ise on beş günlük konuşma sözcüğünün eş anlamlısı ile birleştirilmesini gerektirmektedir. Değerlendirmede her soruya bir puan verilir, yanlış cevaplar içinse 1 puan düşürülür. Böylece asıl testin ve kontrol testinin puanları hem öğrenen hem sınıf bazında karşılaştırılabilir.

Часть 1: Выберите правильный ответ.

1. Назовите атрибут русской бани.

- а) пена*
- б) веник*
- в) мочалка*
- г) водка*

2. Закончите предложения: «Чем богаты, тем»

- а) и делимся*
- б) и потчуем*
- в) и рады*
- г) и хвастаем*

3. Какие из этих слов не являются оскорбительными?

- а) идиот*
- б) психопат*
- в) мерзавец*
- г) психиатр*

4. Название какого животного употребляется как оскорбление?

- а) кот*

б) волк

в) свинья

г) носорог

5. Каким словом выражается грубый приказ «замолчать»?

а) займись

б) заткнись

в) задержись

г) зацепись

6. С каким глаголом сочетается существительное «совесть»?

а) иметь

б) держать

в) хранить

г) показывать

7. Что означает фраза «беречь свою шкуру»?

а) ухаживать за своей кожей

б) не рисковать жизнью, быть осторожным,

в) копить деньги, экономить

г) льстить, добиваться расположения

8. Какая из фраз означает «вводить в заблуждение, обманывать»?

а) склонять голову

б) бить баклуши

в) наломать дров

г) морочить голову

9. Что такое рассольник?

а) документ

б) обычай

в) суп

г) инструмент

10. Какое имя не является производным от имени Мария?

а) Маша

б) Маруся

в) Машуня

г) Мила

Часть 2: Найдите словам смысловую пару (синоним):

1)	показуха	а) есть, кушать
2)	харчи	б) голова
3)	жулье	в) выпрашивать
4)	ишши	г) терять самообладание
5)	жрать	д) лицо
6)	клянчить	е) пища
7)	тягомотина	ж) наемный работник
8)	башка	з) ворье
9)	батрак	и) хлам
10)	брёдни	к) деньги
11)	барахло	л) видимость благополучия
12)	рожа	м) вздор
13)	усадьба	н) уходить
14)	валить	о) скукота
15)	заводиться	п) поместье

Cevaplar: Bölüm 1: 1-б, 2-в, 3-г, 4-в, 5-б, 6-а, 7-б, 8-г, 9-в, 10-г; bölüm 2: 1-л, 2-е, 3-з, 4-к, 5-а, 6-в, 7-о, 8-б, 9-ж, 10-м, 11-и, 12-д, 13-п, 14-н, 15-г.

Film izlenimi sırasında ve ilgili etkinliklerde testte olan soru ve sözcükler vurgulanır, günlük hayattaki yer ve anlamları açıklanır ve pekiştirilir.

Filmle tanışma süreci afişi incelemekle başlar. (R.1) Öğrenenlerden afişteki yazı ve resimlerde ipuçları bulup film konusu veya içeriğiyle ilgili tahminler yapmaları istenir. Konuşma becerisini geliştiren bu etkinlik öğretmenin seçimine göre direkt tüm sınıfa yönlendiren sorularla veya sınıfta gruplar oluşturup her grubun filmle ilgili maksimum tahmini yapması istenerek gerçekleştirilir. Zaman kısıtlaması yoksa bu etkinliğe yazılı uygulamalar da eklenir. Tahminler liste şeklinde yazılır, film izlendikten sonra gruplar tarafından yaptıkları tahminlerin doğruluğu değerlendirilir. Film etkinliği ilk defa yapılıyorsa öğrenenler afişi incelemede ve tahmin yapmakta sorun yaşayabilirler. Bunu önlemek için yönlendirici sorular hazırlanır. Çalışmamıza konu olan filmin afişiyle ilgili yönlendirici soru listesi aşağıda verilmiştir.

Yönlendirici soru listesi: Ответьте на вопросы.

1) Какие предположения о теме фильма можно сделать, глядя на афишу? (Afişe bakarak filmin teması hakkında ne gibi varsayımlar yapılabilir?)

2) Какие выводы можно сделать из названия фильма? (Filmin adından ne gibi sonuçlar çıkarılabilir?)

3) Предположите время и место. (Yeri ve zamanı tahmin ediniz.)

4) Что можно сказать о людях, изображенных на афише? О чем говорят их пол, возраст, одежда, поза? (Afişte gördüğünüz insanlar hakkında ne diyebilirsiniz? Afiş, karakterlerin cinsiyeti, yaşı, giyimi, duruşu hakkında ne söyler?)

5) Какую информацию несут другие объекты на афише: дерево, трава, коза, машина, качеля? (Afişteki ağaç, çimen, keçi, araba, salıncak gibi diğer nesneler hangi bilgileri aktarmaktadır?)

Ayrıca sınıfta afişin ilgi çekiciliği değerlendirilir ve film izlendikten sonra afişin filmi ne kadar yansıttığı konuşulur, farklı afiş teklifleri oluşturulur. Afişte filmin, yönetmenin ve başrollerin isimleri incelenir. Filmin oluşturduğu beklentilerle ilgili öğrencilerin görüşleri alınır. Sınıfta farklı görüşler bulunması durumunda, C1 seviyesindeki öğrenenler görüşünü argümana dayalı olarak savunabildiklerinden dolayı kısa tartışma açılır.

Devamında sınıfa filmin bir buçuk dakikalık fragmanı¹⁴² izletilir; fragman üzerinden filmin konusuyla ilgili yapılabilecek tahminler konuşulur. Ayrıca fragmanda ekranda çıkan, filmin ismi ve konusuyla ilgili ipucu veren yazıların (Один день - чтобы узнать, один - чтобы проверить.) da öğrenenler tarafından fark edilmesi sağlanır. Fragman tekrar izletilir, öğrencilerin duyduklarından yazabilecekleri kadar sözcük yazmaları istenir. Bu uygulama grup olarak yarışma şeklinde de uygulanabilir. Bu etkinlik dinlediğini anlama ve not alırken kısaltma kullanma becerisini geliştirmektedir.

Film ile ilgili daha detaylı bilgi edinmek için 2011 yılında “Kinotavr” festivalinde gerçekleşen basın toplantısında yönetmen Avdotya Smirnova’nın filmin

¹⁴² (Çevrimiçi) https://www.youtube.com/watch?v=oR_Bbg3A948, 26 Şubat 2019.

fikrinin nasıl ortaya çıktığını anlattığı bir dakikalık kısmı (13:00-14:00 dakika arası)¹⁴³ izletilir. Film ile ilgili olmasının yanında, dinlediğini anlama alıştırması olarak da canlı bir konuşma örneğidir.

Devamında sınıfın durumu ve ölçünlü olmayan dili anlama kapasitesine göre filmin konusu, kapsadığı zaman dilimi, aktörler ve rolleri arasındaki bağlar incelenir. Sınıfın genel dil seviyesi dikkate alınmalıdır çünkü filmle ilgili bazı detayları önceden incelemek öğrenenlerin izlemeleri ve anlamalarını kolaylaştırmakla birlikte filmin heyecanını ve konunun çekiciliğini azaltma riski de içermektedir. Aynı şekilde sınıfın bilmediği sözcükler, deyimler, kalıplar anlamayı kolaylaştırmak amacıyla önceden yorumlanabilir ya da öğrenenin bilmediği sözcüğü izleme sırasında konuşmanın ana hatlarından kavraması sağlanabilir. İzlenen filme, dersin amacına, geliştirilmesi planlanan dil becerisine, öğrenenlerin film izleme tecrübelerine göre film izleme öncesinde yapılacak etkinlikler değişmektedir. Bu çalışmada C1 dil seviyesi esas alındığından yukarıda sözü geçen çalışmalar izleme sırasında ve sonrasındaki etkinlikleri oluşturmuştur.

3.3.2 İzleme Sırasındaki Etkinlikler

İkinci bölümde ele alınan kuramsal çerçeve ve bilgiler doğrultusunda film izleme sürecinden azami fayda sağlanması ve öğrenenlerin filmi kapsamlı ve detaylı inceleyebilmesi için filmin üç defa izlenmesi esas alınmıştır. Filmin aktardığı bilgi yoğunluğu ayrıntılı incelenmediği ve öğrenenlere açıklanmadığı zaman, anlaşılmayan noktalar öğrenenleri film izlemekten uzaklaştırabilmekte ve motivasyonlarını düşürmektedir. İzlenen ama incelenmeyen film ders için zaman kaybı olur ve bunun sonucu olarak filmin faydasız, etkili olmayan bir materyal olduğu algısı oluşabilir.

İzleme öncesi çalışmalarından sonra öğrenenlere film linki verilir. İlk iki izleme öğrenenler tarafından ders dışında yapılır. Üçüncü izleme ise sınıfta öğretmen eşliğinde gerçekleşir. Öğrenenler, heyecanın azalmaması ve konunun akıcılığının bozulmaması için ilk izlemede filmi aralıksız izler. İkinci izlemede öğrenenin tek

¹⁴³ (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=cXn0gvcnkhM>, 26 Şubat 2019.

başına yapabileceği uygulamalar yapılır, derste öğretmenle birlikte incelenmek üzere öğrenenin bilmediği sözcükler not edilir, anlamadığı sahnelerle ilgili sorular hazırlanır. Derste üçüncü izleme sırasında yapılan uygulamaların cevapları kontrol edilir, öğrenenlerin soruları cevaplanır, ek bilgi ve açıklama gerektiren noktalar incelenir. “İki Gün” adlı film üzerinden öğrenenin ikinci izleme sırasında kendisinin yapacağı uygulama ve etkinlik örnekleri aşağıda verilmiştir.

- Aktörlerin filmdeki isim ve rollerinin belirlenmesi
- Film içeriğiyle ilgili soruların cevaplanması
- Karakterlerin kişilik özelliklerinin listelenmesi (sözcük çalışması, yorum, birleşik ve/veya bağlı cümle kurulması)
- Söyleyeni bulma
- Sahneleri sıralama
- Cümleleri filmdeki oluş sırasına göre dizme

Aktörler ve rolleriyle ilgili bilgileri düzenli bir biçimde görebilmeleri adına karakterlerin fotoğraflarını içeren bir tablo öğrenenlere dağıtılır. Görseller tercihen bu filmdeki karelerden olmalı veya filmdeki yüzlerine benzeyen fotoğraflar seçilmelidir. Tablonun birinci sütununda fotoğraflardaki karakterlerin filmde kullanılan isimlerini, isimlerin kısa formlarını ve/veya lakaplarını; ikinci sütununda rollerini ve/veya mesleklerini filmi dinlerken belirleyip yazmaları istenir. (Tablo doldurulmuş şekilde verilmiştir.)

Örnek tablo: Заполните таблицу.

<i>Фото</i>	<i>Имя (все варианты)</i>	<i>Профессия/Роль</i>
	<i>Мария Ильинична, Маша, Машечка, Машунечка, Маруся, Мария</i>	<i>музейный работник, зам. директора музея-заповедника, зам. науки</i>

	<i>Петр Сергеевич, Дроздов, Петя, Петь, Петенька, Петечка, Петр</i>	<i>зам. министра культуры и экономики - губернатор</i>
	<i>Владимир Николаевич, Ильин, Володя,</i>	<i>директор музея- заповедника</i>
	<i>Лариса Петровна,</i>	<i>музейный работник</i>
	<i>Сергей Иванович, Беглецов, Сережа</i>	<i>губернатор</i>
	<i>баба Катя</i>	<i>соседка Маши</i>

	<i>Виктор Олегович, Витя, Витечка, Виктор, Вить,</i>	<i>помошник Дроздова - помошник губернатора</i>
	<i>Андрей Сергеевич, Андрюша</i>	<i>министр культуры и экономики</i>
	<i>Лидусь, Лидочка, Лида, Лидка</i>	<i>невеста Петра</i>
	<i>Аркаша, Аркадий, Аркашенька</i>	<i>музейный работник, реставратор</i>

İzleme sürecini daha etkili yapmak ve izleyenlerin filme odaklanmasını sağlamak için film içeriğiyle ilgili sorular hazırlanır. Liste öğrenenlere dağıtılır, sorularla ilgili anlaşılmayan noktalar açıklanır ve izleme sırasında bu soruların cevaplanması istenilir. “İki Gün” filmiyle ilgili soru listesi ve cevapları aşağıda verilmiştir:

Ответьте на вопросы.

- 1) Что разбили Дроздов и Мария Ильинична в музее? (Чашка)*
- 2) Как постоянно обзывает своего помощника Петр Сергеевич? (Идиот)*

- 3) Почему все музейные работники держат скотину? (Маленькая зарплата, Чтобы выжить)
- 4) Как зовут невесту Дроздова? (Лида)
- 5) Какие махинации проводит губернатор с заводами? (Фиктивное банкротство и продажа)
- 6) С чем сравнивает Дроздов разговор с Марией Ильиничной? (Репортаж с луны)
- 7) Что планируется построить на месте музея? (Фонд Экономического Образования)
- 8) Почему Мария Ильинична выгоняет из своего дома Петра Сергеевича? (Узнает, что у него есть невеста)
- 9) По словам Петра Сергеевича, когда ему понравилась Маша? (Когда скандал устроила и нахамила.)
- 10) Кого любил всю жизнь Щегловитов? (Софья Дорн)
- 11) Какие произведения Щегловитова упоминаются? («Два дня», «Записки Рыбака», «Под степи»)
- 12) Кто и на каком мероприятии стреляет из ружья? (Мария Ильинична, на свадьбе)
- 13) Чем болен Петр Сергеевич? (Язва желудка)
- 14) Что занесла Марии Ильиничне баба Катя? (Кабачок и патиссон)
- 15) Новая должность Петра Сергеевича? (Губернатор)

Derste öğrenenler cevaplarını karşılaştırır, öğretmen eşliğinde doğru cevaplar seçilir, gereken yerde film durdurulup açıklamalar yapılır.

İzleme sırasında öğrenenlerin Mariya İlyiniçna ve Petr Drozdov'la ilgili veya onları açıklayan sıfatlar yazması istenir. Bu etkinlik öğrenenlerin tercihlerine göre izleme sırasında doldurulur veya izleme sonrasında yapılır. Sıfat listeleri incelenir, karşılaştırılır, yorumlanır. Ek olarak öğrenenlerin sözcük dağarcığını geliştirmek amacıyla ilave sıfatlar listesi hazırlanır. Bu ek sözcükler derste öğrenenlere sunulur ve kendi listelerine ekleme yapmaları istenir. Böylece bilinmeyen veya pasifte olan sözcüklerin tanıtılması ve/veya aktifleştirilmesi sağlanmış olur.

Sözcük dağarcığıyla ilgili çalışma yapıldığında dikkat edilmesi gereken nokta uygulamada kullanılan sözcüklerin öğrenenlerin dil seviyesine uygunluğudur. Bu etkinlikte Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından onaylanan, Zlatoust Yayınevi tarafından tüm seviyeler için hazırlanan ve yabancı dil olarak Rusça eğitiminde baz alınan “Leksiçeskiy minimum po russkomu yazıku kak inostrannomu”¹⁴⁴ kitapları kullanılmıştır. Öğrenenlerin yazması beklenen sözcük listesi B2-C1 dil seviyesine, ek sözcük listesi de C1-C2 seviyesine aittir.

Öğrenenlerden beklenen B2-C1 sıfat listesi:

Дроздов: богатый, красивый, интересный, плохой, серьёзный, сильный, спокойный, счастливый, умный, низкий, симпатичный, опытный, энергичный, культурный, внимательный, важный, больной, активный, грубый, решительный, энергичный, современный, агрессивный, аккуратный, бездушный, безнравственный, бессовестный, бестактный, влюбленный, инициативный, настойчивый, обаятельный, обеспеченный, общительный, перспективный, практичный, решительный, самолюбивый, темпераментный, эффектный.

Мария Ильинична: бедная, интересная, красивая, молодая, свободная, смелая, талантливая, умная, хорошая, низкая, симпатичная, удивительная, честная, грустная, замечательная, бледная, оригинальная, нервная, скромная, трудолюбивая, беззащитная, бескорыстная, благородная, гармоничная, гордая, искренняя, наивная, обидчивая, отзывчивая, откровенная, порядочная, самостоятельная, сентиментальная, справедливая, требовательная, упрямая, эмоциональная.

Ek sözcük listesi: высокомерный, разносторонний, непреклонный, авторитетный, авторитарный, агрессивный, адекватный, амбициозный, банальный, бездуховный, безжалостный, безнравственный, безобидный, безумный, бескомпромиссный, бескорыстный, беспощадный, лицемерный, нетерпимый, обидчивый, заносчивый, самокритичный, мстительный,

¹⁴⁴ Natalya P. Andriuşina, T.V. Kozlova, **Leksiçeskiy Minimum po Russkomu Yazıku Kak İnostrannomu Serisi (A1-2,B1-2,C1-2)**, Zlatoust, Sankt Peterburg, 2015.

ответственный, остроумный, тиеславный, равнодушный, альтруистичный, целеустремленный.

Ek olarak yazma ve/veya konuşma becerisini geliştirmek için öğrenenlerin film sahneleriyle destekleyerek sıfatları karakterle eşleştirme sebebini yazılı ve/veya sözlü şekilde açıklamaları istenir. *Örneğin: Дроздов - бесжалостный, потому что до того, как влюбился, не испытывал жалости к трагедии этих людей. (Drozdov acımasız, çünkü âşık olmadan önce bu insanların trajedisine hiç üzülmemişti).*

İzlemelerin sonunda öğrenenlerin anlamadığı nokta kalmaması yapılacak etkinliklerin verimli ve başarılı olmaları için önemli bir faktördür. Filmi ve filmde geçen sözcük türlerini öğrenenlerin daha iyi anlamalarını sağlayacak uygulama örnekleri aşağıda verilmiştir.

Öğrenenlere filmde söylenen cümleleri içeren bir liste dağıtılır, izlerken cümleleri kimin söylediğini belirlemesi istenir. Okuma ve dinlediğini anlama becerilerini geliştiren bu uygulama, filmin de dikkatli izlenmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte seçilen cümlelerin sözcüklerine dikkat çekerek öğrenenin sözcük dağarcığını genişletmektedir.

Seçilen cümlelerin karakterlere özgü, akılda kalıcı olmasına ve/veya önemli bir mesaj içermesine dikkat edilmiştir. Karışıklığı önlemek amacıyla seçilen cümlelerin sadece bir karakter tarafından söylenmiş olması önemlidir. Ayrıca farklı karakterlerin seslendirdiği cümleleri seçmek ve seçilen cümlelerin filmin farklı bölümlerinden olmalarına dikkat etmek izlemenin sonuna kadar öğrenenlerin odaklanmasını sağlamaktadır.

Örneğin: Установите, кем была сказана реплика.

- «Ой, берегите любовь, ребята.» (Мария Ильинична)
- «Между первой и второй...» (Аркадий)
- «Какую козу? Зачем Вам коза?» (Дроздов)
- «Следующий на поражение!» (Мария Ильинична)
- «Я, Петя, человек женатый». (Ильин)

- «Маша, тебе легко говорить». (Катя)
- «Я, Маша, с колен не встану – это приказ директора.» (Лариса Петровна)
- «Петенька, мы же взрослые люди с тобой.» (Лида)
- «Я нет, а вот ты, родной мой, видимо перегрелся. Тебе бы отдохнуть.» (Беглецов)
- «Вы хотели бы извиниться, и не помните за что? Поставте чашку на место!» (Мария Ильинична)
- «Петр Сергеевич, Вам нельзя.» (Витя)
- «Это сейчас что было? Глупость или цинизм?» (Мария Ильинична)
- «Слушайте, ну хоть какую-то совесть надо иметь.» (Дроздов)
- «Так все! Забор починил, дрова наколот, воды натаскал.» (Витя)
- «Ну и вали в свою Москву, харя ты жлобская, бестыжая.» (Ильин)
- «Как говорится, подобное - подобным.» (Аркадий)
- «Вить, ты – идиот?» (Дроздов)
- «А он на тебя так смотрит, прямо глазами ест.» (Лариса Петровна)
- «Ты стихов еще не пишешь, Петя?» (Министр)
- «Петр Сергеевич, впустите меня, пожалуйста.» (Витя)
- «Это музей, а не сортир.» (Мария Ильинична)
- «Я не предполагаю, я знаю.» (Лида)
- «Подлец Вы, Петр Сергеевич!» (Мария Ильинична)
- «Опасные, агрессивные сумашедшие! Интеллигенция!» (Дроздов)
- «Людей словно подменили, честное слово.» (Беглецов)

Film sahnelerinin metinleri karışık bir şekilde verilir, gözden geçirilir ve izleme sırasında doğru sıralanmaları istenir. Dikkat edilmesi gereken nokta, seçilen sahnelerin film akışında önemli ve hatırlaması kolay olmalarıdır. Seçilen film için sahneler aşağıda gösterilmiştir. (Doğru sıralama: 3,5,1,4,7,2,6).

Установите порядок фрагментов.

Sahne 1

Дроздов: Ну, Господи, Мария Ильинична. Человек к Вам пришел извиниться, помогите ему как-нибудь. Знаете, Вы тоже вчера чёрти-чего наговорили.

Мария Ильинична: А, значит, Вы помните? Поставьте чашку на место. Ааааа. О, Боже, что Вы наделали!

Sahne 2

Мария Ильинична: А я тебе сразу понравилась?

Дроздов: Нет, не сразу.

Мария Ильинична: А когда? А я знаю когда. Когда я из ружья стреляла.

Дроздов: Нет, еще раньше.

Мария Ильинична: Когда? Когда чашку склеивали?

Дроздов: Гораздо раньше.

Sahne 3

Мария Ильинична: Я не понимаю, кому я все это рассказываю, и участвовать в этой показухе... Пусть Владимир Николаевич сам, и я просто не хочу и не вижу в этом смысла никакого.

Дроздов: А директор где?

Ильин: Мы невероятно счастливы видеть высоких гостей в нашем музее. Ильин, директор.

Sahne 4

Ильин: Сначала банкротит, потом продает. Деньги конечно себе в карман. И так уже четвертый завод в области. А знаешь, за что он на меня уголовку завел?

Дроздов: За что?

Ильин: Он один раз сюда с немцами нагрязнул, хотел им наш музей запродать. Ну мы с мужиками, конечно, чин-чинарем их встретили, как полагается, прямо у ворот голые и с вилами. Я на это всю деревню сагитировал. Ну иностранцев пришлось срочно увозить, а он меня теперь судит за хулиганку.

Sahne 5

Дроздов: А Вы знаете, Владимир Николаевич, вот я давно думаю, что вообще-то русскую классику нужно запретить. Ну, во всяком случае, в школе. Взрослые пусть читают, а вот детям голову морочить не надо.

Ильин: Это почему это?

Дроздов: Да потому что выходит какой-то молодой человек в жизнь с какими-то дикими представлениями. Ничему Ваша классическая литература не учит; нету таких мужчин, таких женщин, таких отношений. ...

Sahne 6

Мария Ильинична: Ты зачем приехал?

Дроздов: Дрова тебе решил поколоть.

Мария Ильинична: Как твоя свадьба?

Дроздов: В следующем месяце, если невеста согласится.

Sahne 7

Беглецов: Министр в курсе Ваших решений?

Дроздов: Не беспокойтесь, с министром я решу.

Беглецов: Значит еще не в курсе. Ну, ну! Что ж ты, мальчик, так спешишь?

Дроздов: Это Вы мне?

Беглецов: Да тебе, тебе! Кому же еще?

Yukardaki uygulamaya alternatif olarak sahne yerine filmin olay akışı kullanılır. Öğrenenlerden filmi izlerken konusuna göre doğru sıralama yapmaları istenir. Seçenek örnekleri: (Doğru sıralama: 8,4,11,7,9,3,14,2,5,15,13,1,6,12,10)

Установите порядок пунктов плана, чтобы он соответствовал содержанию фильма.

- 1) У министра
- 2) Факс из министерства культуры
- 3) Дроздов и Ильин в бане
- 4) Приезд заместителя министра в музей-усадбу
- 5) Встреча заместителя министра с забастовщиками
- 6) Ужин с Лидой
- 7) Первый конфликт Дроздова с Марией Ильиничной
- 8) Спор по поводу Софьи Дорн
- 9) Разбитая чашка
- 10) «Давай вообще разойдемся.»
- 11) Губернатор узнает о забастовке на заводе
- 12) Предложение руки и сердца
- 13) «А Лидка – это кто?»
- 14) Выстрел
- 15) Дроздов спасает Марию Ильиничну из под обломков сарая

3.3.3 İzleme Sonrası Etkinlikler

İzleme sonrası, en fazla etkinlik içeren bölümdür. Bu bölüme öğretmenin ve programın hedeflerin doğrultusunda geliştirilmesi amaçlayan beceriler, öğretilmesi planlanan yeni sözcükler ve pekiştirilmesi istenilen gramer konuları dâhil edilebilir. Ayrıca ilk iki izlemede öğrenenlerin anlamadıkları hususlar incelenir, film sık sık durdurulup açıklamalar yapılır. Öğrenenlere soru sormaları için zaman ayrılır. Bu çalışmada okuma, dinlediğini anlama, konuşma ve yazma becerilerini geliştiren alıştırmalar örnek verilmiştir. Ek olarak ders kitaplarında eksik olan günlük konuşma kalıpları, konuşma dili birimleri, deyim ve atasözlerinin incelemesine ağırlık verilmiştir. Bu bölüme dâhil edilen etkinlikler aşağıda sıralanmıştır:

- Dinleyerek boşlukları doldurma
- Sahneleri seslendirme
- Film içeriğine uygun olarak cümle tamamlama (birleşik, bağlı ve sıralı cümle türleri)
- İfadelerin anlamlarını doğru bağlamda belirleme
- Doğru/Yanlış seçme
- Eş anlamlı sözcükler bulma
- Alternatif diyalog geliştirme
- Atasözü-karakter eşleştirme
- Yorum inceleme
- Sahne değerlendirme
- Çatışma noktalarını bulma, yorumlama ve tartışma
- “Mutlu son” sahnesini tartışma
- Eleştiri inceleme
- Kompozisyon yazma

Dinlediğini anlama beceresini geliştirmek için, filmde yoğun konuşma içeren bir sahne seçilir, bu sahnenin metninde boşluklar bırakılıp öğrenenlere doldurulmak üzere dağıtılır. Film izleme sırasında seçilen sahneye gelince öğrenenler uyarılır ve boşlukları doldurmaları istenir. Sahne üç defa dinletilir. Öğrenenlerin cevapları kontrol edilirken gramer konuları da dikkate alınır. Sözcüklerin cümleye göre doğru şekilde yazılması gerekmektedir. Bu uygulama için 01:09:55 – 01:11:03 arası 1 dakikalık sahne seçilmiştir. Doldurulması gereken metin aşağıda verilmiştir. (Жалкие, стихов, хочу, ценю, напрасно, наглеть, оценку, комиссию, пятницу, красочный, приключениях, алкоголя, трудоустройство, связи, мне)

Просмотрите отрывок. Вставьте пропущенные в тексте слова.

«Это что же, твоя музейная тетенька научила тебя вот такие вот слова говорить? Ты _____ еще не пишешь, Петя?
Вот что я _____ тебе сказать. Я очень _____ твои связи наверху, но ты думаешь, что это позволяет тебе _____. Так что ты дашь взвешенную проекту и как можно быстрее проведешь его через _____.
Документы должны лежать у меня на столе в _____.

В противном случае, боюсь, Петя, что _____ рассказ о твоих _____, о том, как ты изменил решение министерства под влиянием _____ и внезапно вспыхнувшей страсти может сделать твоё дальнейшее невозможным.

И никакие _____ не помогут. Ты хочешь _____ что-нибудь сказать?»

Okuma ve konuşma becerisini geliştirmeyi hedefleyen bir sonraki etkinlik için seçilen sahnedeki kişi sayısına göre belirlenmiş, öğrenenlerden oluşan gruplara önceden belirlenen sahnelerin replikleri dağıtılır. Metinler okunur, anlaşılmayan noktalar netleştirilir, film izleme sürecinde bu sahnelerde ses kapatılır ve öğrenenler tarafından seslendirilir. Konuşmanın hız ve tonuna dikkat edilir, oyuncuların tonu taklit edilir. Ayrıca uygulama ayakta yapıldığında vücut hareketleri de taklit edilir. Gerekirse kayıt geri alınıp tekrar izlenir. Zaman kısıtlaması yoksa öğrenenlerin konuşmaları videoya çekilir veya ses kaydı yapılır, sonrasında kendilerine dinletilip telaffuzları düzeltilir. “İki Gün” filmi için aşağıdaki sahneler seçilmiştir. Filme Youtube kanalından¹⁴⁵ ulaşılmaktadır, sahnelerin dakikaları dipnotta belirtilen siteye göre yapılmıştır.

Воспроизведите в ролях диалог.

Sahne 1, 2 kişi, 29:18 – 31:20 dakikaları arası.

Дроздов: *Мария Ильинична, а я Вас везде ищу.*

Мария Ильинична: *Зачем?*

Дроздов: *Дело вот в чем...*

Мария Ильинична: *Не трогайте, пожалуйста, ничего.*

Дроздов: *Извините. Честно признаться, я не совсем хорошо помню вчерашние события. Вот... мы поспорили, и я погорячился. В общем, я хотел бы извиниться перед Вами.*

Мария Ильинична: *Вы хотели бы извиниться, и не помните за что? Поставьте чашку на место!*

Дроздов: *Извините. Нет, Вы не так меня поняли. Я конечно помню, я потом не помню... я... не стоило выпивать и поверьте, это происходит крайне редко. Градус нашего разговора был, мне кажется, излишним.*

Мария Ильинична: *Это у Вас моральное похмелье, завтра пройдет. Поставьте чашку на место.*

Дроздов: *Ну, Господи, Мария Ильинична. Человек к Вам пришел извиниться, помогите ему как-нибудь. Знаете, Вы тоже вчера чёрти-чего наговорили.*

¹⁴⁵ https://www.youtube.com/watch?v=tHMu_CEXagM&t=3136s, (Çevrimiçi) 30 Ocak 2019.

Мария Ильинична: А, значит, Вы помните? Поставьте чашку на место. Ааааа. О, Боже, что Вы наделали!

Дроздов: Я заплачу.

Мария Ильинична: Что? Вы что, в ресторане? Это же музейный экспонат - подлиная чашка Щегловитого. Это ж катастрофа.

Дроздов: Ну, слушайте, справедливости ради не я её разбил.

Мария Ильинична: Да какая теперь разница. Вы понимаете, что я даже в реставрационные мастерские не могу с этим пойти.

Дроздов: Позвольте. Ну, давайте, я пойду.

Мария Ильинична: Да причем тут это? Я уже была, я была эту чашку, и Аркадий ее уже склеивал. Надо мной весь музей смеется. Если я им сейчас опять эту чашку, опять начнутся эти шуточки вечные, издевательства. Все из-за Вас.

Sahne 2, 2 kişi, 33:02 – 35:00 dakikaları arası.

Дроздов: Ну что там уронили?

Мария Ильинична: Банку с кисточками. А она - железная.

Дроздов: А знаете, что я сейчас вспомнил: мы вчера с Владимиром Николаевичем к Вам домой ходили.

Мария Ильинична: Да, я слышала.

Дроздов: А чего же не вышли? Испугались?

Мария Ильинична: Да нет. Чего? Я козу доила.

Дроздов: Что? Что Вы делали?

Мария Ильинична: Козу доила.

Дроздов: Какую козу? Зачем Вам коза?

Мария Ильинична: Как зачем? У нас все музейщики скотину держат, иначе не выжить. Вы думаете у меня какая зарплата?

Дроздов: Ну, небольшая...

Мария Ильинична: Пять тысяч рублей.

Дроздов: Мария Ильинична, а почему Вы вообще здесь?

Мария Ильинична: А где мне быть? В Москве Вашей? Я там уже была.

Дроздов: Ну почему обязательно в Москве? В Михайловском, в Ясной Поляне... Там наврядна зарплата больше.

Мария Ильинична: Да, но я не занимаюсь ни Пушкиным, ни Толстым.

Дроздов: Салфеточка есть у Вас?

Мария Ильинична: Да.

Дроздов: Ну, готово.

Мария Ильинична: Спасибо Вам огромное. Пойдемте.

Sahne 3, 2 kişi, 48:33 – 49:45 dakikaları arası.

Мария Ильинична: Подлец Вы, Петр Сергеевич!

Дроздов: В каком смысле?

Мария Ильинична: Значит Щегловитов – писатель третьего ряда, да? А музейные работники – попрошайки и захребетники. А Вам при этом интересен репортаж с луны.

Дроздов: Вы о чем?

Мария Ильинична: Я вот об этом! Вот об этом! Вы все это время, Вы не только знали, что музей закрывают, Вы и приехали-то сюда угодье выбирать для своего министерства. Что Вы там собираетесь построить? Фонд экономического образования. С ресторанами и спальнями, я надеюсь. Уйдите с газона!

Дроздов: Стоп! Стоп! Стоп! Мария Ильинична, знал я, не знал... какая разница? Естественно, знал. Вообще, это моя работа – оценивать эффективность экономических объектов. Потом я не совсем понимаю, почему мы здесь и в таком тоне должны разговаривать об этом? Поехали в ресторан, я Вам все расскажу, объясню.

Мария Ильинична: Вы что думаете, что я после такого, куда-нибудь с Вами поеду?

Дроздов: После какого такого? Решение еще не подписано.

Мария Ильинична: Вы меня что, за идиотку держите? Жлоб московский! Мерзавец!

Дроздов: Выбирайте выражения. Я все-таки федеральный чиновник.

Мария Ильинична: Ах так!

Sahne 4, 2 kişi, 01:02:10 – 01:05:35 dakikaları arası.

Мария Ильинична: Это мама звонила?

Дроздов: Нет, Лидка.

Мария Ильинична: А Лидка – это кто?

Дроздов: Невеста моя.

Мария Ильинична: Какая невеста?

Дроздов: Я думаю, по-видимому, бывшая.

Мария Ильинична: А Лидка в курсе, что она бывшая?

Дроздов: Пока нет.

Мария Ильинична: Подожди, Петя, я чего-то не понимаю. То есть ты тут со мной это все затеял, а у тебя в Москве девушка ждет, что ты на ней женишься?

Дроздов: Маша, не напрягайся, я все решу.

Мария Ильинична: Да я не напрягаюсь. Уходи.

Дроздов: Ты чего? Я же тебе все по-честному сказал. Я же мог сказать, что это моя секретарша звонила.

Мария Ильинична: Петя, ты мне сказал, что ты не женат.

Дроздов: А я и не женат. Я собирался жениться.

Мария Ильинична: Вот иди и женись! До свидания!

Дроздов: Маша, ты странная какая-то. Люди сходятся, расходятся. Собирался я жениться, теперь не собираюсь. Я должен был сохранять невинность до нашей встречи? Какая правильная ты.

Мария Ильинична: Я не правильная, Петя, я битая. Я на чужом несчастье ничего строить не собираюсь. Пробовала уже. Большое спасибо.

Дроздов: Маша, ну это вообще не твои проблемы.

Мария Ильинична: Ты так думаешь? Там у тебя девушка, которой ты делал предложение, в любви признавался. Она наверное сейчас свадьбу планирует. Ты извини, но я не хочу быть ничьим кошмаром.

Дроздов: Да каким кошмаром, Маша? Я тебе сказал: «Я разберусь.»

Мария Ильинична: А я тебе сказала: «Все, Петя, уходи!»

Дроздов: Да? Во! Никуда я не пойду. Я здесь останусь. Мне здесь с тобой очень хорошо. Понятно?

Мария Ильинична: Пошел вон! Бесчувственная, жестокая дрянь.

Sahne 5, 2 kişi, 01:20:15 – 01:23:00 dakikaları arası.

Мария Ильинична: Ты зачем приехал?

Дроздов: Дрова тебе решил поколоть.

Мария Ильинична: Как твоя свадьба?

Дроздов: В следующем месяце, если невеста согласится.

Мария Ильинична: А она что, передумала?

Дроздов: Маша, выходи за меня замуж ... в следующем месяце.

Мария Ильинична: Я? Почему я?

Дроздов: То есть ты мне отказываешь?

Мария Ильинична: Ну, я в Москву не поеду.

Дроздов: Не надо в Москву.

Мария Ильинична: А как же твое министерство?

Дроздов: А я там больше не работаю. Я уволился.

Мария Ильинична: Петя, я чего-то не понимаю.

Дроздов: Чего ты не понимаешь? Ну, чего ты молчишь то? Согласна? Нет?

Мария Ильинична: А я не знаю, что говорить, Петя. Я не знаю, как себя вести и что делать.

Дроздов: Я знаю. Встань. Подойди ко мне. Обними меня и скажи: «Как я рада, мой любимый, что ты ко мне приехал.». Ну что ты плачешь, а? Ну что ты плачешь? Плакса ты у меня, Машка.

Öğrenenlerin filmin akışını anlayıp anlamadıklarını ölçmek ve eksik ya da yanlış anlaşılan yerler varsa düzeltmek için yapılan bu uygulama, aynı zamanda yazma becerisini de geliştirmektedir. Öğrenenlerden filmin detaylarıyla ilgili hazırlanmış birleşik cümleleri tamamlamaları istenir. Öğretmen tarafından hazırlanan cümleler; detay, sebep ve sonuç içermektedir.

Örneğin: *Продолжите предложения так, чтобы они соответствовали содержанию фильма.*

- Дроздов приехал в музей, с целью...
- Беглецов уезжает на завод, потому что...
- Дроздов считает, что русскую классику нужно запретить, потому что...
- Ильин и Дроздов ночью идут к Марии Ильиничне домой, чтобы...
- Мария Ильинична держит козу, так как...
- Мария Ильинична верит, что Щегловитов...

- Мария Ильинична против проведения свадебных фотосессий в музее, потому что...
- Дроздов меняет свое решение о музее, так как...
- Мария Ильинична выгоняет Дроздова из своего дома после того, как узнает, что...
- Дроздов в последнем эпизоде вернулся к Марии Ильиничне, чтобы...

Aşağıdaki uygulamada filmde geçen deyim, atasözü, antroponim, anıştırma, özolgu içeren ifadeler incelenmektedir. Bu birimler konuşma dilinde sık kullanılmakta olup ders kitaplarında onlara çok yer verilmemektedir. Dolayısıyla doğal konuşma ortamında öğrenenin sorun yaşamasına yol açmaktadır. Filmde en yaygın olanlar seçilir, iki veya daha fazla seçenekten doğru anlamı olanın bulunması istenir. Seçeneklerin çok basit olmamasına dikkat edilmelidir. Uygulamanın örneği aşağıda verilmiştir. (Cevap anahtarı: 1-б, 2-б, 3-б, 4-а, 5-а, 6-б, 7-б, 8-а, 9-а, 10-а, 11-б, 12-а, 13-а, 14-б, 15-б, 16-б, 17-б, 18-а, 19-б, 20-а, 21-а, 22-б, 23-б, 24-а, 25-б)

Определите значение выражений по контексту.

1. «Обязательно в грязном белье копать?»

- а) они перебирают чьи-то личные вещи
- б) они затрагивают чью-то личную жизнь

2. «Мы невероятно счастливы видеть высоких гостей в нашем музее.»

- а) гости очень высокого роста
- б) это очень важные гости

3. «Владимир Николаевич, ты цирк-то прекрати!»

- а) Владимир Николаевич показывает цирковой номер
- б) Владимир Николаевич ведет себя несоответственно

4. «Сейчас я покажу, как забастовки устраивать.»

- а) это угроза
- б) сейчас будут обучать, как правильно устраивать забастовки

5. «Ребят, я вас всех посажу.»

- а) ребятам угрожают тюрьмой
- б) ребятам предлагают секс

6. «Говорите на здоровье.»

- а) говорить – полезно для здоровья
- б) предлагают говорить без ограничений

7. «Вы вон не пьете, шкурку бережете...»

- а) ухаживает за своей кожей
- б) заботиться о своем здоровье

8. «Мы тут все просто на нервах.»

- а) все волнуются и нервничают
- б) у них играют на нервах

9. «А если человек прилично выглядит, следит за собой...»

- а) человек ухаживает за собой
- б) человек следит за собой при помощи видеокамер

10. «Что думает, то и говорит.»

- а) прямолинейный, честный
- б) глупый, банальный

11. «Ты к ней не подкатывал? Баба то она интересная.»

- а) подъезжал ли он к ней на машине?
- б) проявлял ли ей знаки внимания?

12. «Через два часа будете как новенький.»

- а) он будет выглядеть хорошо и чувствовать себя хорошо
- б) ему купят все новое

13. «... мы поспорили, и я погорячился.»

- а) вспылil, вышел из себя
- б) у него поднялась высокая температура и у него горячий лоб

14. «Градус нашего разговора был, мне кажется, излишним.»

- а) было очень жарко, около 40 градусов
- б) беседа велась на повышенных тонах

15. «Знаете, Вы тоже вчера чёрти-чего наговорили.»

- а) вчера говорили о чертях
- б) наговорили много лишнего

16. «Меня когда-то в юности совершенно потрясла его история.»

- а) она тряслась и дрожала как от холода
- б) она была ошелоmlена

17. «Маша, ты с ума сошла?»

- а) у Маши проблемы с умственными способностями
- б) Маша ведет себя безрассудно

18. «Здесь люди кругом.»

- а) поблизости много людей
- б) люди встали в круг

19. «Вы меня что, за идиотку держите?»

а) ее держат за руку чуть выше локтя

б) ее принимают за дуру

20. «Выбирайте выражения.»

а) следите за своими словами

б) ищите новые фразы

21. «Я на чужом несчастье ничего строить не собираюсь.»

а) не хочет никому вставать поперек дороги

б) отменяется строительство

22. «Я не хочу быть ничьим кошмаром.»

а) не хочет никому сниться

б) не хочет никому принести горя

23. «Да, зашибись.»

а) это приказ

б) это выражение эмоций

24. «Петр Сергеевич, имейте совесть.»

а) попытка пристыдить

б) совет приобрести совесть

25. «У тебя с головой не все в порядке!»

а) не расчесаны волосы

б) ведет себя неадекватно

Dinlediğini anlama ve filmin genelinden doğru sonuçlar çıkarabilme becerilerini geliştirmek için öğrenenlere aşağıdaki uygulama sunulmaktadır. Filmin bir sahnesi 2-3 defa dinletilir ve öğrenenlerden sahne içeriğiyle ilgili yazılmış cümlelerin doğru olup olmadığını (Doğru/Yanlış şeklinde) belirtmeleri istenir. Bu uygulamanın bir diğer şekli ise yazılı metin verip okuduğunu anlama becerisini geliştirmektir. Seçilen bir dakikalık sahne 1:11:42 – 1:12:43. (Cevap anahtarı 1-H, 2-D, 3-D, 4-H, 5-D, 6-H, 7-H, 8-D, 9-H, 10-D)

Просмотрите эпизод. Определите истинно ли высказывание (да/нет)

Лидя: «Петенька, мы же взрослые люди с тобой. Тебе сейчас кажется, что ты влюбился. Ты знаешь, я даже рада за тебя. Это так прекрасно. Ты хоть развлечешься, взбодрись. Петя, ну причем здесь наша свадьба? Ну, у

нас есть четыре недели. Хочешь, поезжай к ней, к своей чудачке. Насладишься жизнью с козами и курами. Давай поговорим спокойно. Петечка, я - взрослая девочка, и знаю, как жизнь устроена. Я собираюсь замуж раз и навсегда, на всю жизнь. И никакие Маши, Лены, Наташи, Снежаны не могут помешать нам строить разумную, счастливую семью.»

- 1. Петя – друг жениха*
- 2. Лида не боится конкуренток*
- 3. Свадьба через месяц*
- 4. Маша, Лена, Наташа и Снежана – лучшие подруги Лиды*
- 5. Призывает к спокойному диалогу*
- 6. Медовый месяц хочет провести в деревне*
- 7. Лида очень ревнует*
- 8. Лида и Петя – жених и невеста*
- 9. Лида хочет жить с козами и курами*
- 10. Лида уверена, что знает многое о жизни.*

Aşağıdaki uygulama geniş sözcük çalışması içermektedir. Filmin diyaloglarından konuşma dilinde yaygın sözcükler içeren cümleler seçilir ve bu sözcükler cümlelerin içinde belirtilir (çalışmamızda altı çizilmiştir). Öğrenenlerden altı çizilmiş sözcüklerin yerine cümlelerin anlamına uyan eş anlamlı sözcükler bulmaları istenir. Sözcük sayısı fazla olduğundan dolayı kapsamlı ve uzun süren bir çalışma olabilir. Zaman kısıtlılığından dolayı sınıf gruplara bölünüp materyal hacmi de küçültülebilir veya uygulamanın bir kısmı sınıfta yapıp kalanı ödev olarak verilir. Öğrenenler, tahmin edemediği sözcüklerin anlamlarını bulmak için açıklayıcı sözlük ve/veya eş anlamlı sözlük kullanımına yönlendirilir. Örneğimizde sınıf üç gruba bölünür, ayrıca ödev verilir. Ödev bir sonraki derste kontrol edilir, yanlışlar düzeltilir, anlaşılmayan noktalar açıklanır.

Найдите синонимы подчеркнутым словам, опираясь на контекст.

Grup 1:

- *«Жрать они нам давать сегодня будут?» (трескать, лопать, есть жадно и много)*

- «... и участвовать в этой показухе.» (Видимость, выставление на показ, фальшивость, декларативность)
- «А я, Машечка, если есть какой-то шанс, что этот мужик нам поможет, не то что столы или там на коленях ползти.» (мужчина, простолюдин, человек низшего сословия, крестьянин)
- «Устроят тут бордель, будут девок своих возить, шашлыки жарить.» (публичный дом) (женищина легкого поведения)
- «Вам интересно, когда люди перед вами корячатся, харчи свои последние выкладывают?» (прилагать чрезмерные физические усилия, надрываться, выполнять непосильную работу) (еда, пища, съестные припасы)
- «...без русской литературы будет нация жлобов и уголовников.» (жадный и грубый человек) (злоумышленник, преступник)

Групп 2:

- «А то, что я эту язву заработал мотаясь по стране, которая вся состоит из таких вот идеалистов-захребетников, которые единственное что могут - это клянчить.» (бродить, проводить время в беготне, хлопотах), (тунеядец, паразит, бездельник), (просить неотвязно, выпрашивать)
- «И из жуль, которые сами себя обворовывают. А ты как хочешь, так и латай этот гребанный бюджет.» (мошенники, воры), (чинить, устранять недостатки), (проклятый, скверный, ненавистный, долбаный)
- «Вот она от этого молодца из Москвы сюда и свинтила.» (уходить, убежать, сматываться)
- «Там Лариса Петровна для Вас суп сообщила.» (приготовить, устроить, организовать)
- «Мы Вас вчера накачали, мы же и откачаем.» (напоить, довести до состояния полного опьянения), (привести в чувство, вернуть к жизни)

Групп 3:

- «Так, Лидка, я вчера от него получил, еще должен тебе что-ли выслушивать?» (быть побитым, изруганным, опозоренным, наказанным.)
- «...если ты не в курсе.» (не быть осведомленным, не иметь представления, не знать, не иметь понятия)
- «Он один раз сюда с немцами нагрянул, хотел им наш музей запродать.» (неожиданно появиться, приехать)
- «Да, я завис здесь.» (задержаться)
- «Нет конечно, насильное удержание меня здесь попахивает серьезным криминалом, но с этим мы как-нибудь разберемся своими силами.» (быть похожим, напоминать)

Ödev:

- «Нас же так с тобой до завтра никто не хватится.» (внезапно обнаружить исчезновение, отсутствие чего-либо, начать искать)
- «Маши, не напрягайся, я все решу.» (не волноваться, не переживать)
- «Те машины, которые я здесь ставил, все это - барахло. (старые негодные вещи, скверное)
- «Я, между прочим, Петр Сергеевич, соглашался быть помощником губернатора, а не батраком на ферме.» (наемный работник)
- «Ты можешь спокойно объяснить, на что ты завелась-то?» (быстро терять самообладание, контроль над собой)¹⁴⁶

Öğrenenlerin konuşma becerilerini geliştiren aşağıdaki etkinlik önceki uygulamalarda öğrenilen konuşma dili kalıplarının ve duygusal birimlerin kullanılmasını gerektirir. Ayrıca öğrenenlerin yaratıcılığını kullanmaları da beklenir. Filmden birkaç önemli ve sonu değiştirilebilen diyalog seçilir. Öğrenenlerden sözlü ve hazırlıksız şekilde bu diyalogları farklı bir yönde geliştirmeleri istenir. Hazırlıksız ve plansız olması dilsel çevrenin bileşenlerden biri olan konuşma durumunu canlandırmaktadır. Karşıdakinin ne söyleyeceği bilinmediğinden konuşmacıların söylenenleri anlayıp hemen anlamlı şekilde cevap verme gerekliliği doğal diyaloga benzemektedir. Çalışmamız için seçilen diyaloglar aşağıdadır, toplam 11 kişinin katılması gerekmektedir. Sınıfın kalabalığına ve zaman kısıtlılığına göre aynı diyaloglar diğer öğrenenlerle de canlandırılmalıdır.

Воспроизведите в ролях диалог, продолжив его на свое усмотрение.

Diyalog 1; 3 kişi seçilir: Дроздов, Ильин, Мария Ильинична

Дроздов: А Вы знаете, Владимир Николаевич, вот я давно думаю, что вообще-то русскую классику нужно запретить. Ну, во всяком случае, в школе. Взрослые пусть читают, а вот детям голову морочить не надо.

Ильин: Это почему это?

Diyalog 2; 2 kişi seçilir: Дроздов, Мария Ильинична

Дроздов: Мария Ильинична, а я Вас везде ищу.

Мария Ильинична: Зачем?

Дроздов: Дело вот в чем...

Diyalog 3; 2 kişi seçilir: Дроздов, Мария Ильинична

¹⁴⁶ Sözcüklerin anlamları <https://dic.academic.ru/> sitesindeki sözlüklerden alınmıştır. (Çevrimiçi) 12 Şubat 2019.

Мария Ильинична: Подлец Вы, Петр Сергеевич!

Дроздов: В каком смысле?

Мария Ильинична: Значит Щегловитов – писатель третьего ряда, да? А музейные работники – попрошайки и захребетники. А Вам при этом интересен репортаж с луны.

Дроздов: Вы о чем?

Diyalog 4; 2 kişi seçilir: Дроздов, Министр

Дроздов: Слушайте, ну хоть какую-то совесть надо иметь.

Министр: Это что же, твоя музейная тетенька научила тебя вот такие вот жалкие слова говорить? Ты стихов еще не пишешь, Петя? Вот что я хочу тебе сказать. Я очень ценю твои связи наверху, но напрасно ты думаешь, что это позволяет тебе наглеть. Так что ты дашь взвешенную оценку проекту и как можно быстрее проведешь его через комиссию. Документы должны лежать у меня на столе в пятницу. В противном случае, боюсь, Петя, что красочный рассказ о твоих приключениях, о том, как ты изменил решение министерства под влиянием алкоголя и внезапно вспыхнувшей страсти может сделать твое дальнейшее трудоустройство невозможным. И никакие связи не помогут. Ты хочешь мне что-нибудь сказать?

Diyalog 5; 2 kişi seçilir: Дроздов, Мария Ильинична

Мария Ильинична: Ты зачем приехал?

Дроздов: Дрова тебе решил поколоть.

Мария Ильинична: Как твоя свадьба?

Дроздов: В следующем месяце, если невеста согласится.

Мария Ильинична: А она что, передумала?

Дроздов: Маша, выходи за меня замуж ... в следующем месяце.

Öğretmen tarafından bir atasözü listesi oluşturulur. Öğrenenlerin bu atasözlerini film karakterleriyle eşleştirmesi ve seçimini açıklaması gerekir. Uygulama grup şeklinde yapılır ve öğrenenlere listeden beğendikleri atasözlerini seçme hakkı verilir. Atasözü sözlüğü kullanılması önerilir. Öğrenenleri Rus atasözleri ve açıklamalarıyla tanıştırmak ve konuşma becerilerini geliştirmek amaçlanır. Çalışmamızdaki film karakterlerini açıklayan atasözü listesi aşağıdadır.

Сопоставте пословицы с героями фильма. Поясните причину выбора:

*Речист, да на руку нечист.; Мастера важные, да умы продажные.;
Продад душу за овсяный блин.; Полюбится сатана пуще ясна сокола.; Любовь
и попа плясать научит.; Не тот прав, кто сильный, а тот, кто честный.;*

Голь мудрена, нужда вежлива.; Снаружи красота, внутри пустота.; Молодец красив, да на душу крив.; Рубашка беленька, да душа черненька.; Алмаз и в грязи виден.; Рот шире ворот.; Не бывает плешивому кудрявым.; Чёрного кобеля не отмоешь добела.; Что копал, в то и сам попал.; Мир не без добрых людей.; Он и мухи не обидит.; Добрый человек всегда правдой живет.; Загнали волка в кут, тут ему и капут.; Хотя змея и в новой коже, а сердце у неё всё то же.; Взят из грязи, да посажен в князи.; Не всякий прут по закону тут.; Всякий дом хозяином держится.; Чем беднее, тем щедрее, чем богаче, тем скупее.; Любовь зла - полюбишь и козла.; Смелость города берёт.; Кто за правду стоит смело, тот свершит свое дело.; За народное дело бейся смело.

Aşağıdaki çalışma farklı şekillerde uygulanabilmektedir. Uygulamanın amacı, öğrenenlerin film hakkında yazılan yorumları okuyup arkadaşlarına yorumun içeriğini aktararak konuyla ilgili kendi düşüncelerini söylemeleridir. Tartışmaya açık bir uygulamadır, öğrenenler görüşlerini serbestçe açıklar. Yorumları öğrenenler bulur veya öğretmen tarafından seçilip materyal olarak derse getirilir. Kişisel olarak veya grup şeklinde yapılması sınıfın kalabalığı ve öğretmenin tercihiyle bağlıdır. Yorumlar güncel ve canlı bir dille yazıldığından dolayı okuma sırasında öğrenenlere birçok katkısı olur. İnternet yorumları konuşma dilinin yazılı hali gibi işlev görür. Bu uygulama öğrenenlerin, resmî metin ve internet dili arasındaki farkları, kullanılan sözcükler ve kısaltmaları, duyularını ifade etmek için seçilen noktalama işaretlerini görmelerini sağlar. Ayrıca seçilen yorumu sınıfa aktarırken öğrenenin de aynı sözcükleri ve ifadeleri kullanması, ardından kendi görüşünü ifade etmesi, analiz ve yorum yapması da konuşma becerisini geliştirir. Bu çalışmada öğrenenler için farklı görüşleri ifade eden dört yorum seçilmiştir.

Прочитайте комментарии. Прокомментируйте.

Yorum 1:

“№ 5 Tmitlov (Петербург) 1.09.2011, 15:22 Я скажу так: «Два дня» - удивительно красивый, легкий и забавный фильм. Нечто среднее между драмой и трагикомедией. История любви, и параллельно с ней – горькая

сатира на современный мир деньгопоклонничества и пренебрежительного отношения к культуре и духовности.

Но это если усложнять, а если проще – просто очень хорошая, светлая мелодрама о любви двух непохожих людей. Смотрится легко, несмотря на отсутствие ярко выраженных сюжетных виражей. Чудесные диалоги. Хорошие актеры. Одним словом, надо смотреть.”¹⁴⁷

Yorum 2:

“№ 7 Rin Rin (Москва) 8.09.2011, 16:45 Фильмов, подобных этому, сейчас выходит крайне мало, если не сказать совсем ноль. "Два дня" - это очень красивая и драматичная история любви, развивающаяся на фоне вроде бы и современных декораций, но при этом в самом ностальгическом, архаичном и девственном уголке современности – в музее-усадьбе.

Фильм цепляет практически с самых первых кадров, и не отпускает до самого конца. И вовсе не потому, что это остросюжетная история с детективной подоплекой. А просто потому, что здесь видны настоящие чувства, которым невозможно не поверить. Это, конечно, говорит в первую очередь о хороших актерах, а также о мастерстве сценаристки, которая превратила банальную, в общем-то, историю, в настоящую сказку наяву.

Мне лично всегда нравились такие неторопливые эмоциональные фильмы, а уж если учесть, что действие происходит на фоне завораживающе прекрасных русских пейзажей, да еще и напрямую связано с великой русской литературой – ну как тут остаться равнодушным, ума не приложу.

В общем, "Два дня" я категорически рекомендую к просмотру всем. Это удивительный, трогательный, искренний, а иногда искрометно смешной фильм, что называется, и уму, и сердцу.”¹⁴⁸

Yorum 3:

¹⁴⁷ (Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/>, 05 Ocak 2019.

¹⁴⁸ (Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/>, 05 Ocak 2019.

“№ 32 русса нова (москва) 7.11.2011, 18:34 Нелепый сценарий, слабая режиссура. Роскошная, удивительная Рапопорт и (надо отдать должное), в общем-то, неплохо, обаятельно сыгравший Бондарчук не вытянули фильм. Сценарий Авдотьи Смирновой даже местами откровенно глуп: диалог губернатора и замминистра на заводе - это просто апофеоз глупости. Положительная реакция некоторых зрителей на фильм, прежде всего, связана с романтическими мотивами а-ля Золушка и чиновник, которые не просто вторичны, а слизаны начисто - вспомним Вячеслава Тихонова и любовь Полищук (Любовь с привилегиями), Михаила Ульянова в конце-концов. От полного провала спасают фильм хорошие актеры. Но, в целом, за них немного обидно. Впрочем, на поклонников "Рабыни Изауры" и "Дикой розы" Смирнова смело может рассчитывать. Уж они-то ее в обиду не дадут:)”¹⁴⁹

Yorum 4:

“№ 56 Элина Г. (Киев) 18.12.2011, 16:19 Разочарована. При всем моем уважении к Дуне Смирновой, при моем интересе к ее яркой позиции по многим вопросам, в том числе по защите современного российского кино - и тут вдруг такое откровенное "ничего". Ни уму ни сердцу. Все очень натянуто, от нарочитого образа чиновника до гиперболизированно дерзкой главной героини, которая априори воспринимается положительной, просто потому что она главная героиня, просто потому что она работает в музее и просто потому, что она, как положено настоящим интеллектуалам, не должна стесняться плевать в лицо чиновникам. Рапопорт - большая актриса большого европейского интеллектуального кино, что ее заставило взяться за такую откровенно неудачную роль... Не зря Смирнова так нервничала на презентации фильма, готовая наброситься на каждого, кто попытается критично отнестись к этой работе.”¹⁵⁰

Konuşma becerisini geliştiren bir sonraki uygulamada öğrenenlerin filmi değerlendirmeleri ve görüşlerini açıklamaları istenir. Değerlendirme öğretmenin

¹⁴⁹(Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/>, 05 Ocak 2019.

¹⁵⁰(Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/>, 05 Ocak 2019.

verdiği ölçütlere göre yapılır. Aşağıda örneği verildiği gibi, öğretmen bir ölçüt listesi hazırlar, öğrenenler de bu listeye uygun sahne, oyuncu, ifade vb. seçer. Seçimler yorumlarla açıklanır. Bu, tartışmaya açık bir uygulamadır. Çalışmamızda öğrenenler tarafından en komik, romantik, trajik, korkunç, ilginç vb. sahneler seçilir. “Sahne” seçimi diğer seçeneklere göre daha faydalıdır çünkü sadece karakterin ismini söylemek yerine sahneyi anlatmak gerekir ve bunun için öğrenenler birleşik, sıralı ve bağlı cümleler kullanmak zorunda kalır. Bu da konuşma becerilerini daha yüksek seviyelere taşımaya yardımcı olur.

Опишите сцены, соответствующие указанным номинациям.

- *Самая смешная сцена...*
- *Самая романтическая сцена...*
- *Самая трагичная сцена...*
- *Самая страшная сцена...*
- *Самая глупая сцена...*
- *Самая интригующая сцена...*
- *Самая добрая сцена...*
- *Самая ненужная сцена...*
- *Самая реалистичная сцена...*
- *Самая плохо сыгранная сцена...*

Filmin konusunu ve ana mesajını daha iyi anlamak için yukarıda da sözü geçen, 2011 yılında gerçekleşen “Kinotavr” festivalindeki basın toplantısından¹⁵¹ bazı parçalar incelenir. Filmin yönetmeni filmdeki çatışma noktalarından söz etmektedir. Öğrenenlere filmdeki çatışma noktalarını bulmaları teklif edilir. Öğretmen yardımıyla aşağıdaki karşıt taraflar belirlenir.

Найдите противопоставления в фильме. Прокомментируйте.

- *Богатый/бедный*
- *Мир власти и чиновников/мир духовной интеллигенции*
- *Мир литературы/реальный мир*

¹⁵¹ (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=cXn0gvcnkhM>, 29 Ocak 2019.

Bu çatışmalar yorumlanır, tartışılır, filmdeki kişileştirmeler bulunur. Destek ve ek dinleme materyali olarak bu kısmı içeren basın toplantısından bölümler izlenir (izlenecek dakikalar: 10:45-12:15; 14:00-15:35; 52:05-52:30; 58:10-01:01:33). Bu bölümlerde Rusya'nın gündeminden ve dünyanın genel problemlerinden bahsedilir. Dersin amacına ve zamana göre öğretmen tarafından konuşma becerisini geliştirmek amacıyla bu konular tartışmaya açılır.

Filmin son sahnesi de dikkat çekicidir; “mutlu son” gibi anlaşılrsa da öğrenenlerin yanılmamaları için ek olarak bu konuyla ilgili yönetmenin yaptığı açıklama izletilir (dakika 21:25-24:50). Filmin “mutlu sonla” bitmediğini anlayan öğrenenlerle bunun nedenleri konuşulur.

Film içeriğini, sözcükleri ve diğer hedeflenen noktaları inceledikten sonra film ile ilgili bir eleştiri metni incelenir. C1 dil seviyesindeki öğrenen “geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir”¹⁵². Bu nedenle basitleştirilmemiş, 06.09.2011 tarihinde Maks Milian tarafından www.kino-teatr.ru sitesi için yazılmış gerçek bir eleştiri seçilmiştir (Ek 3.5). Eleştiri metni atasözü, deyim ve diğer sözcük birimleri açısından zengindir, canlı, modern bir metin örneğidir. Eleştiri öğrenenler tarafından okunur, bilinmeyen veya anlaşılmayan noktalar öğretmenle birlikte incelenir. Bundan sonra eleştiri metni tartışılır; öğrenenlerden düşüncelerini söylemeleri, katılıp katılmadığı noktaları açıklamaları istenir. Önceden eleştiri yazma çalışmaları yapılmadıysa öğrenenlerle “eleştiri nasıl yazılır?” konusu incelenir. Ardından ya sınıfta ya da ödev olarak yazma alıştırmaları yapılır. Bir konuyla öğrencileri sınırlandırmamak için konuyla ilgili seçilmek üzere birkaç kompozisyon konusu seçilir. Bu çalışmadaki film ile ilgili konu örnekleri aşağıdadır:

Выберите тему и напишите сочинение.

- Напишите рецензию на фильм «Два дня»

¹⁵² АООÇ, s. 31. (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 17 Eylül 2018.

- Кого из героев фильма можно назвать «героем нашего времени»? Аргументируйте свой выбор.

- Автор одной из рецензий пишет, что это фильм с «с двойным концом»¹⁵³. В чем по-вашему двойственность концовки фильма и почему?

- Одной из сюжетных линий фильма является столкновение коррумпированной власти и интеллигенции. Кто из этих сторон наиболее жизнеспособен в современном мире? Аргументируйте, используя сцены из фильма и свой жизненный опыт.

- Напишите свою концовку фильма.

Görüldüğü gibi film, dilsel çevre dışında yabancı dil eğitiminde de önemli bir araçtır. Dilsel çevrenin birçok bileşenini aktaran, çeşitliliğiyle hayat gerçeğiyle ilgili neredeyse tüm konuları kapsayan film, öğrenenler için önemli bir bilgi kaynağıdır. Bununla birlikte eğitim materyaline dönüştürülürken öğretmen tarafından eklenebilen alıştırma ve uygulamalar sayesinde okuma, yazma, dinlediğini anlama ve konuşma olarak dört dil becerisini de geliştirmektedir. Kapsamlı ve uzun süreli çalışmayı gerektirmekle birlikte çok işlevli ve çok yönlü olan film materyali, yabancı dil derslerinin önemli bir parçasıdır.

¹⁵³ (Çevrimiçi) <https://afisha.ngs.ru/news/more/114265/>, 26 Şubat 2019.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada yabancı dil olarak Rusça öğretiminin dilsel çevrenin içinde veya dışında gerçekleştirilmesinin eğitim sürecini etkilediği saptanmıştır. Dilsel çevrenin dışında dil öğretiminin farklı öncelikleri olduğu ortaya konulmuştur. Dile günlük yaşamda maruz kalmak bir çocuğun anadiline hâkim olma sürecine benzeyen doğallık ve kendiliğindenlik unsurlarına sahiptir. Dilsel çevrenin dışında ise dil öğretimi tamamen kontrollü ve öngörülebilir niteliktedir. Derste dilsel çevreye benzeyen dil ortamı oluşturmak için seçilen araçların dilsel çevreyi doğru yansıtması ve öğretmenin erişimine açık olması gerekir. Bu bağlamda dilsel çevrenin özellikleri, etkisi, sınıflandırılması ve bileşenleri incelenmiştir. Yüksek motivasyon varlığı, daldırma etkisi, doğal gerçek görsel ve işitsel diziler ve doğal yaşam akışı (ulusal iletişim davranışları, sosyo-kültürel iletişim klişesi, kültürlerarası dilsel temas, konuşma durumu) bileşenlerini içeren dilsel çevrenin, geleneksel ders kitap ve materyalleriyle aktarılmasının mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Özgün ve uygun dil ortamını oluşturmak için dilsel çevrenin tüm bileşenlerini doğallığı ve gerçekçiliğiyle yansıtan, çeşitliliği ve kolay erişimiyle avantaj sağlayan, derste ve ders dışında da kullanılabilen bir materyal olarak film, bu çalışmada esas alınmıştır.

Günümüzde yabancı dil öğretiminde film kullanımına ilişkin birçok çalışma ve metodolojik öneriler bulunmasına rağmen uygulamada yaygınlık kazanmadığı saptanmıştır. Buna başlıca neden olarak ders süresinin kısıtlılığı, teknik donanım

ihtiyacı, filmin faydalı bir materyale dönüştürülmesinin uzun zaman alması, filmin derste izlenmesinin öğrencilerde dikkat dağılımına ve disiplin eksikliğine sebep olma ihtimali gibi durumların öne sürüldüğü görülmüştür. Filmin hacimsel ve içerik olarak zor bir materyal olduğunun dikkate alınmasıyla birlikte, doğru yöntem ve teknikler kullanıldığında yabancı dil öğretiminde yararlarının göz ardı edilemeyecek kadar fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sebeple çalışmamızda bir eğitim aracı olarak filmin Rusça öğretiminde, sınıfta doğallığa yakın ortam oluşturabilecek uygun ders materyaline dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

Filmin yabancı dil dersi için seçilmesi, hazırlanması ve uygulanması önemli ve kapsamlı bir süreçtir. Bu sürecin başarılı gerçekleşmesi için dikkate alınması ve uyulması gereken ilkeler tespit edilmiştir. Dilsel çevrenin bileşenleriyle film unsurları karşılaştırılıp filmin doğal ve canlı çevreyi aktarmadaki etkisi araştırılmıştır. Filmin yabancı dil öğretimindeki işlevleri ve yararları belirlenmiştir. Film kullanımında azami fayda sağlayabilmek için öğretmen ve öğrenenin yeni rolleri ve görevleri saptanmıştır.

Derste film kullanımı değerlendirildiğinde AOÖÇ'nin önerdiği eylem yaklaşım öğeleri de dikkate alınmıştır. Ayrıca filmin bir ders materyali olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört temel dil becerisinin gelişimindeki etkililiği de incelenmiştir.

Bu çalışmada farklı şartlarda uygulanabilecek bir film kullanım modeli sunulmuştur. Seçilen “İki Gün” (“Два дня”) adlı film örneğinde, filmin geniş kapsamlı ve çok işlevli bir materyal olduğu saptanmıştır. Filmin barındırdığı görsel ve işitsel diziler, zengin kelime haznesi, duygusal unsurlar, sosyo-kültürel bileşenler gibi birçok öge derste gerçek dilsel çevreye benzeyen dil ortamı yaratılması amacıyla incelenmiştir. Ayrıca C1 dil seviyesinde, dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik film temelli etkinlikler oluşturulmuştur. Söz konusu etkinliklerin aşağıda sıralandığı gibi üç bölüme ayrılması önerilmiştir:

İzleme Öncesi Etkinlikler

- Test

- Afişle çalışma (inceleme; yönlendirici sorularla ilgili tahmin ve yorum)
- Fragmanla çalışma (izleme; tahmin ve yorum; dinlediğini anlama ve not alma)
- Basın toplantısı fragmanı (dinlediğini anlama; bilgi edinme)

İzleme Sırasında Etkinlikler

- Aktörlerin filmdeki isim ve rollerinin belirlenmesi
- Film içeriğiyle ilgili soruların cevaplanması
- Karakterlerin kişilik özelliklerinin listelenmesi (sözcük çalışması, yorum, birleşik ve/veya bağlı cümle kurulması)
- Söyleyeni bulma
- Sahneleri sıralama
- Cümleleri filmdeki oluş sırasına göre dizme

İzleme Sonrası Etkinlikler

- Dinleyerek boşlukları doldurma
- Sahneleri seslendirme
- Film içeriğine uygun olarak cümle tamamlama (birleşik, bağlı ve sıralı cümle türleri)
- İfadelerin anlamlarını doğru bağlamda belirleme
- Doğru/Yanlış seçme
- Eş anlamlı sözcükler bulma
- Alternatif diyalog geliştirme
- Atasözü-karakter eşleştirme
- Yorum inceleme
- Sahne değerlendirme
- Çatışma noktalarını bulma, yorumlama ve tartışma
- “Mutlu son” sahnesini tartışma
- Eleştiri inceleme
- Kompozisyon yazma

Oluşturulan film temelli etkinlikler neticesinde dört dil becerisinin gelişimine yönelik sağlanabilecek başlıca kazanımlar öngörülmüştür:

Dinleme ve dinlediğini anlama

- Filmin içeriğini anlamak
- Diyalogların detaylarını kavramak
- Canlı konuşmayı anlamak ve takip etmek
- Konuşma dilinin farklarını anlamak

Konuşma

- Tahmin yürütmek
- Analiz etmek, yorumlamak ve eleştirmek
- Görüşlerini açıklamak ve savunmak
- Hedef dilin vücut dilini ve konuşma tarzını taklit etmek
- Canlı konuşmayı yürütmek ve yönlendirmek
- Hedef dilin sosyo-kültürel “kuralları” ve zihniyeti çerçevesinde iletişim kurmak
- Doğru ritim ve tonlama ile telaffuz etmek
- Sözcük dağarcığını genişletmek

Okuma ve okuduğunu anlama

- Akıcı okumak
- İnternet yorumlarını ve eleştiri okuyup anlamak
- Metinden doğru bağlamda anlam çıkarmak
- Sözcüklerin ve ifadelerin anlamlarını doğru bağlamda belirlemek

Yazma

- Not almak
- Düşüncelerini yazıya aktarmak
- Eleştiri yazmak
- Birleşik, bağlı ve sıralı cümle türlerini kullanmak
- Uygun üslubu seçmek

Sonuç olarak “İki Gün” filmi, öğrenenlere dil yetkinliği kazandırmakla birlikte hedef dilin kültürel imgelerini, ulusal değerlerini ve konuşma dilini aktaran öğretim materyaline dönüştürülmüştür.

Film, hacim ve içerik olarak sahip olduğu birçok unsur ve detaydan dolayı kapsamlı ve komplike bir öğretim aracıdır. Bu materyalin çok işlevliliğini korumak ve sağladığı tüm yararlardan istifade edebilmek için uzun vadedeki faydasının değerlendirilmesi, sağladığı katkıların ve sakıncaların incelenmesi gerekmektedir. Film etkinliklerinin yabancı dil olarak Rusça öğretim sürecini tamamlayacak ayrı bir ders olarak üniversitelerin eğitim programına dâhil edilmesi ile ilgili proje ve çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

Alimjanova, Gauhar M.	Karşılaştırmalı Kültürdilbilim , Çev. Seyhan Uçar, Şekip Aktay, Ankara, Gazi Kitabevi, 2016.
Akişina, Alla A. vd.:	Jest i mimika v russkoy reči , Moskva, Russkiy Yazık, 1991.
Aksan, Doğan:	Her Yönüyle Dil. Ana Çizgileriyle Dilbilim , Ankara, Türk Dil Kurumu, 2009.
Andriuşina, Natalya P. vd.:	Leksiçeskiy Minimum po Russkomu Yazıku Kak İnostrannomu, Serisi (A1-2,B1-2,C1-2) , Zlatoust, Sankt Peterburg, 2015.
Azimov, Elhan G. vd.:	Noviy slovar metodiçeskih terminov i ponyatiy , Moskva, İKAR, 2009.
Aydın, Barış:	Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi , bs. 1, Ankara, Seçkin, 2015.

Bak, Hadi:	“Türk Öğrencisi Bakış Açısıyla Rusça Sözdizimi Disiplini”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , C.21, No: 4, Aralık 2017, s. 1673-1677.
Balıhina, Tatyana M.:	“Naučniye teorii i praktika kommunikativnoy adaptatsii v novoy yazıkovoy srede i obrazovatelnom prostranstve”, Vestnik RUDN, Voprosı obrazovaniya: yazıkı i spetialinosti , 2010, No:4, s. 9-16.
Başkan, Özcan:	Bildirişim, İnsan-Dili ve Ötesi , İstanbul, Multilingual, 2003.
-----	Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler ve Çözümler , İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1969.
Begeneva, Elena İ.:	Russkaya gazeta k urtennemu kofe. Polosatıy reys , Ridero, 2017.
Bereznyatskaya, Marina A. vd.:	“İspolzovaniye autentıchnıh hudojestvennıh filmov v obučenii PKİ”, İnnovationnoe prepodavaniye russkogo yazıkı v usloviyah mnogoyazıçıya , No:1, Moskva, Rossiyskiy universitet drujbı narodov, 2014, s. 40-43.
Bıkova, Olga P.:	“Uçebniye moduli dlya rabotı s videomaterialom”, Russkiy yazık za rubejom, Sovremenniye sredstva obuçeniya , No:2, 2009, s. 33-40. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=13604368 , 20 Eylül 2018.
Bogomolov, Andrey N.:	Nauçno-metodiçeskaya razrabotka virtualnoy yazıkovoy sredi distantsionnogo obuçeniya

	inostrannomu (russkomu) yazıku , Doktora Tezi, 2008.
Bodrova, Tatyana Y. vd.:	“Nekotorie aspektı formirovaniya kommunikativno-reçevoy kompetentsii na videouroke pri izuçenii RKİ”, Aktualniye problemı gumanitarnıh i estestvennih nauk , C:5, No:5, 2016, s. 13-15. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=26099846 , 21 Eylül 2018.
Burvikova, Yekaterina V.	“Russkiy yazık v Novoy Anglii: opıt prepodavaniya RKİ v universitetah”, Russkiy yazık za rubejom , No:1, 2012, s. 116-120.
Cummins, Jim:	Immersion Education for the Millennium: What We Have Learned from 30 Years of Research on Second Language Immersion , Second Katoh Gakuen International Symposium on Immersion and Bilingual Education, Katoh Gakuen, s. 34-47. (Çevrimiçi) https://carla.umn.edu/cobaltt/modules/strategies/CUMMINS/CUMMINS.PDF , 03 Eylül 2018.
Çaybok-Tverefu, İldiko:	“İspolzovaniye kinofilmov na praktičeskih zanyatiyah po RKİ”, Ruskiy yazık za rubejom , No:4, 2010, s. 96-100. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=15238739 , 21 Eylül 2018.
Demircan, Ömer:	Yabancı Dil öğretim Yöntemleri , İstanbul, Can Ofset, 1.bs., 1990.
Demirel, Özcan:	Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil

	Biyografisi, Dil Dosyası , Ankara, Pegem Yayınları, 2011.
Doğan, Candemir:	SistematiK Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri , İstanbul, Ensar Neşriyat Tic. A.Ş., 2012.
Juravleva N. A.:	Yazıkovaya sreda kak obuçayuşiy faktor i rezerv povişeniya effektivnosti kratkosroçnogo obuçeniya russkomu yazıku , Doktora Tezi, Moskva, 1981.
Esin, Funda v.d.:	“Antik Roma’da Müzik ve Müzik Eğitimi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi , C. 10, No:51, Ağustos 2017, s. 390 -399. (Çevrimiçi) http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt10/sayi51_pdf/3sanattarihi_arkeoloji_cografya/esin_funda.pdf , 01 Mart 2018.
Firdevs, Güneş:	Firdevs Güneş, “Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , C.8, No:15, 2011, s. 123-148. (Çevrimiçi) https://pegem.net/dosyalar/dokuman/122219-2011062815530-06gunes.pdf , 14 Mart 2018.
Goyhman, Oskar Y. vd.:	Reçevaya kommunikatsiya: uçechnik , 2.bs., Moskva, İNFRA-M, 2001.
Herron, Carrol A. vd.:	“The Effect of Authentic Oral Texts on Student Listening Comprehension in the Foreign Language Classroom”, Foreing Language Annals , C:VI, No:24, 1991, s. 487-495. (Çevrimiçi) www.researchgate.net/publication/227895832_The_Effect_of_Authentic_Oral_Texts_on_Student_L

	listening_Comprehension_in_the_Foreign_Language_Classroom, 03 Nisan 2019.
İgnatyev, Oleg V.:	Sredstva verbalnogo i neverbalnogo vozdeystviya na uçaşihsea pri izuçenii russkogo yazıka s ispolzovaniem filmov, Vestnik RUDN, Russkiy i inostrannıe yazıki i metodika ih prepodavaniya , No:3, 2012, s. 109-113.
İmer, Kamile vd.:	Dilbilim Sözlüğü , İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2011.
İsmaili, Merita:	“The Effectiveness of Using Movies in the EFL Classroom”, Academic Journal of Interdisciplinary Studies , MCSER-CEMAS-Sapienza, University of Rome, C:2, No:4, Mayıs 2013, s. 121-132.
İvanova, Liudmila A:	Liniya kinoobrazovaniya v pedagogike Rossii (Konets XIX-XX vv) , Magister Dixit, 2012, s.74-93. (Çevrimiçi) https://cyberleninka.ru/article/n/liniya-kinoobrazovaniya-v-pedagogike-rossii-konets-xix-xx-vv , 22 Şubat 2019
İsmaili, Merita:	“The Effectiveness of Using Movies in the EFL Classroom”, Academic Journal of Interdisciplinary Studies , MCSER-CEMAS-Sapienza, University of Rome, C:2, No:4, Mayıs 2013, s. 121-132.
İşcan, Adem:	“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi”, Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish , C.6, No:3, Yaz 2011, s. 939-948.

İşcan, Adem vd.:	“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 2016, C.20, No:4, s.1265-1278.
Kagan, Moisey S.:	Estetika kak filosofskaya nauka , Sankt-Peterburg, Petropolis, 1997.
Kapitonova, Tamara İ. v.d.:	Sovremennie metody obučeniya russkomu yazıku inostrantsev , 2. bs., Moskva, Russkiy Yazık, 1987.
Kaya, Zeki:	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme , Ankara, Pegem A yayıncılık, 2005.
Kelly, L.G.:	25 centuries of language teaching : an inquiry into the science, art, and development of language teaching methodology , 500 B.C., 2 bs., Rowley, Newbury House Publishers, 1976.
Konoplev, Boris N.:	Osnovi kinoproizvodstva , 3.bs., Moskva, İskusstvo, 1988.
Lebedinskiy, Sergey İ. v.d.:	Metodika prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo , Minsk, BGAU, 2011. (Çevrimiçi) https://www.twirpx.com/file/1118408/ , 09 Nisan 2018.
Leontoviç, Olga A.:	Russkaya yazıkovaya liçnost: osobennosti kommunikativnogo povedeniya , Stil, 2003, s.

	173-185. (Çevrimiçi) https://www.rastko.rs/cms/files/books/49c739efe371b , 03 Kasım 2018.
Lihomanova, Liudmila F. vd.:	“Vozmojnost ispolzovaniya video v protsesse obučeniya inostrannomu yazıku” , Materialı naučno-metodiçeskoy konferentii Severozapadnogo instituta upravleniya, No:1, 2011, s. 193-200. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=16923823 , 18 Ocak 2018.
Lippman, Walter:	Public Opinion , New York, Harcourt, Brace and Co, 1922.
Martin, Andrew:	“Speaking About Film and Learning Anout Speaking: Teaching Spaeking Through Film Study”, The Tesolanz Journale , C:14, 2006, s.16-31.
Meng, Valeriya A.:	“Ucebnyy film v oteçestvennoy pedagogike: Ot istokov zarojdeniya k novım vozmojnostyam ispolzovaniya v sovremennom obrazovanii”, Pedagogika, İzvestiya Universiteta im. A.İ.Gertsena , 2012, s. 117-127.
Mirvan, Xhemaili:	“The Advantages of Using Films to Enhance Student’s Reading Skills in the EFL Classroom”, Journal of Education and Practice , C:4, No:13, 2013, s. 62-66.
Monastırskiy, V.A.:	“Kino kak vid iskusstva”, Vestnik Tambovskogo Universiteta: Gumanitarne nauki , VI Derjavinskie çteniya, 2001, s.79-82. (Çevrimiçi) https://cyberleninka.ru/article/n/kino-kak-vid-

	iskusstva, 10 Eylül 2018.
Moradi, Meryem:	“Analiz yazıkovoy interferentsii v protsesse osvoeniya russkogo udareniya v usloviyah otsutstviya yazıkovoy sredi”, Vestnik RUDN, Seria Teoriya yazıka. Semiotika, Semantika. 2014, No: 1, s. 149-150.
Narukve, O.Ç.:	Funksionalnaya rol russkogo yazıka v malih sotsialnih gruppah nigeriytsev , Doktora Tezi, Moskva, 1993.
Nazarova, İrina V.:	“İz opıta obuçeniya RKİ v usloviyah otsutstviya yazıkovoy sredi”, Problemi prepodavaniya filologičeskih distsiplin inostrannim uçaşımsea , Voronej, Voronejskiy Gosudarstvenniy Universitet, No:1, 2010, s. 56-60. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=21702947 , 23 Temmuz 2018.
Naydina, T.E. vd.:	Jivoy russkiy: sluwaem i ponimaem razgovornuyu reç 2 , Zlatoust, Sankt-Petersburg, 2018.
Ned, Seelye H.:	Teaching Culture: Strategies For İntercultural Communication , 3.bs., Lincolnwood, National Textbook Co, 1993. (Çevrimiçi) https://openlibrary.org/books/OL1038022M/Teaching_culture , 04 Ağustos 2018.
Orehova, İrina A.	“Yazıkovaya sreda est. Yazıkovoy sredi net”, Russkiy yazık za rubejom. Metodika i praktika obuçeniya vne yazıkovoy sredi , No:3, 2007, s.35-38.

-----	Yazıkovaya sreda. Popıtka tipologii , Moskva, Pedagogika, 2009.
-----	Obuçayışiy potential russkoy sredı v formirovanii lingvokulturologičeskoj kompetentsii inostrannıh uçaşıhsea , Doktora Tezi, Moskva, 2004.
Özer, Zeynep B.:	“Antroponim Çevirisinin Kültürdilbilimsel Yönü”, Çev. S. Acar, Kültürdilbilim Temel Kavramlar ve Sorunlar , Ed. Olena Kozan, Gazi Kitabevi, Ankara, 2014, s. 157-161.
Özüdoğru, Murat vd.:	Anadil Edinimi ve Yabancı Dil Öğrenim Kuramları , Ankara, Anı Yayıncılık, 2014.
Özdemir, Emin:	Eleştirel Okuma , Ankara, Bilgi yayınevi, 7.bs., 2007.
Pliaskova, Elena A.:	“Film E. Ryazanova ‘Slujebnıy roman’ na uroke RKİ: metodiçeskie razrabotki”, Problemi prepodavaniya filologiçeskih distsiplin inostrannım uçaşımseä , No:1, 2010, Vorohej, Vorohejskiy gosudarstvennıy universitet, s. 139-144. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=21702966 , 25 Eylül 2018.
Prohorov, Yuriy Y.:	Natsionalne sotsiokulturnie stereotipi rečevogo obşeniya i ih roli v obučenii russkomu yazıku

	inostrantsev , 5. bs., Moskva, LKİ, 2008.
Prohorov, Yuriy Y. vd.:	Russkiye: kommunikativnoe povedeniye , Moskva, Flinta Nauka, 2006.
Prokofyeva, Valeriya L.:	Volşebnaya sila kino-, videofilma v formirovanii motivatsii k inoyaziçnomu obşeniyu , Lipetsk, LEGİ, 2006.
Saraç, Hakan:	“Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Sanatsal Filmler”, İDİL , 2012, C:1, No:4, s. 28-42.
Schmid, Monika S.:	Language Attrition. Key Topics in Sociolinguistics , Cambridge University Press, Cambridge, 2011.
Sçukin, Anatoliy N.:	“Metodı obuçeniya v istorii prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo”, Foreign Language Teaching , C:40, No:1, 2013, s. 107-117. (Çevrimiçi) https://master-rki.net/docs/Shtukin012013.pdf , 09 Nisan 2018.
-----	Obuçeniye inostrannım yazıkam: teoriya i praktika, ucebnoe posobiye dlya prepodavateley i studentov , Moskva, 2007.
Sirotnina, Olga B.:	Çto i zaçem nujno znat učitelyu o russkoy razgovornoy reçi , Moskva, Prosveşeniye, 1996.
-----	“Razgovornaya reç”, Effektivnoe yazıkovoe obşeniye (Bazoviye kompetentsii) , Ed. A.P. Skovorodnikova, Krasnoyarsk, Sibirskiy

	federalnyy universitet, 2014, s. 508-509. (Çevrimiçi) https://elibrary.ru/item.asp?id=24549759 , 09 Nisan 2019.
Smolovik, Olga V. vd.:	“Sravnitelnyy analiz motivov izučeniya inostrannogo yazıka u sovremennykh studentov”, Sovremennye nauçnye issledovaniya i innovatsii , No:2, 2007. (Çevrimiçi) https://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelnyy-analiz-motivov-izucheniya-inostrannogo-yazyka-u-sovremennykh-studentov , 03 Eylül 2018.
Sobolev, Ramil:	Liudi i filmy russkogo dorevoliutsionnogo kino , Moskva, İskusstvo, 1961.
Somova, Svetlana V.:	Liçnost učitelya inostrannogo yazıka , (Çevrimiçi) http://www.science-education.ru/pdf/2015/1-2/20192.pdf , 21 Eylül 2018.
Suskind, Dana:	Tridjat millionov slov , Moskva, Mann, İvanov i Ferber, 2. bs., 2017.
Şahovskiy, Viktor İ.:	“Vliyayut li amerikanizmi na istoriceskuyu sudbu Rossii i russkogo yazıka”, Russkiy yazık: istoričeskie sudbi i sovremennosti , Materialı Mejdunarodnıgo Kongressa MGU, Moskva, 2001.
Şengüder, Zoya:	Yabancı Dil Olarak Rusça Öğretiminde Drama Tekniğinin Etkililiği , Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
Şengül, Murat:	“Okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan bir model önerisi”, Milli Eğitim Dergisi , 164(4), 2004, s.36-58.

Veresçagin, Evgeniy M. vd.:	Yazık i Kultura , Moskva, Russkiy Yazık, 1976.
Veresçagin Evgeniy M. vd:	Yazık i Kultura: lingvostranovedeniye v prepodavanii russkogo yazıka kak inostrannogo , 4.bs., Moskova, Russkiy Yazık, 1990.
Yakar, H.G.İ.:	“Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel bir Değerlendirme”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi , C.1, No:19, 2013, s. 21-36.
Yalın, H. İ.:	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme , Ankara, Pegem Yayınları, 2010.
Yılmaz, Fatih vd.:	“Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi , C.3, No:10, Mart 2015, s. 223-240.
Yüce, Rüştü vd.,	“Yüksek Öğretimde Başlıca Sorunlar”, Yüksek Öğretimde Değişmeler , Türk Eğitim Derneği XII. Eğitim Toplantısı, 17-18 Kasım 1988, Ankara, s. 55-73.
Zanon, Noa T.:	“Using Subtitles To Enhance Foreign Language Learning”, Porta Linguarum , 2006, s.41-52. (Çevrimiçi) http://www.sub2learn.ie/downloads/talavn_2006_using_subtitles_to_enhance_foreign_language_learning.pdf , 21 Eylül 2018.

Weyers, Joseph R.:	“The Effect of Authentic Video on Communicative Competence”, Modern Language Journal , C.83, No:3, 1999, s.339- 349.

E-KAYNAKÇA

TDK, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b430fb7eed450.48094547 , 09 Temmuz 2018.

Avrupa Ortak Öneri Çerçevesi, (Çevrimiçi)

https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, 05 Şubat 2018.

Natsionalniy korpus russkogo yazıka, (Çevrimiçi)

<http://www.ruscorpora.ru/>, 06 Eylül 2018.

Slovari i entsiklopediyi na Akademike, (Çevrimiçi)

<https://dic.academic.ru/>, 12 Şubat 2019.

(Çevrimiçi)

https://docs.google.com/document/d/1cvoYItndF_xMV4tKZ8N3FJRYSWD8yGnSuWM3khvACik/edit, 01 Kasım 2018.

(Çevrimiçi) <https://speechpad.ru/#medtrdiv>, 01 Kasım 2018.

(Çevrimiçi)

<http://www.abramtsevo.net/guidway/aboutmuseum.html>, 26 Ekim 2018.

(Çevrimiçi)

https://www.vokrug.tv/product/show/dva_dnya/, 26 Ekim 2018.

(Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/poster/64473/>,

26 Ekim 2018.

(Çevrimiçi)

<https://www.kinopoisk.ru/film/494741/dates/>, 31 Ekim 2018.

(Çevrimiçi)

https://www.youtube.com/watch?v=oR_Bbg3A948, 26 Şubat 2019.

(Çevrimiçi)

<https://www.youtube.com/watch?v=cXn0gvcnkhM>, 26 Şubat 2019.

(Çevrimiçi) [https://www.kino-](https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/)

[teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/](https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/88143/forum/print/), 05 Ocak 2019.

(Çevrimiçi) <https://afisha.ngs.ru/news/more/114265/>, 26 Şubat 2019.

(Çevrimiçi)

https://www.google.com/search?q=2+%D0%B4%D0%BD%D1%8F&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj9hJjP7IPgAhXsTxUIHfGdABUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgsrc=jCRnBw94SLGt6M:, 23 Ocak 2019.

(Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/art/pr/2239/>, 26 Şubat 2019.

EKLER

Resim 1: Film afişı¹⁵⁴

Ek 3.1: Film listesi

No	Film Adı	Yönetmen	Yıl
1	Личные счета	Алина Чеботарева	2018
2	Временные трудности	Михаил Расходников	2017
3	Помощница	Александр Грабарь	2018

¹⁵⁴https://www.google.com/search?q=2+%D0%B4%D0%BD%D1%8F&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj9hJp7IPgAhXsTxUIHfGdABUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=jCRnBw94SLGt6M:, (Çevrimiçi) 23 Ocak 2019.

4	Два дня	Авдотья Смирнова	2011
5	Духless	Роман Прыгунов	2011
6	На районе	Ольга Зуева	2018
7	Два билета домой	Дмитрий Месхиев	2018
8	Любовь по ошибке	Дмитрий Магонов	2018
9	Одуванчик	Галина Кувивчак-Сахно	2011
10	Под дождем не видно слез	Глеб Якубовский	2018
11	Человек без сердца	Мария Ткачева	2018
12	Сердце Мира	Наталья Мещанинова	2018
13	Коллектор	Алексей Красовский	2016
14	14+	Андрей Зайцев	2015
15	Левиафан	Андрей Звягинцев	2014
16	Статус свободен	Павел Руминов	2015
17	Удиви меня	Андрей Щербинин	2012
18	После тебя	Анна Матисон	2016
19	Елена	Андрей Звягинцев	2011
20	Служебный роман. Наше время	Сарик Андреасян	2011

Ek 3.2: Senaryo

Съемочная группа 1: Слушайте, а мы генератор-то здесь поставим? Это сколько подъездов к парку?

Съемочная группа 2: Три, я узнавал.

Съемочная группа 1: А если я кран загоню, нам разрешат?

Мария Ильинична: Не думаю, вряд ли.

Съемочная группа 2: Разрешат, я договорился уже с директором.

Режиссер: Ты думай, куда тебе камеру поставить или куда-то генератор поставить. Вы не волнуйтесь, у нас прекрасная группа, отличные артисты. Аня Михалкова Акулину играет.

Мария Ильинична: А у вас что, там Акулина действует?

Режиссер: Да, у нас вся история их любви, писатель-дворянин и крепостная крестьянка.

Мария Ильинична: А кто у Вас Софью Дорн играет?

Анна Михалкова: У нас нет Софьи. У нас письма к Софье будут за кадровым текстом.

Мария Ильинична: Простите, а Вы что собираетесь снимать фильм о Щегловитом и без Софьи? Вообще-то, она - главная любовь его жизни.

Анна Михалкова: Он встречался с ней всего два дня, а с Акулиной он прожил 20 лет и родил троих детей. Для меня это - аргумент.

Мария Ильинична: А обязательно вытаскивать всю эту историю на свет? Обязательно в грязном белье копаться? Теперь без этого кино не снимают?

Анна Михалкова: Дети что-ли грязное белье?

Режиссер: Надаяя!

Анна Михалкова: Что?

Режиссер: Успокойся!

Анна Михалкова: Я просто не понимаю! Ничего что, минуточку, он их признал, дал им образование.

Мария Ильинична: Вы понимаете, что без Софьи Дорн не было б романа “Два дня”.

Анна Михалкова: А без Акулины не было бы «Записок рыбака», а рассказ «Под степи», кстати, лучший его рассказ, описывает их встречу с Акулиной. Вот с этим как?

Режиссер: Да, Вы не волнуйтесь, Марья Ильинична, у нас совершенно лирическое кино, авторское. Я бы даже сказал фестивальное.

Мария Ильинична: Ведь если бы Щегловитов не встретил Софью Дорн, он не стал бы писателем.

Анна Михалкова: Ничего бы не было. Не встретил бы он Софью, встретил бы Татьяну, Наталью ... кого угодно.

Мария Ильинична: Да нет, но Вы...

Анна Михалкова: Акулина была его музой. Поймите, для мужчин сексуальная жизнь...

Мария Ильинична: Вот Вы... Вот Вы будете снимать про сексуальную жизнь? Это же не важно...

Анна Михалкова: И об этом тоже.

Сотрудник: Здравствуйте!

Беглецов: Добрый день.

Дроздов: Здравствуйте!

Беглецов: Мы используем передовые технологии, поэтому у нас такой замечательный урожай. Свою миссию я вижу в том, чтобы в будущем область полностью могла обеспечивать себя зерном.

Дроздов: Да? Да! Поехали.

Беглецов: Поехали.

Сотрудник: Спасибо Вам!

Дроздов: До свидания! До свидания!

Репортер: Сегодня на поле уездного города М...

Беглецов: Примем программу кредитования малого бизнеса, прежде всего на селе...

Видеооператор: Начинаем съемки. Говорите, пожалуйста.

Беглецов: ... юным спортсменам и полностью решим эту проблему.

Дроздов: Куда он нас сейчас везёт?

Витя: Музей-усадьба Петра Щегловитого, писателя.

Дроздов: Это тот, который «Записки рыбака»?

Витя: Это тот самый проект.

Дроздов: Я понял. Жрать они нам давать сегодня будут?

Мария Ильинична: И в этот период Петр Сергеевич Щегловитов напишет своему другу Тургеневу: «Милый мой, я одинок как никогда прежде, но именно это даёт мне силы писать.» Пройдёмте в следующий зал.

Беглецов: Подлинные все вещи перевезем в областной музей писателей. Мебель из фондов отреставрируем, у нас там почти треть интерьера главного

здания. В глубине парка планируется строительство коттеджей в стиле швейцарского шале. Будет не хуже, чем в Константиновском.

Мария Ильинична: ... и перелаживает свою судьбу. Именно здесь, в этих стенах, будут созданы самые проникновенные страницы его главного романа «Два дня», в основу которого легла история трагической любви Щегловитово к Софье Осиповне Дорн.

Беглецов: Это же больно смотреть на такую неэффективность: 10 гектаров векового леса, пруд, уникальный ландшафт. Все это камнем висит на ...-ской области. Петр Сергеевич, Вы поймите, денег катастрофически не хватает. Катастрофически, а тут еще этот...

Мария Ильинична: Я не понимаю, кому я все это рассказываю, и участвовать в этой показухе... Пусть Владимир Николаевич сам, и я просто не хочу и не вижу в этом смысла никакого.

Дроздов: А директор где?

Ильин: Мы невероятно счастливы видеть высоких гостей в нашем музее. Ильин, директор.

Дроздов: Очень приятно.

Беглецов: Владимир Николаевич, ты цирк-то прекрати!

Ильин: Какой цирк, Сергей Иванович? Это реальное положение культуры в области. Нет? Да Вы не волнуйтесь, не переживайте. Мы с коллегами так привыкли, нам так даже удобнее. Сейчас, Петр Сергеевич, мы Вам покажем всё наше скромное хозяйство. Пожалуйста за нами, Петр Сергеевич

Беглецов: Петр Сергеевич, вообще-то говоря, мы и сами всё можем осмотреть.

Дроздов: Да нет, почему же, очень интересно.

Ильин: Вот уникальная физгармония разваливается. Я уже писал в Москву. А здесь вот у нас научные сотрудники ютятся.

Мария Ильинична: Это что за ужас? Володя? Лариса Петровна? Ребята, ну-ка встаньте немедленно. Лариса Петровна, да да какая же Вы тяжелая.

Лариса Петровна: Я, Маша, с колен не встану – это приказ директора.

Мария Ильинична: Володя, какой приказ, а?

Ильин: Мария Ильинична, идите работайте и дверь за собой закройте. Пройдемте в реставрационные мастерские.

Беглецов: Да Вы что обалдели? Какой ОМОН? Ну ладно, сейчас им мало не покажется.

Ильин: Аркаша, покажи Петру Сергеевичу, что вот это было.

Дроздов: Может Вы всё-таки встанете? Я всё понял.

Ильин: Что Вы, что Вы. Не беспокойтесь, нам удобно.

Беглецов: Виктор Олегович!

Витя: Можно без отчества.

Беглецов: Мне нужно отъехать буквально на сорок минут. Проблемы кое-какие решить, вы тут держите все под контролем, хорошо? Вы – человек, вижу, надежный. У нас тут, сами понимаете, какая публика.

Дроздов: А это что?

Лариса Петровна: Кролики. Извиняюсь.

Дроздов: Кролики.

Беглецов: Владимир Николаевич, я вот тебе гостя оставляю, так что кончай паясничать и прими людей как следует. Пётр Сергеевич, я буквально на

полчаса, нужно отъехать. Вы пока покушайте, парк осмотрите, ну ввиду того, о чем мы с Вами говорили. Не возражаете?

Дроздов: Что-то случилось?

Беглецов: Нет-нет-нет всё в силе. Извините.

Ильин: Петр Сергеевич, заберите нас от этой свиньи в федеральное подчинение.

Лариса Петровна: А я, Машечка, если есть какой-то шанс, что этот мужик нам поможет, не то что столы или там на коленях ползти. Я ему голая станцую. А ты, вместо того чтоб сейчас проповедовать, сходи лучше ко мне в кабинет, там у меня на подоконнике банка малосольных огурцов. Только ты ее не бери, ты сначала возьми корзинку у меня под столом, поставь туда банку и тащи ее сюда. Так, ой ой ой.

Мария Ильинична: Так нельзя банку просто без корзины?

Лариса Петровна: А, нет, Машечка, тебе нельзя. Так есть хоть какая-то надежда, что ты ее не разобьёшь. Катюша, давай тарелочки сюда.

Ильин: Он же не только рыбак был, он и лошадиник был страстный. У него здесь псарня была знаменитая. Я конечно думал здесь псарни восстановить, чтобы псовую охоту реконструировать, но это...

Витя: Кстати, на исторической и псовой охоте можно неплохие деньги заработать, особенно на иностранцах.

Дроздов: Так! Так что мешает?

Ильин: Как что мешает? Вы мешаете! Это же Ваше министерство запрещает музеям любую непрофильную деятельность. Мы даже кафе здесь не можем открыть.

Дроздов: Извините.

Витя: Кстати, о кафе... у Петра Сергеевича нехватка ферментов в организме, в связи с этим гастроэнтерологические проблемы.

Дроздов: Лидусь, как хорошо, что позвонила. Слушай, я вот что подумал: может быть свадьбу в усадьбе справим? Здесь красота немислимая: пруды, конюшни, барский дом. Попа найдём местного, такого колоритного. А, то есть на Мальдивы они могут лететь, а за 400 км от москвы им никак, да? Всё, давай. Я завтра приеду. Целую. Перезвоню. Вам помочь?

Мария Ильинична: С мигалкой понесете?

Беглецов: Сейчас я покажу, как забастовки устраивать. Они у меня, сука, узнают. Я им устрою демократию самоуправления. Время нашли, а! Ничего, ничего. На каждую хитрую жопу есть... Беглецова шантажировать они вздумали. Они у меня узнают, суки. Ну, у меня здесь патовая ситуация, понимаешь, патовая. Да они взбесились тут все. Они меня в сортир под конвоем водят.

Харкевич: Не под конвоем, а в сопровождении.

Беглецов: Заткнись, Харкевич! Ты понимаешь, что у меня замминистра сейчас в области, и что он меня сейчас ждёт.

Харкевич: Давайте, вызывайте вашего замминистра. Пускай приезжает и решает всё на правительственном уровне.

Беглецов: Ты, Харкевич, - больной! Это же уголовщина! Экстремизм! Запереть губернатора и его заместителей. Ведь вы нас в заложники взяли. Ребят, я вас всех посажу.

Рабочий 1: Сплав железа и никеля?

Рабочий 2: Сколько букв?

Рабочий 1: Пять, первая «и».

Рабочий 2: Инвар.

Лариса Петровна: И грибочки вот эти попробуйте, сама собирала, сама солила. Ага. Вот и баклажанчики, вот Катюшенькины, вот, совершенно необыкновенные.

Катя: Лариса Петровна всегда преувеличивает, обыкновенные баклажаны.

Лариса Петровна: Катюшечка вообще у нас такая скромница. Поставь-ка, а вообще вот угощать Вас, Петр Сергеевич, одно удовольствие. Я вообще по тому, как человек кушает, могу сказать о характере. У нас много начальников перебывало, а вот Вы совершенно от них отличаетесь. Да, вот такой правда ... вот лицо такое интеллигентное, вот, вот видно, что вот Вы совершенно другой человек, совершенно другого уровня. Правда, Владимир Николаевич?

Ильин: Ну, насчёт лица, это, конечно, женщинам виднее, но в общем и целом я впервые вижу в федеральном чиновнике такое понимание проблем культуры. Петр Сергеевич говорит мало, но в каждом слове виден острый ум и такая редкая сейчас образованность.

Дроздов: Спасибо.

Аркадий: Давайте выпьем?

Ильин: Да! У нас такая традиция: первый тост всегда за Петра Сергеевича Щегловитого, но сегодня, я думаю, все со мной согласятся, первый тост мы выпьем за его тезку - Петра Сергеевича Дроздова. Петр Сергеевич, этот музей - это жизнь наша, и у нас эту жизнь хотят отнять. И очень хочется верить, что пока в правительстве есть вот такие люди, как Вы, этому не бывать. За Вас, Пётр Сергеевич!

Дроздов: Спасибо, я, к сожалению, не пью.

Витя: Я тоже не пью.

Дроздов: А ты, Витя, выпей. Я разрешаю.

Лариса Петровна: Петр Сергеевич, а вот Вы зря отказываетесь-то. Это Аркадий настаивал-то сам, на смородиновых почках.

Витя: Петру Сергеевичу по здоровью нельзя.

Лариса Петровна: А, Витечка, а Вы-то вот сало кушайте, своё, домашнее.

Аркадий: Между первой и второй...

Катя: Аркаша, остановись.

Ильин: Петр Сергеевич, а давайте так: мы вам капельку сейчас нальем, чисто символически, чтоб Вы с нами чекнулись за Щегловитого. Это ж наш классик, великий русский писатель, с великолепными «Записками Рыбака». Они в нас воспитывают любовь к родной природе. Мы все выросли на русской классике и наша задача передать ее будущим поколениям.

Мария Ильинична: За Щегловитого!

Лариса Петровна: Петр Сергеевич, Вы мяско-то кушайте, кушайте...

Дроздов: А Вы знаете, Владимир Николаевич, вот я давно думаю, что вообще-то русскую классику нужно запретить. Ну, во всяком случае, в школе. Взрослые пусть читают, а вот детям голову морочить не надо.

Ильин: Это почему это?

Дроздов: Да потому что выходит какой-то молодой человек в жизнь с какими-то дикими представлениями. Ничему Ваша классическая литература не учит; нету таких мужчин, таких женщин, таких отношений. Нету! Ну, может когда-то были, сейчас точно нет. Человека, который поверил во все эти идеалы, ничего, кроме разочарования, в жизни не ждет. Не бывает таких святых, как князь Мышкин, таких порядочных, как Татьяна Ларина.

Мария Ильинична: Это сейчас что было? Глупость или цинизм?

Ильин: Интересный Вы человек, Петр Сергеевич.

Мария Ильинична: А что Вы меня, Владимир Николаевич, ногой бьете? Между прочим, больно.

Ильин: Я? Да, Вам показалось, Марья Ильинична.

Мария Ильинична: Мне не показалось. Вы хотите, чтобы я замолчала?

Ильин: Да, Господь с Вами! Говорите на здоровье. Только думаете!

Мария Ильинична: Вы что, не видите, что уже всё решено? Не будет никакого музея. Им же ни до чего дела нет. Устроят тут бордель, будут девок своих возить, шашлыки жарить.

Ильин: Маша, остановись!

Дроздов: Да нет, почему же. Очень интересно.

Мария Ильинична: Интересно? Интересно, да? Вам интересно, когда люди перед вами корячатся, харчи свои последние выкладывают? Интересно, да? Вы на это смотрите и смеетесь. Интеллигентное у него лицо! Да у Вас выражение лица такое, как будто вам страну, как кашку под нос поднесли.

Лариса Петровна: Машечка, Машечка...

Мария Ильинична: Вы ведь своих детей в Англию учиться отправите, правильно? А то, что здесь без той культуры, которую Вы еще не успели продать или уничтожить...то, что без русской литературы будет нация жлобов и уголовников. На это ведь Вам наплевать. Вы вон не пьете, шкурку бережете, а народу кроме водки ничего не оставили.

Дроздов: А без нас если, в вашем музее прямо очереди стоять будут, да?

Лариса Петровна: Петр Сергеевич, Вы её извините. Вы знаете, мы тут все просто на нервах.

Мария Ильинична: Лариса Петровна, Вы сейчас перед кем извиняетесь?

Дроздов: Ну...

Мария Ильинична: Перед кем? Перед этим вот? Наманикюренным...

Дроздов: Во, наконец-то! А я всё думал, когда же мы до самого главного дойдем. У нас же интеллигентный человек должен быть грязный, оборванный и нищий. Жить в говне и жрать говно, зато духовность.

Витя: Петр Сергеевич, Вам нельзя.

Дроздов: Витя, ты – идиот! А если человек прилично выглядит, следит за собой, значит он – вор. И рожа у него противная! И дети, которых у меня нет, уже, сволочи, в Англии учатся. А не пью я, потому что шкурку берегу, а не потому что у меня язва. А то, что я эту язву заработал мотаясь по стране, которая вся состоит из таких вот идеалистов-захребетников, которые единственное что могут – это кланчить. И из жулья, которые сами себя обворовывают. А ты как хочешь, так и латай этот гребанный бюджет. Да? О таких низких материях мы не думаем.

Витя: Петр Сергеевич, ну хватит уже.

Дроздов: Витя, пошел вон!

Мария Ильинична: Отлично Вы с людьми разговариваете. Пороть на конюшне не пробовали?

Дроздов: Надо будет – выпорем! У Вас не спросим. Вы же такая интеллигентная! Такая духовная! Поэтому не замужем? Не нашли достойного, благородного? Ну, что молчим?

Лариса Петровна: Зря вы, Петр Сергеевич, Машу обидели. Она среди нас тут самый честный человек. Что думает, то и говорит.

Дроздов: Значит, Вы тоже все так думаете?

Лариса Петровна: А на счет того, что мы здесь дерьмо жрем, так это и вовсе не хорошо. Чем богаты, тем и рады. Пойдем, Катюнечка.

Дроздов: Ну, а что, Владимир Николаевич? Тоже уйдешь?

Ильин: Да нет, куда ж я от Вас денусь?

Дроздов: А что ты мне выкаешь-то? Налить?

Ильин: Налей, что уж теперь.

Харкевич: Нет, не идет. Ни хрена не идет, Сергей Иванович. Давайте, Вы при нас прямо сейчас звоните Дроздову и все ему объясняете.

Беглецов: Харкевич, ты вообще в курсе который час?

Харкевич: Десять.

Беглецов: И ты считаешь приличным звонить людям из Министерства экономики и развития в десять часов вечера?

Харкевич: Ну, давайте подождем до утра.

Ильин: Шесть лет он ей голову морочил, а в результате не только не женился, но и диссертацию под своим именем выпустил.

Дроздов: Уууу, молодец какой.

Ильин: Молодец. Вот она от этого молодца из Москвы сюда и свинтила. От стыда, типо.

Дроздов: Ну, а ты что?

Ильин: Что я?

Дроздов: Ты к ней не подкатывал? Баба-то она интересная.

Ильин: Я, Петя, человек женатый.

Дроздов: Ну и что?

Ильин: А то, что для Маши женатый мужик все равно, что мертвый. Мне, чтоб это понять, два года потребовалось.

Дроздов: Надо перед ней извиниться. Давай, сюда его зови.

Ильин: Кого?

Дроздов: Ну, твоего зама, зама по науке, Марию Ильиничну.

Ильин: Вот ты, Петя, как себя ведешь?

Дроздов: Как?

Ильин: Вот человек когда хочет извиниться, он к себе не зовет того, перед кем извиняются. Он к нему сам идет.

Дроздов: Точно! К ней пойдем.

Ильин: Пойдем.

Витя: Ну вот, и что я могу сделать? Пожалуйста, не кричите! Идиот какой-то Ваш губернатор.

Лариса Петровна: Ага, ага, прям полоумок. Вы, Виктор, я смотрю, так по-мужски с ним разговариваете. Это прям волнует. ... Виктор! Виктор, куда же Вы?

Мария Ильинична: Встань, пожалуйста, а. Встань, говорю, ровно. Какая же ты гадина, а! Меня завтра с работы уволят, а ты...

Дроздов: Мария Ильинична! Мария Ильинична! Маша! Маша! Мария Ильинична! Простите меня великодушно! Мария Ильинична, кланяюсь в ноги.

Мария Ильинична: Тихо!

Дроздов: Мария Ильинична! Маша! В ноги кланяюсь, Маша. Твою мать!

Ильин: Нууу, пойдем, пойдем. Пошли, пошли...

Дроздов: Маша!

Ильин: Маша спит. Пойдем, пойдем. Спит Маша уже.

Дроздов: Тшшшш, посмотри, сколько звезд.

Мария Ильинична: Петя, тебе Путин звонил.

Дроздов: Твою мать! Витя! Вить! Витя!

Ильин: Отпускает, отпускает, отпускает. Холодненький. Я, Петь, пока тебя искал, думал нагреется. Но вроде холодненький. Пей!

Дроздов: Владимир Николаевич, не кричите так, пожалуйста.

Ильин: Ааааа, как скажете, Петр Сергеевич. Вы в данный момент как себя чувствуете?

Дроздов: Очень плохо.

Ильин: Я так и думал. Пойдемте, сейчас начнем реабилитационные мероприятия. Там Лариса Петровна для Вас суп сообразила. Пойдемте.

Дроздов: Владимир Николаевич, а у Вас одежды не найдется? А то я как-то все порвал.

Аркадий: В принципе, все чистое, только неглаженное.

Дроздов: Это совершенно неважно. Спасибо большое.

Аркадий: Давайте, Петр Сергеевич, я Вам поправиться сейчас налью. Как говорится, подобное - подобным.

Дроздов: Не надо.

Лариса Петровна: Кушайте, кушайте, Петр Сергеевич. Вот Вам сейчас рассольничек как раз то, что нужно.

Ильин: Банька уже топиться, через часок я Вас попарю, веничком отхожу так, что будьте любезны. Потом в пруд, там у нас ключи бьют, буквально живая вода. Через два часа будете как новенький.

Дроздов: Вы, ради Бога, простите меня, что я Вам столько хлопот доставляю. Сейчас Виктор из города приедет, вещи привезет мне, и мы сразу же уедем.

Ильин: Никуда мы Вас не отпустим. Мы Вас вчера накачали, мы же и откачаем.

Дроздов: Мария Ильинична, а я вас везде ищу.

Мария Ильинична: Зачем?

Дроздов: Дело вот в чем...

Мария Ильинична: Не трогайте, пожалуйста, ничего.

Дроздов: Извините. Честно признаться, я не совсем хорошо помню вчерашние события. Вот... мы поспорили, и я погорячился. В общем, я хотел бы извиниться перед Вами.

Мария Ильинична: Вы хотели бы извиниться, и не помните за что? Поставьте чашку на место!

Дроздов: Извините. Нет, Вы не так меня поняли. Я конечно помню, я потом не помню... я... не стоило выпивать и поверьте, это происходит крайне редко. Градус нашего разговора был, мне кажется, излишним.

Мария Ильинична: Это у Вас моральное похмелье, завтра пройдет. Поставьте чашку на место.

Дроздов: Ну, Господи, Мария Ильинична. Человек к Вам пришел извиниться, помогите ему как-нибудь. Знаете, Вы тоже вчера чёрти-чего наговорили.

Мария Ильинична: А, значит, Вы помните? Поставьте чашку на место. Ааааа. О, Боже, что Вы наделали!

Дроздов: Я заплачу.

Мария Ильинична: Что? Вы что, в ресторане? Это же музейный экспонат - подлиная чашка Щегловитого. Это ж катастрофа.

Дроздов: Ну, слушайте, справедливости ради, не я её разбил.

Мария Ильинична: Да, какая теперь разница. Вы понимаете, что я даже в реставрационные мастерские не могу с этим пойти.

Дроздов: Позвольте. Ну, давайте, я пойду.

Мария Ильинична: Да причем тут это? Я уже била, я била эту чашку, и Аркадий ее уже склеивал. Надо мной весь музей смеется. Если я им сейчас опять эту чашку, опять начнутся эти шуточки вечные, издевательства. Все из-за Вас.

Мария Ильинична: Давайте лучше Вы.

Дроздов: Я не знаю, где он лежит.

Мария Ильинична: Да, хорошо. Аркаша, я вот тут решила Петру Сергеевичу показать реставрационные мастерские.

Аркадий: Он их видел два раза.

Дроздов: Да нет, это я попросил. Аркадий, у меня есть к Вам одно дело. Я не знаю, Вы занимаетесь реставрацией в частном порядке? У меня есть один образ интересный, семейный. Я думаю, южное письмо, возможно даже казачье.

Аркадий: Ну, среди казаков много старообрядцев было. Маша, отойди от полок, от греха подальше. Привезите Ваш образ, Петр Сергеевич, сделаю все, что смогу.

Дроздов: Спасибо, да. Спасибо. Вы сами понимаете, в Москве совсем не осталось реставраторов. Пойдемте, Мария. Спасибо, Аркадий.

Мария Ильинична: Спасибо, Аркашенька.

Дроздов: Ну что там уронили?

Мария Ильинична: Банку с кисточками. А она - железная.

Дроздов: А знаете, что я сейчас вспомнил: мы вчера с Владимиром Николаевичем к Вам домой ходили.

Мария Ильинична: Да, я слышала.

Дроздов: А чего же не вышли? Испугались?

Мария Ильинична: Да нет. Чего? Я козу доила.

Дроздов: Что? Что Вы делали?

Мария Ильинична: Козу доила.

Дроздов: Какую козу? Зачем Вам коза?

Мария Ильинична: Как зачем? У нас все музейщики скотину держат, иначе не выжить. Вы думаете у меня какая зарплата?

Дроздов: Ну, небольшая...

Мария Ильинична: Пять тысяч рублей.

Дроздов: Мария Ильинична, а почему Вы вообще здесь?

Мария Ильинична: А где мне быть? В Москве Вашей? Я там уже была.

Дроздов: Ну почему обязательно в Москве? В Михайловском, в Ясной Поляне... Там наврядли зарплата больше.

Мария Ильинична: Да, но я не занимаюсь ни Пушкиным, ни Толстым.

Дроздов: Салфеточка есть у Вас?

Мария Ильинична: Да.

Дроздов: Ну, готово.

Мария Ильинична: Спасибо Вам огромное. Пойдемте.

Дроздов: Почему Вы Щегловитым занялись? Он ведь писатель второго, если не третьего ряда.

Мария Ильинична: Это у Вас откуда такое мнение?

Дроздов: Ну, я ведь тоже книжки когда-то читал. Согласитесь, это не Толстой и не Тургенев, и даже не Лесков.

Мария Ильинична: Лескова Вы, значит, во второй ряд определили. Зря!

Дроздов: Возможно, но почему все-таки Щегловитов?

Мария Ильинична: Не знаю, наверное, из-за романтизма. Меня когда-то в юности совершенно потрясла его история. Представьте: блестящий военный, гуляка, повеса, дуэлянт, с первого взгляда влюбляется в религиозную, чистую девушку. И она тоже отвечает ему взаимностью. И тут у него случается дуэль, и он на этой дуэли соперника убивает. Ну, казалось бы, чего проще, отсидит под арестом, жениться-то ему ничего не мешает. А она ему отказывает и уходит в монастырь, чтобы замолить его грех. И этим переворачивает всю его жизнь.

Дроздов: А он?

Мария Ильинична: Он выходит из полка, отдает семье убитого большую часть своего состояния, уезжает сюда, становится писателем, живет здесь всю жизнь, так и никогда не женившись. Массонство его тоже оттуда, весь этот его мистицизм.

Дроздов: Вы верите, что все так и было?

Мария Ильинична: Я не верю, я знаю.

Дроздов: Что, он действительно любил ее всю жизнь?

Мария Ильинична: Представьте себе...

Дроздов: Мария Ильинична, а расскажите мне еще про Щегловитого. А то вчера как-то не получилось.

Мария Ильинична: Хорошо, только чашку нужно сначала вернуть.

Дроздов: Несите ее аккуратно.

Мария Ильинична: Хорошо.

Дроздов: Я здесь подожду.

Катя: Здравсьте.

Дроздов: Здравсьте.

Витя: Да, Лидочка. Его нет сейчас рядом. А он вчера выступил по полной программе, как в старые добрые времена. Я удерживал, что мне драться что-ли

с ним? Так, Лида, я вчера от него получил, еще должен тебя что-ли выслушивать? Все, извини, у меня на параллельной линии губернатор. ... Да, Сергей Иванович, куда Вы пропали? А Вы чего орете-то, я не пойму?

Лариса Петровна: Машечка, это работники киностудии «Мосфильма», такая же творческая интеллигенция, как мы с тобой. И потом они будут снимать фильм о нашем Петре Сергеевиче Щегловитове. А где его снимать, в Африке?

Мария Ильинична: Лариса Петровна, я их в музей не пушу. Пусть где хотят, там и снимают. У нас тут ценнейшие экспонаты, а у них Щегловитого будет играть этот, ну как его? Этот - Ваш любимый.

Лариса Петровна: Вот, во-первых, Машенька, этот мой любимый – хороший артист. А во-вторых, музею нужны деньги, если ты не в курсе.

Мария Ильинична: Так, разговор окончен. Я как зам. науки категорически против. Я пошла.

Лариса Петровна: А куда это ты?

Мария Ильинична: Я Петру Сергеевичу экскурсию обещала.

Лариса Петровна: А, понятно.

Мария Ильинична: Что это Вам понятно?

Лариса Петровна: А он на тебя так смотрит, прямо глазами ест.

Мария Ильинична: Не говорите глупостей!

Ильин: Береза белая подруга... Может подбросить? Вы как?

Дроздов: Я бы подождал. Слушайте, все-таки мне кажется, при данных обстоятельствах быть на «Вы» как-то противоестественно. Может на «ты» перейдем?

Ильин: Так уж переходили вчера, а утром-то Вы меня и осадили.

Дроздов: Обиделся?

Ильин: Ну, как сказать, неприятно было.

Дроздов: Ну, извини. Слушай, а куда делся губернатор-то Ваш?

Ильин: Не наш, а Ваш. Его на заводе заперли.

Дроздов: Иди ты! Что в заложники взяли?

Ильин: Сначала банкротит, потом продает. Деньги конечно себе в карман. И так уже четвертый завод в области. А знаешь, за что он на меня уголовку завел?

Дроздов: За что?

Ильин: Он один раз сюда с немцами нагрянул, хотел им наш музей запродавать. Ну мы с мужиками, конечно, чин-чинарем их встретили, как полагается, прямо у ворот голые и с вилами. Я на это всю деревню сагитировал. Ну иностранцев пришлось срочно увозить, а он меня теперь судит за хулиганку.

Дроздов: Жалко, меня там не было. А мне чего только не дарили: сабли, бурки, подшипник серебрянный, один мужик козла привел – архаровца. Я тебе клянусь, приводит козла вот с такими яйцами и говорит: «Это Вам!». Нормально? А знаешь, чего он хотел? Он мне письмо подсовывал, чтобы я его блинную в федеральное подчинение перевел. Нормально, нет? Федеральная блинная! Ой! Это что?

Ильин: Петя, какой сегодня день?

Дроздов: Суббота.

Ильин: О нет, только не это! Только не это!

Фотограф: Давайте, пожалуйста, сделаем фотографию. Родственники невесты справа, пожалуйста, жених и невеста подпрыгивают ... все остальные не прекращают улыбаться и раззз...

Мария Ильинична: Следующий на поражение!

Ильин: Маша! Маша, ты что делаешь? Ты что сдурела что-ли? Отдай ружье! Граждане, не волнуйтесь, оно не заряжено. Ты что делаешь?

Мария Ильинична: Смотри!

Ильин: Что? О, Господи, вот скоты! Ну замажем мы покситкой, ничего страшного.

Фотограф: Так кто нам вернет деньги за сорванную фотосъемку?

Ильин: А кто мне вернет за дерево Тургенева? Маша, ты с ума сошла?

Фотограф: Ну вообще уже сдурели! Дерево с живыми людьми сравниваете.

Ильин: Граждане, вас никто никуда не гонит. Пожалуйста. Ты что, блин, делаешь, Маша?

Мария Ильинична: Володя, я тебе говорила, что эти свадьбы надо запретить!

Ильин: Запретить...

Мария Ильинична: Это музей, а не сортир.

Дроздов: А я согласен с Марьей Ильиничной, все эти видео и фотосъемки надо запретить.

Ильин: Запретить? Ты, кентавр, своей федеральной башкой что-нибудь, кроме запрещать, умеешь? На какие шиши я вот это все содержать буду? Ты нам жрать запрети, есть, пить. Граждане, Вас никто не...

Мария Ильинична: Только твои эти свадьбы, Володя, здесь и гадят.

Ильин: Ты вообще молчи, бандитка! Граждане, пожалуйста, не уходите...сейчас мы пойдем...

Мария Ильинична: Слезьте с памятника, Вам сказали!

Дроздов: Вы - удивительная женщина! Никогда бы не подумал, что Вы можете стрелять.

Мария Ильинична: Меня не интересует, что Вы там подумали или не подумали. Спасибо.

Дроздов: Мария Ильинична, зачем Вы так? Я ухаживаю, как умею.

Мария Ильинична: На это вы можете время зря не тратить. Дело даже не в том, что Вы, Вы просите меня провести экскурсию. Я выхожу, а Вас нет.

Дроздов: Ну, меня Владимир Николаевич позвал.

Мария Ильинична: Вы относитесь к тому типу людей, которые всегда делают так, как им сейчас захочется. Я очень хорошо знаю этот тип. Это люди холодные, абсолютно сосредоточенные на себе, презирующие всех и, видимо, поэтому очень успешные. Вот как мне сейчас захочется, как у меня хотелка захотела, так я и сделаю. Вы так и страной руководите.

Дроздов: Аааа, я понял, сейчас про башню Газпрома будет, да?

Мария Ильинична: Не будет, Петр Сергеевич, ни про башню, ни про что-то другое...

Дроздов: Ой!

Мария Ильинична: Оно заряжено холостыми. Слезьте со скульптуры немедленно!

Ребенок: Я не могу, не могу...

Мария Ильинична: Дети, я к вам обращаюсь!

Ребенок: Не могу, помогите мне...

Мария Ильинична: Где тут у вас... Кто с вами? Учительница или кто-нибудь? Девочки?

Дроздов: А ну, пошли вон! Послушайте, Мария Ильинична.

Мария Ильинична: Что, Петр Сергеевич? Мне некогда.

Дроздов: Да, я коротко. Мария Ильинична, вот Вы меня совсем не знаете, а уже придумали мне биографию, характер. Не сидите на камне. Эдакий надменный идиот. Ну, поверьте, я не такой надменный и не такой идиот. Мне, например, очень интересно разговаривать с Вами. Да, я понимаю, что это как репортаж с луны, но кто Вам сказал, что мне не интересен репортаж с луны? Куда мы идем?

Мария Ильинична: Тут недалеко, мне надо ружье домой занести. Вы осторожнее, обувь свою не испачкайте.

Дроздов: Издеваться-то хватит.

Баба Катя: Маруся, стой!

Мария Ильинична: Здравсьте, баба Катя!

Баба Катя: Да здоровались уже. Я там тебе положила кабачок и патисон на крыльцо.

Мария Ильинична: Спасибо, но не надо было.

Баба Катя: Как же не надо? У тебя ж ничего не растет.

Дроздов: Это что же? Это я вчера, да?

Мария Ильинична: Вы, Вы...

Дроздов: Ой, Вы меня извините. Ну, я починю, Мария Ильинична. У меня инструментов сейчас нет. Безобразие какое! А почему Вы улыбаетесь?

Мария Ильинична: Да так, свои мысли.

Дроздов: Я хочу пригласить Вас пообедать.

Мария Ильинична: Не стоит, у меня вообще-то рабочий день.

Дроздов: Ну, хватит уже, на обеденный перерыв Вы право имеете?

Мария Ильинична: Имею, но там тогда надо предупредить.

Дроздов: Предупредите. Я Вас вон там подожду.

Мария Ильинична: Как утром?

Дроздов: Слушайте, Вы - вредная какая! А, Мария Ильинична.

Лариса Петровна: Ало, музей! Ага, ага, минуточку. Машунечка, факс из минкульта.

Мария Ильинична: На чье имя?

Лариса Петровна: На Володиного и твое.

Витя: Так, переодеваемся и едем.

Дроздов: Переодеваемся и не едем.

Витя: В каком смысле?

Дроздов: Вить, мне надо здесь еще остаться.

Витя: Это невозможно. Во-первых, у нас через сорок минут совещание.

Дроздов: Вить, ты – идиот? Здесь люди кругом. Давай метнемся куда-нибудь, там и переоденемся. Туда давай пойдем. ... Значит позвони в министерство, в секретариат, скажи, что мне срочно нужна встреча с министром, желательно в понедельник. Да, и скажи, что с фондом мы похоже поторопились. ... да! Да, я завис здесь, сейчас одну секунду... и депутатов отпускай тоже на понедельник, но позже. Сноси часа на три.

Витя: Так!

Дроздов: Да, я тебе перезвоню, целую тебя, не могу говорить. Пока!

Мария Ильинична: Подлец Вы, Петр Сергеевич!

Дроздов: В каком смысле?

Мария Ильинична: Значит Щегловитов – писатель третьего ряда, да? А музейные работники – попрошайки и захребетники. А Вам при этом интересен репортаж с луны.

Дроздов: Вы о чем?

Мария Ильинична: Я вот об этом! Вот об этом! Вы все это время, Вы не только знали, что музей закрывают, Вы и приехали-то сюда уголье выбирать для своего министерства. Что Вы там собираетесь построить? Фонд экономического образования. С ресторанами и спальнями, я надеюсь. Уйдите с газона!

Дроздов: Стоп! Стоп! Стоп! Мария Ильинична, знал я, не знал... какая разница? Естественно, знал. Вообще, это моя работа – оценивать эффективность экономических объектов. Потом я не совсем понимаю, почему мы здесь и в таком тоне должны разговаривать об этом? Поехали в ресторан, я Вам все расскажу, объясню.

Мария Ильинична: Вы что думаете, что я после такого, куда-нибудь с Вами поеду?

Дроздов: После какого такого? Решение еще не подписано.

Мария Ильинична: Вы меня что, за идиотку держите? Жлоб московский! Мерзавец!

Дроздов: Выбирайте выражения. Я все-таки федеральный чиновник.

Мария Ильинична: Ах так!

Дроздов: Опасные, агрессивные сумашедшие! Интеллигенция! Нет, ну как тебе это?

Витя: Да, ужас, Петр Сергеевич.

Дроздов: Психопатка! Истеричка! И что она о себе возомнила, а? И таких у нас стопятьдесят миллионов.

Витя: Уже стосорок.

Дроздов: Да, это не важно! Это посмотри, какая ненависть к Москве. Если жлоб, то обязательно московский. То есть это Москва им мешает быть людьми. Если б у них была столица в Париже, они бы все сплошь были б французами. Дебилы!

Витя: Петр Сергеевич, а куда мы едем?

Дроздов: На завод мы едем!

Беглецов: И подписал в первый же день все требования, все законно. Нет конечно, насильное удержание меня здесь пахнет серьезным криминалом, но с этим мы как-нибудь разберемся своими силами.

Харкевич: Это угроза?

Беглецов: Нет, я просто Петру Сергеевичу описываю ситуацию, как она есть, а выводы уж Петр Сергеевич сделает сам.

Дроздов: Я уже сделал. Я думаю, что банкротство предприятия будет приостановлено.

Беглецов: Что? Что? В каком смысле?

Дроздов: Да в прямом. Я обращусь в следственный комитет, у вас будет серьезная проверка по факту фиктивного банкротства и участия руководства области в продаже предприятия.

Беглецов: Так, Петр Сергеевич, если можно с этого места поподробнее. Я про фиктивное банкротство.

Дроздов: Можно и поподробнее. Я думаю, что с заводом предстоит серьезное разбирательство. Да и с музеем тоже.

Беглецов: Ага, и с музеем тоже. Какая прелесть! Как вы интересно рассказываете. А что там такое в музее случилось?

Дроздов: Да ничего не случилось. И, думаю, не случится.

Беглецов: Министр в курсе ваших решений?

Дроздов: Не беспокойтесь, с министром я решу.

Беглецов: Значит еще не в курсе. Ну, ну! Что ж ты, мальчик, так спешишь?

Дроздов: Это Вы мне?

Беглецов: Да тебе, тебе! Кому же еще?

Дроздов: Вы с ума сошли, Сергей Иванович?

Беглецов: Я нет, а вот ты, родной мой, видимо перегрелся. Тебе бы отдохнуть.

Дроздов: Ох! Сразу вижу старую школу. Звезда партхоз актива. Поедем, Витя, в музей заедем, там еще пару вопросов надо решить. А вы, господа, подготовьте мне документы к завтрашнему утру.

Главный экономист: Обязательно.

Мария Ильинична: Вылезай из угла давай. Тааак. Настасья Филлиповна, да ты что. Ну-ка, ты же мне велосипед испортишь. Да как же ты сюда залезла то, а? Дорогая моя, так подожди, сейчас. Спокойно. Так ты рогломаешь, а так велосипед... сейчас, сейчас. Вот так. Оййй! Сейчас, сейчас нас отсюда... чтож нам с тобой вообще не двигаться, что-ли? Ой! Нас же так с тобой до завтра никто не хватится. То есть меня не хватится. Эй, осторожно, осторожно. Все, все. Чтож нам делать то, а? Что же нам делать то? Нету никого. Нету никого. Да что же я делаю не так, Господи? Господи, ты не дал мне мужа, не дал мне детей. Я живу в глуши с козой и курами и не жалею, но зачем же ты еще смеешься надо мной? На что похожа моя жизнь? Так больше не могу.

Дроздов: Мария Ильинична, я хотел сказать Вам, что решение по музею приостановлено. Моею, между прочим, волею. Ценой серьезного конфликта. Мария Ильинична! А пришел я к Вам, чтобы посоветовать в следующий раз вести себя с людьми поосмотрительней. И не делать поспешных выводов. Будьте здоровы, Мария Ильинична, и счастливы.

Мария Ильинична: Я здесь! Помогите!

Дроздов: Где? А что Вы там делаете? О, Господи! О, Господи, Мария Ильинична. Ничего Вы себе не повредили, а? А? Ну что?

Мария Ильинична: Петр Сергеевич, на что похожа моя жизнь?

Дроздов: Да, успокойтесь Вы, а. Ну что же? Не болит ничего?

Мария Ильинична: На анекдот.

Дроздов: Тише, тише. Вот сюда садитесь, Мария Ильинична. Точно не повредили ничего, да? Ну что ж Вы трясетесь то вся, а? У Вас озноб какой-то прямо. Вот сейчас потеплее будет.

Мария Ильинична: Дурацкая шутка.

Дроздов: Вот. Сейчас потеплее будет. Вот. Ну не плачь. Пожалуйста. Ну пожалуйста, не плачь.

Мария Ильинична: Скажи, а ты переживаешь, что ты – лысый?

Дроздов: Честно? Очень.

Мария Ильинична: Ну и зря. Тебе очень идет. Ты вообще очень красивый. Я спросить хотела...

Дроздов: Я не женат.

Мария Ильинична: Не про это. Вы... ты зачем приехал?

Дроздов: Ну, рассказать тебе про музей. Да нет. Не за этим. Черт его знает за чем. Ну, за этим за всем.

Мария Ильинична: Вот за этим? Все-таки все мужчины - одинаковые. Всем только это нужно. И, главное, это именно то, что меня так оскорбляет. Понимаешь, это то, из-за чего я избегаю отношений. Это в девятнадцатом веке можно было любить женщину годами, десятилетиями, как Щегловитов свою Софью. Любить, поклоняться и не сметь дотронуться. И что теперь?

Дроздов: Помолчи, а?

Мария Ильинична: Почему? Пожалуйста!

Дроздов: Ты такая красивая!

Мария Ильинична: А ты свою работу любишь?

Дроздов: Как тебе сказать. Иногда мне хочется взорвать все это к чертовой матери.

Мария Ильинична: Что это?

Дроздов: Да, страну эту. По-моему, без нее на земле будет гораздо лучше. Слушай, а у тебя мяса нет?

Мария Ильинична: Я мяса не ем.

Дроздов: А, ну да. Я должен был догадаться. Пыльца, роса, туман, лунный свет. Вот что ты должна есть. Ну, и выпить у тебя конечно тоже нет?

Мария Ильинична: А вот выпить как раз есть. Кря-кря.

Дроздов: Это что было?

Мария Ильинична: Мама-утка.

Дроздов: Мамаутка?

Мария Ильинична: Мама-утка!

Дроздов: Мама-утка?

Мария Ильинична: Да, я в детском спектакле играла маму-утку. Кря-кря. Кря.

Дроздов: Подожди. Как ты это делаешь?

Мария Ильинична: Кря-кря.

Дроздов: Кря-кря.

Мария Ильинична: Ниже! И ноги пошире.

Мария Ильинична: А я тебе сразу понравилась?

Дроздов: Нет, не сразу.

Мария Ильинична: А когда? А я знаю когда. Когда я из ружья стреляла.

Дроздов: Нет, еще раньше.

Мария Ильинична: Когда? Когда чашку склеивали?

Дроздов: Гораздо раньше.

Мария Ильинична: Когда?

Дроздов: Вчера, когда ты скандал устроила и мне нахамила. Вот! Лук зеленый есть у тебя?

Мария Ильинична: Да.

Дроздов: Давай. Представляешь, мне шесть лет, а она при всех ко мне обращается: «Петр!».

Мария Ильинична: Слушай, совершенно себе твою маму не представляю. Мне вообще так странно, что у тебя есть мама.

Дроздов: Ну конечно, у замминистра не может быть мамы. Я тебе открою страшную тайну: даже у министра есть мама. Возьми-ка пожалуйста.

Мария Ильинична: Ага. Так. Вот так. Опа.

Дроздов: Ало, да, дорогая. Соль дай.

Мария Ильинична: Сейчас.

Дроздов: Нет, так быстро не получится. Да. А мне тоже надо с тобой поговорить. Ну, сразу же, да. Хорошо. Давай. Целую. Давай. Тарелки давай. Так вот мама ... мама со мной четыре дня не разговаривала. Мне шесть лет, а она четыре дня со мной не говорит. Садись.

Мария Ильинична: Это мама звонила?

Дроздов: Нет, Лидка.

Мария Ильинична: А Лидка – это кто?

Дроздов: Невеста моя.

Мария Ильинична: Какая невеста?

Дроздов: Я думаю, по-видимому, бывшая.

Мария Ильинична: А Лидка в курсе, что она бывшая?

Дроздов: Пока нет.

Мария Ильинична: Подожди, Петя, я чего-то не понимаю. То есть ты тут со мной это все затеял, а у тебя в Москве девушка ждет, что ты на ней женишься?

Дроздов: Маша, не напрягайся, я все решу.

Мария Ильинична: Да я не напрягаюсь. Уходи.

Дроздов: Ты чего? Я же тебе все по-честному сказал. Я же мог сказать, что это моя секретарша звонила.

Мария Ильинична: Петя, ты мне сказал, что ты не женат.

Дроздов: А я и не женат. Я собирался жениться.

Мария Ильинична: Вот иди и женись! До свидания!

Дроздов: Маша, ты странная какая-то. Люди сходятся, расходятся. Собирался я жениться, теперь не собираюсь. Я должен был сохранять невинность до нашей встречи? Какая правильная ты.

Мария Ильинична: Я не правильная, Петя, я битая. Я на чужом несчастье ничего строить не собираюсь. Пробовала уже. Большое спасибо.

Дроздов: Маша, ну это вообще не твои проблемы.

Мария Ильинична: Ты так думаешь? Там у тебя девушка, которой ты делал предложение, в любви признавался. Она наверное сейчас свадьбу планирует. Ты извини, но я не хочу быть ничьим кошмаром.

Дроздов: Да каким кошмаром, Маша? Я тебе сказал: «Я разберусь.»

Мария Ильинична: А я тебе сказала: «Все, Петя, уходи!»

Дроздов: Да? Во! Никуда я не пойду. Я здесь останусь. Мне здесь с тобой очень хорошо. Понятно?

Мария Ильинична: Пошел вон! Бесчувственная, жестокая дрянь.

Ильин: Можно узнать, что все это означает?

Дроздов: Что тебя интересует? Где я ночевал?

Ильин: Меня это не касается, это Ваше личное дело. Меня интересует Ваша позиция по вопросу закрытия музея.

Дроздов: А, мы снова на Вы. Да, зашибись. О закрытии музея Вам может рассказать Ваша психически неуравновешенная сотрудница, Мария Ильинична. Она в курсе. Витя, в Москву поехали.

Ильин: Ну и вали в свою Москву, харя ты жлобская, бестыжая.

Министр: Вот, вот это я понимаю – пена. Здесь же не пена, а жидкое мыло. Пробуем. Чувствуешь разницу?

Дроздов: Да, Андрей Сергеевич, совершенно другой вкус.

Министр: Те машины, которые я здесь ставил, все это барахло. А вот эту красавицу в итоге я сам припер на себе из Италии и варю, как видишь, сам. Ольга Николаевна не в состоянии ее освоить. Ольга Николаевна, Сережа пришел?

Секретарь: Только что вошел.

Министр: Пусть входит. Ну, ты все подписал?

Беглецов: Андрюша, ты, как всегда, был прав. Людей словно подменили, честное слово. Здравствуйте, Петр Сергеевич. Как я рад Вас видеть!

Дроздов: Здравсьте, Сергей Иванович.

Беглецов: Вот видишь, Андрюша. Что я тебе говорил? Не влюбил меня почему-то Петр Сергеевич.

Министр: Разберемся, Сережа. Почему остановлено подписание бумаг по фонду?

Дроздов: Андрей Сергеевич, я Вам докладывал. Сметная стоимость проекта завышена в разы, помимо этого там существует действующий музей.

Министр: С музеем разберемся и со сметой тоже. Петя, ты же знаешь, что министерство напрямую заинтересовано в этом проекте?

Дроздов: Но мы же можем найти другой участок?

Министр: Послушай меня, Петя. Министерство, в котором ты имеешь честь служить, заинтересовано конкретно в этом проекте, а ни в каком другом. А музей будет прекрасно существовать в другом месте.

Беглецов: Между прочим в городе построен огромный музейный центр.

Министр: Тем более.

Дроздов: Андрей Сергеевич, но Вы же видели мой отчет, все документы. Я конечно прошу прощения, но это – воровство чистой воды.

Министр: Вот как!

Беглецов: Так я и хотел как раз просить Вас произвести экспертизу сметы. Вы мне прямо укажите, Петр Сергеевич, где на ваш взгляд цифры завышены, и мы их быстренько снизим.

Дроздов: Слушайте, ну хоть какую-то совесть надо иметь.

Министр: Это что же, твоя музейная тетенька научила тебя вот такие вот жалкие слова говорить? Ты стихов еще не пишешь, Петя? Вот что я хочу тебе сказать. Я очень ценю твои связи наверху, но напрасно ты думаешь, что это позволяет тебе наглеть. Так что ты дашь взвешенную оценку проекту и как можно быстрее проведешь его через комиссию. Документы должны лежать у меня на столе в пятницу. В противном случае, боюсь, Петя, что красочный рассказ о твоих приключениях, о том, как ты изменил решение министерства под влиянием алкоголя и внезапно вспыхнувшей страсти может сделать твое

дальнейшее трудоустройство невозможным. И никакие связи не помогут. Ты хочешь мне что-нибудь сказать?

Дроздов: Нет, Андрей Сергеевич. Я понял свою ошибку. Готов помочь и откорректировать смету Сергей Ивановича.

Министр: Вот и умница. Ты свободен.

Беглецов: До свидания, Петр Сергеевич.

Лида: Петенька, мы же взрослые люди с тобой. Тебе сейчас кажется, что ты влюбился. Ты знаешь, я даже рада за тебя. Это так прекрасно. Ты хоть развлечешься, взбодрись. Петя, ну причем здесь наша свадьба? Ну, у нас есть четыре недели. Хочешь, поезжай к ней, к своей чудачке. Насладишься жизнью с козами и курами. Давай поговорим спокойно. Петечка, я - взрослая девочка, и знаю, как жизнь устроена. Я собираюсь замуж раз и навсегда, на всю жизнь. И никакие Маши, Лены, Наташи, Снежаны не могут помешать нам строить разумную, счастливую семью.

Дроздов: Можно одно уточнение сделать?

Лида: Ага.

Дроздов: То есть ты, Лида, выходя за меня замуж, предполагаешь, что я буду тебе изменять?

Лида: Я не предполагаю, я знаю.

Дроздов: Ага, стесняюсь спросить, а планируется, что и у тебя могут быть увлечения, да?

Лида: Конечно, жизнь долгая. Конечно у меня могут быть увлечения. Во-первых, ты о них не узнаешь. А во-вторых, я умею себя контролировать в отличие от тебя. Нужно быть полной идиоткой, чтобы строить брак на физической верности. Петя, смысл нашего союза в том, что мы с тобой два товарища. Я - твой лучший друг, опора и защитник. А ты - мой. Петенька, уверяю тебя, что многие мужчины мечтают о такой жене, как я. Но я выбрала тебя. Потому что я считаю, что у нашей пары большие перспективы.

Дроздов: А любовь? Это что, для тебя - пустой звук?

Актер: Семечек дай.

Актриса: Так нельзя же.

Актер: Так что тебе жалко что-ли?

Режиссер: Мы будем сегодня репетировать или как?

Ильин: Поэтому сделаем мы вот что. Ты сейчас пойдешь спокойно соберешься и завтра утром поедешь в Петербург. Там конференция по Достоевскому. Послушаешь эту тягомотину. Ты все это любишь. Походишь по красивому городу. Тебе надо вырваться из этой дыры. Сходишь в Эрмитаж. Когда ты в Эрмитаже последний раз была? Познакомишься с каким-нибудь профессором.

Мария Ильинична: Не хочу я никуда ехать, Володя.

Ильин: Вот это не обсуждается. Это приказ директора.

Витя: Петр Сергеевич, имейте совесть. Вы уже третий день не отвечаете ни на один из телефонов и не выходите из квартиры. Вас ищут. Давайте вызовем капельницу, если Вы не можете сами справиться со своим состоянием. Нельзя, чтоб на трудности и непонимание была всегда одна реакция - запой. И вот, кстати, ваша язва является прямым следствием того, что Вы все пытаетесь решить в одиночку.

Дроздов: Витя, уйди, а?

Аркадий: Потому что нельзя из горкома комсомола в музей назначать. Он мне тут принес обивку для кресел в гостиной. Я ему говорю: «Вова, это - Белоруссия, гобельская ткацкая фабрика. Я ее за километр узнаю.» Ну не было в девятнадцатом веке обивки гобельки, понимаешь? Не было и быть не могло. А он мне: «Какая разница? Прибивай что есть.». Я не буду прибивать.

Мария Ильинична: Аркаша, это ты мне рассказываешь? Я ему говорю: «Володя, зачем нам пасека? Давай лучше сделаем уже наконец интерактивную экскурсию». Почему я – зам по науке, должна заниматься не наукой, а туристами?

Катя: Господи, я была прекрасным специалистом по Тютчеву. Сейчас могла бы сидеть в Брянске, ездить на конференцию в Мюнхен. Так нет, надо было мне встретить тебя. Как же, любовь!

Мария Ильинична: Ой, берегите любовь, ребята.

Катя: Маша, тебе легко говорить. Одна. Пришла домой – сама себе хозяйка. А я каждый день вижу эту тупую, красную рожу и слушаю бредни о том, сколько видов прялок было в Орловской губернии. Мне эти прялки снятся. Господи, как мне это надоело.

Витя: Петр Сергеевич, впустите меня, пожалуйста. Вам нужно выговориться, я Вам помогу.

Дроздов: Вставай! Поехали!

Витя: Петр Сергеевич, а куда мы едем?

Дроздов: К начальнику.

Витя: Понятно. А зачем?

Дроздов: Увольняться.

Витя: Понятно. Только я Вас прошу.

Дроздов: Не надо, Витя.

Мария Ильинична: Ты зачем приехал?

Дроздов: Дрова тебе решил поколоть.

Мария Ильинична: Как твоя свадьба?

Дроздов: В следующем месяце, если невеста согласится.

Мария Ильинична: А она что, передумала?

Дроздов: Маша, выходи за меня замуж ... в следующем месяце.

Мария Ильинична: Я? Почему я?

Дроздов: То есть ты мне отказываешь?

Мария Ильинична: Ну, я в Москву не поеду.

Дроздов: Не надо в Москву.

Мария Ильинична: А как же твое министерство?

Дроздов: А я там больше не работаю. Я уволился.

Мария Ильинична: Петя, я чего-то не понимаю.

Дроздов: Чего ты не понимаешь? Ну, чего ты молчишь то? Согласна? Нет?

Мария Ильинична: А я не знаю, что говорить, Петя. Я не знаю, как себя вести и что делать.

Дроздов: Я знаю. Встань. Подойди ко мне. Обними меня и скажи: «Как я рада, мой любимый, что ты ко мне приехал.». Ну что ты плачешь, а? Ну что ты плачешь? Плакса ты у меня, Машка.

Витя: Так все! Забор починил, дрова наколот, воды натаскал. Здравсте, Маша.

Мария Ильинична: Здравсте.

Витя: Я, между прочим, Петр Сергеевич, соглашался быть помощником губернатора, а не батраком на ферме. Хотелось бы поскорее приступить к своим непосредственным обязанностям. А Вам давно пора готовиться к инаугурации.

Дроздов: Витя, вот ты все-таки идиот!

Мария Ильинична: Подожди, а ты что теперь у нас губернатор?

Дроздов: Ну, да. Губернатор. Ну, а ты будешь губернаторша.

Мария Ильинична: Витя, а это вы дрова нарубили, да?

Витя: А кто?

Мария Ильинична: Петя, ты мне опять врешь? Ты мне что всегда будешь врать?

Дроздов: А что сразу врешь, врешь. Это что за агрессия такая? Маша, положи полено. Ты уронишь его себе на ногу.

Мария Ильинична: Я не буду губернаторшей. Ты понимаешь, Петя, какая это пошлятина? Я не буду жить в резиденции. Я - музейный работник.

Дроздов: Маша, успокойся, ладно? Все нормально будет с твоим музеем. Поленце положи.

Мария Ильинична: Да я вообще не хочу даже с тобой разговаривать.

Дроздов: Не проблема.

Мария Ильинична: Знаешь почему? Потому что все, что ты будешь говорить, это все будет вранье. И так будет все время. Зачем это нужно? Зачем ты приехал вообще?

Дроздов: Давай вообще разойдемся.

Мария Ильинична: Давай разойдемся. Давай.

Дроздов: Маша, поди-ка сюда.

Мария Ильинична: Так и забор, и забор положите мне обратно, как было.

Дроздов: Может тебе и сарай положить?

Мария Ильинична: Да, и сарай. И вообще все, как было. Мне ничего от тебя не нужно.

Дроздов: Маша, Маша, ты больная, понимаешь?

Мария Ильинична: Мне ничего не нужно.

Дроздов: Тебе лечиться надо! У тебя с головой не все в порядке!

Мария Ильинична: А у тебя с совестью не все в порядке! У тебя ее просто нет.

Дроздов: А что я такого сделал-то в конце концов?

Мария Ильинична: Да, что бы ты ни сделал, это все будет скотство. У вас там все держится на вранье и обмане. И ты, между прочим, такой же, как они все.

Дроздов: Давай, Маша, я тебе трибуну вот тут во дворе поставлю и микрофон подарю.

Мария Ильинична: Да, не смешно.

Дроздов: Ты можешь спокойно объяснить, на что ты завелась-то?

Мария Ильинична: Послушай, если ты не понимаешь, то объяснять тебе это бесполезно. Давай прекратим этот разговор. Мы никогда друг друга не поймем. Никогда.

Дроздов: Почему это интересно знать? Почему два взрослых, разумных, любящих человека не могут друг друга понять?

Мария Ильинична: Да потому что...

Ek 3.3: Konuşma dilinde ekler

Частица	Функция	Пример
-то	Употребляется для подчеркивания и выделения слова, к которому относиться. (Başvurulacak sözcüğü vurgulamak ve altını çizmek için kullanılır.)	Слушайте, а мы генератор-то здесь поставим? Вообще-то она главная любовь его жизни. Владимир Николаевич, ты цирк-то прекрати! Петр Сергеевич, вообще-то говоря, мы и сами всё можем осмотреть. Петр Сергеевич, а вот вы зря отказываетесь-то. Это Аркадий настаивал-то сам, на смородиновых почках. А, Витечка, а вы-то вот сало кушайте, свое домашнее. Петр Сергеевич, вы мяско-то кушайте, кушайте... А вы знаете, Владимир Николаевич, вот я давно думаю, что вообще-то русскую классику нужно запретить. Да потому что, выхолит какой-то молодой человек в жизнь с какими-то дикими представлениями. Ну, может когда-то были, сейчас точно нет. Вот, наконец-то! Идиот какой-то Ваш губернатор. А то я как-то все порвал. Меня когда-то в юности совершенно потрясла его история. А то вчера как-то не получилось. Слушай, а куда делся губернатор-то Ваш? Издеваться-то хватит. Не стоит, у меня вообще-то рабочий день. Ну что ж Вы трясетесь-то вся, а? У Вас озноб какой-то прямо. Маши, ты странная какая-то. Не влюбил меня почему-то Петр Сергеевич. Петя, я чего-то не понимаю. А что я такого сделал-то в конце концов? Ты можешь спокойно объяснить, на что ты завелась-то?
-ка	Употребляется для выражения дружеской, непринужденной просьбы (Arkadaşça bir istek ifade etmek için kullanılır.)	Ребята ну-ка встаньте немедленно. Поставь-ка, а вообще вот угощать вас, Петр Сергеевич, одно удовольствие. Маши, поди-ка сюда.
Же	Употребляется	Это же больно смотреть на такую

	для усиления смыслового содержания утверждения, вопроса или побуждения. (Anlamsal içeriği arttırmak için kullanılır)	неэффективность... Он же не только рыбак был, он и лошадиник был страстный. Это же ваше министерство запрещает музеям любую непрофильная деятельность. Им же ни до чего дела нет. Да нет, почему же. А я все думал, когда же мы до самого главного дойдем. У нас же интеллигентный человек должен быть грязный, оборванный и нищий. Да нет, куда же я от Вас денусь? Сейчас Виктор из города приедет, вещи привезет мне, и мы сразу же уедем. Мы вас вчера накачали, мы же и откачаем. Это же музейный экспонат, подлиная чашка Щегловитого. Это же катастрофа. Кому же еще? Нас же так с тобой до завтра никто не хватится. Что же нам делать то? Да что же я делаю не так, Господи? Я живу в глуши с козой и курами и не жалею, но зачем же Ты еще смеешься надо мной? Но мы же можем найти другой участок? И ты между прочим такой же, как они все.
хоть/ хоть бы/ хотя бы	Употребляется в значении «по крайней мере». (“En azından” anlamında kullanılır.)	Так есть хоть какая-то надежда, что ты ее не разобьёшь. Слушайте, ну хоть какую-то совесть надо иметь. Ты хоть развлечешься, взбодрись.
Ведь	Употребляется для усиления смыслового содержания утверждения. (Cümlelerin anlamsal içeriğini vurgulamak için kullanılır.)	На это ведь Вам наплевать. Он ведь писатель второго, если не третьего ряда.

Ek 3.4: İsim antroponimleri

No	İsim	Filmde	Cümle Örnekleri
----	------	--------	-----------------

		Kullanılan İsimler	
1	Петр Сергеевич Дроздов	Петр Сергеевич, Дроздов, Петя, Петь, Петенька, Петечка, Петр	“Сейчас, <u>Петр Сергеевич</u>, мы вам покажем всё наше скромное хозяйство.” (Ильин) “... первый тост мы выпьем за его тезку - <u>Петра Сергеевича Дроздова</u>.” (Ильин) “Давайте, Вы при нас прямо сейчас звоните <u>Дроздову</u> и все ему объясняете.” (Харкевич) “Вот ты, <u>Петь</u>, как себя ведешь?” (Ильин) “<u>Петя</u>, тебе Путин звонил.” (Мария Ильинична) “Представляешь, мне шесть лет, а она при всех ко мне обращается: «<u>Петр!</u>».” (Дроздов) “<u>Петенька</u>, мы же взрослые люди с тобой.” (Лида) “<u>Петечка</u>, я - взрослая девочка, и знаю, как жизнь устроена.” (Лида)
2	Мария Ильинична	Мария Ильинична, Маша, Машечка, Машунечка, Маруся, Мария	“<u>Мария Ильинична</u>, идите работайте и дверь за собой закройте.” (Ильин) “А я, <u>Машечка</u>, если есть какой-то шанс, что...” (Лариса Петровна) “<u>Маша</u>, остановись!” (Ильин) “Пойдемте, <u>Мария</u>.” (Дроздов) “Вот, во-первых, <u>Машенька</u>, этот мой любимый – хороший артист.” (Лариса Петровна) “<u>Маруся</u>, стой!” (Баба Катя) “<u>Машунечка</u>, факс из минкульта.” (Лариса Петровна)
3	Владимир Николаевич Ильин	Владимир Николаевич, Ильин, Володя,	“Мы невероятно счастливы видеть высоких гостей в нашем музее. <u>Ильин</u>, директор.” (Ильин) “<u>Владимир Николаевич</u>, ты цирк-то прекрати!” (Беглецов) “<u>Володя</u>, какой приказ, а?” (Мария Ильинична)
4	Сергей Иванович Беглецов	Сергей Иванович, Беглецов, Сережа	“Какой цирк, <u>Сергей Иванович</u>?” (Ильин) “<u>Беглецова</u> шантажировать они вздумали.” (Беглецов) “Ольга Николаевна, <u>Сережа</u> пришел?” (Министр)
5	Виктор Олегович	Виктор Олегович, Витя, Витечка,	“<u>Виктор Олегович!</u>” (Беглецов) “А ты, <u>Витя</u>, выпей, я разрешаю.” (Дроздов) “А, <u>Витечка</u>, а Вы-то вот сало кушайте,

		Виктор, Вить,	своё, домашнее.” (Лариса Петровна) “ <u>Виктор</u> , куда же Вы?” (Лариса Петровна) “ <u>Вить</u> , мне надо здесь еще остаться.” (Дроздов)
6	Андрей Сергеевич	Андрей Сергеевич Андрюша	“Да, <u>Андрей Сергеевич</u> , совершенно другой вкус.” (Дроздов) “ <u>Андрюша</u> , ты, как всегда, был прав.” (Беглецов)
7	Лидия	Лидусь, Лидочка, Лида, Лидка	“ <u>Лидусь</u> , как хорошо, что позвонила.” (Дроздов) “Да, <u>Лидочка</u> .” (Витя) “Так, <u>Лида</u> , я вчера от него получил...” (Витя) “Нет, <u>Лидка</u> .” (Дроздов)
8	Екатерина	Катюша, Катюшенька, Катюшечка, Катюнечка	“ <u>Катюша</u> , давай тарелочки сюда.” (Лариса Петровна) “Вот и баклажанчики, вот <u>Катюшенькины</u> , вот, совершенно необыкновенные.” (Лариса Петровна) “ <u>Катюшечка</u> вообще у нас такая скромница.” (Лариса Петровна) “Пойдем, <u>Катюнечка</u> .” (Лариса Петровна)
9	Аркадий	Аркаша, Аркадий, Аркашенька	“ <u>Аркаша</u> , покажи Петру Сергеевичу, что вот это было.” (Ильин) “Это <u>Аркадий</u> настаивал-то сам, на смородиновых почках.” (Лариса Петровна) “Спасибо, <u>Аркашенька</u> .” (Мария Ильинична)

Ek 3.5: Eleştirî örneği

“«Два дня» - удивительный фильм для Авдотьи Смирновой, если вспомнить ее сценарии или режиссерский дебют. Пожалуй, мало кто из зрителей (да и коллег) ожидал, что именно ведущая «Школы злословия» снимет настоящую романтическую комедию. Ведь ни «Дневник его жены», ни «Связь», пусть они и посвящены отношениям между мужчиной и женщиной, не обладают такой воздушной легкостью и искрометностью, как «Два дня». Хотя, возможно, эти качества привнесла в фильм соавтор сценария Анна Парнас, но это несколько не умаляет изящности и абсолютного совершенства (пара эпизодов, созданных явно для зрителя, не в счет) новой картины.

От фильма так и веет искренностью авторов. Это объясняется тем, что сценарий заранее предполагал участие в проекте Ксении Раппопорт и Федора Бондарчук. Последний как раз и подкинул идею Авдотье Смирновой, когда они наслаждались солнцем и морем на «Кинотавре» три года назад. Ему очень хотелось сыграть с Ксенией Раппопорт любовную историю, и его мечта сбылась на все сто процентов.

О сюжете картины, думаю, не стоит рассказывать, потому как он уже всем известен. Так что сосредоточимся на его особенностях, деталях и многом другом, что доставляет удовольствие от просмотра.

Самое главное в картине – это, безусловно, блистательный дуэт Раппопорт и Бондарчука. Актеры перед нами разыгрывают ситуации, знакомые нам по комедиям Эльдара Рязанова. Петр Дроздов, властный чиновник из Москвы, никак не может выбраться из музея-усадьбы, словно оперная певица из «Юрьева дня». Но причина этой задержки, конечно же, не столь фатальна, как у Серебренникова, а вполне позитивная и живительная. Персонаж Бондарчука, временами похожий то на Мышкина из «Даун Хауса», то на бизнесмена из мелодрамы Ольги Субботиной, попросту влюбляется в молодую музейную работницу Марию Ильиничну, которая рубит правду-матку, не стесняясь присутствия высшего начальства. Характеры обоих главных героев сильно отличаются друг от друга, как это принято в голливудских ромкоммах. Но Раппопорт и Бондарчук не сползают на территорию американских стереотипов, а с полной достоверностью показывают и доказывают, что и такие яркие противоположности могут проникнуться симпатией и сильной привязанностью друг к другу. Любви не только все возрасты покорны, но и такие вечные соперники, как власть имущие и интеллигенты.

Картина несколько старомодна, но это легко объясняется местом действия и особенностями работы музейных сотрудников. Перед нами типичное запущенное здание провинциального музея, принадлежавшее в девятнадцатом столетии условному классику Петру Щегловитову. Здесь каждое дерево посажено каким-нибудь известным другом вымышленного

писателя: Тургеневым, Толстым... Здесь работники излагают свои мысли высоким стилем, что не мешает им сетовать на тяжелую судьбину под гнетом местного губернатора (Борис Каморзин, как всегда, был на высоте). Здесь прелестный парк с потрескавшимися львами и озером, поросшим трясинкой. В общем, наглядный образец русской усадьбы, прекрасно запечатленный на пленке Максимом Осадчим.

В сценарии немало резкой критики не только власти, но и самой интеллигенции. Ее представителей очень точно и весьма нелестно охарактеризовал герой Бондарчука в начальной сцене трапезы на свежем воздухе. Ну а сцена с хождением на коленях по музею и вовсе напоминает Салтыкова-Щедрина и Гоголя. Что же касается финала, в котором блистательно сыграл министра Андрей Смирнов, то он окончательно расставляет все точки над «і» в отношении власти не только к интеллигенции, но и к своим «винтикам».

Но, несмотря на критику и сатиру, картина, повторюсь, смотрится легко, словно сказка про «Красавицу и Чудовище». Особую прелесть ей добавляют яркие детали вроде табличек у деревьев, на которых обозначено, кто из классиков их посадил. Вспоминаются и разбитая кружка, и разговор Маши с козой, и кролики у местного реставратора, и пустующая скамейка, на которой только что сидел Дроздов. Фильм наполнен этими маленькими, но о многом говорящими деталями, словно новогодняя елка гирляндами.

Еще одна особенность картины – это взаимосвязь прошлого с настоящим. Герои Раппопорт и Бондарчука переживают то же самое, что и Щегловитов с возлюбленной. Но если у русского классика не получилось удержать любовь рядом, то наши современники попытались жить вместе. Получилось это у них или нет – вопрос остается открытым.

И, конечно же, нельзя забывать про юмор, тонкий и непринужденный, словно перед нами советское кино эпохи Гайдая. Конечно же, наибольшее количество шуток досталось главным героям, но и остальным также повезло с

текстом. Особенно в этом смысле отличилась Ирина Розанова, сыгравшая женщину, истосковавшуюся по теплу мужского тела.

В результате, перед нами действительно смешная и современная, несмотря на некую архаичность натуры и некоторых персонажей, романтическая комедия с элементами сатиры, рассчитанная на самую широкую аудиторию. На нее не грех сходить, тем более, что толковых комедий у нас, практически, не бывает.»¹⁵⁵

Eleştirmen Maks Milian

¹⁵⁵ (Çevrimiçi) <https://www.kino-teatr.ru/kino/art/pr/2239/>, 26 Şubat 2019.